

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता चतुर्थं काण्डं

Note: Please refer to the book, TS Kandam 1 for notes and conventions used in this Compilation.

Table of Contents

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डं	5
4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं..	5
4.1.1 Appendix	27
4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं	29
4.2.1 Appendix	55
4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णनं	58
4.3.1 Appendix	77
4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - पञ्चमचितिशेषनिरूपणं	79
4.4.1 Appendix	98
4.5 चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - होमविधिनिरूपणं	101
4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचनसंस्काराभिधानं	116

4.7 चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः – वसोर्धारादिशिष्ट

संस्काराभिधानं 140

4.7.1 Appendix 160

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थं काण्डं

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः– अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं

4.1.1.1

यु॒ञ्जानः॑ प्र॒थमं॑ मन॒स्तत्वा॑य स॒विता॑ धि॒यः ।
अ॒ग्निं ज्योति॑र्नि॒चाय्य॑ पृथि॒व्या अ॒ध्या ऽभ॑रत् ।
यु॒क्त्वाय॑ मन॒सा दे॒वान्त् सु॒वर्य॑तो धि॒या दि॑वं ।
बृ॒हज्ज्योतिः॑ करि॒ष्यतः॑ स॒विता॑ प्र॒सुवा॑ति तान् ।
यु॒क्तेन॑ मन॒सा व॑यं दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ स॒वे । सु॒वर्गेया॑य श॒क्त्यै॑ ।
यु॒ञ्जते॑ मन॒ उत॑ यु॒ञ्जते॑ धि॒यो वि॒प्रा वि॒प्रस्य॑ बृ॒हतो॑ वि॒पश्चितः॑ ।
वि हो॒त्रा द॑धे व॒युना॑ वि॒देक॑ इन् – [] 1

4.1.1.2

म॒ही दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ परि॒ष्टुतिः॑ । यु॒जे वां ब्र॒ह्म पू॒र्व्यं नमो॑भिर्वि
श्लो॒का य॑न्ति प॒थ्येव॑ सू॒राः । शृ॒ण्वन्ति॑ वि॒श्वे अ॒मृत॑स्य पु॒त्रा आ ये
धा॒मानि॑ दि॒व्यानि॑ त॒स्थुः । यस्य॑ प्र॒याण॑म॒न्वन्य॑ इ॒द्ययु॑र्दे॒वा दे॒वस्य॑

महि॒मान॒म॒र्चतः॑ । यः पार्थि॑वानि वि॒ममे॒ स ए॒त॒शो र॒जा॒सि दे॒वः स॒वि॒ता
महि॒त्व॒ना । दे॒व स॒वि॒तः प्र॒सुव॑ य॒ज्ञं प्र॒सुव॑ - [] 2

4.1.1.3

य॒ज्ञप॑तिं भ॒गाय॑ दि॒व्यो ग॒न्धर्वः॑ । के॒त॒पूः के॒त॒न्नः पु॒नातु॑
वा॒च॒स्प॒ति॒र्वा॒च॒म॒द्य स्व॑दाति नः । इ॒मं नो॑ दे॒व स॒वि॒त॒र्य॒ज्ञं प्र॒सुव॑
दे॒वायु॑व॒ स॒खि॒वि॒द॒ स॒त्रा॒जि॒तं ध॒न॒जि॒तं सु॒व॒र्जि॒तं ।
ऋ॒चा स्तो॒मं स॒म॒र्धय॑ गा॒य॒त्रेण॑ रथ॒न्तरं॑ । बृ॒हद्-गा॒य॒त्र॒व॒र्त॒नि ।
दे॒वस्य॑ त्वा स॒वि॒तुः प्र॒स॒वे ऽश्वि॑नो॒र्बा॒हु॒भ्यां पू॒ष्णो ह॒स्ता॒भ्यां
गा॒य॒त्रेण॑ छ॒न्द॒सा ऽऽद॑दे॒ऽङ्गि॒र॒स्व॒द॒भ्रि॒र॒सि ना॒रि - [] 3

4.1.1.4

-र॒सि पृ॒थि॒व्याः स॒ध॒स्था॒द॒ग्निं पु॒री॒ष्य॒म॒ङ्गि॒र॒स्व॒दा भ॒र त्रै॒ष्टु॒भेन॑ त्वा छ॒न्द॒सा
ऽऽद॑दे॒ऽङ्गि॒र॒स्व॒द्-ब॒भ्रि॒र॒सि ना॒रि॒र॒सि त्वया॑ व॒यं स॒ध॒स्थ आ॒ग्निं श॒के॒म
ख॒नि॒तुं पु॒री॒ष्यं जा॒ग॒तेन॑ त्वा छ॒न्द॒सा ऽऽद॑दे॒ऽङ्गि॒र॒स्व॒द्व॒स्त आ॒धाय॑ स॒वि॒ता
बि॒भ्र॒द॒भ्रिं हिर॑ण्ययीं । तया॑ ज्योति॒र॒ज॒स्र-मि॒द॒ग्निं खा॒त्वी न आ
भ॒रा॒नु॒ष्टु॒भेन॑ त्वा छ॒न्द॒सा () ऽऽद॑दे॒ऽङ्गि॒र॒स्व॒त् । 4

(इद् - य॒ज्ञं प्र॒सुव॑ - ना॒रि - रा॒नु॒ष्टु॒भेन॑ त्वा छ॒न्द॒सा - त्रीणि॑ च)

(A1)

4.1.2.1

इ॒माम॑गृ॒भ्णन् र॒शना॑मृतस्य॒ पूर्वं॑ आयु॑षि वि॒दथे॑षु क॒व्या ।
 तया॑ दे॒वाः सु॒तमा॑ ब॒भूवुर्॑ ऋ॒तस्य॑ सा॒मन्थ् सर॑मा॒रप॑न्ती ।
 प्र॒तूर्तं॑ वा॒जिन्ना॑ द्र॒व वरि॑ष्ठाम॒नु सँव॑तं । दि॒वि ते॒ जन्म॑ पर॒मम॑न्तरि॒क्षे
 नाभिः॑ पृ॒थिव्या॑मधि॒ योनिः॑ । यु॒ञ्जाथा॑ रा॒सभं॑ यु॒वम॑स्मिन् या॒मे
 वृष॑ण्वसू । अ॒ग्निं भर॑न्तम॒स्मयुं॑ । यो॒गेयो॒गे तव॑स्तरं॒ वाजे॑वाजे ह॒वामहे॑ ।
 सखा॑य इ॒न्द्रमू॑तये । प्र॒तूर्व- [] 5

4.1.2.2

-ने॒ह्यव॑क्राम॒न्नश॑स्ती रु॒द्रस्य॑ गा॒णप॑त्यान् म॒योभू॑रेहि ।
 उ॒र्वन्तरि॑क्षम॒न्विहि॑ स्व॒स्ति ग॒व्यूति॑रभ॒यानि॑ कृ॒ण्वन् ।
 पू॒ष्णा स॒युजा॑ सह । पृ॒थिव्याः॑ स॒धस्था॑द॒ग्निं पु॑रि॒ष्य-म॑ङ्गि॒रस्व-
 द॒च्छेह्य॑ग्निं पु॒रीष्य॑-म॒ङ्गि॒रस्व॑द-॒च्छेमो॑ऽग्निं पु॒रीष्य॑-म॒ङ्गि॒रस्व॑द्-
 भ॒रिष्या॑मोऽग्निं पु॒रीष्य॑-म॒ङ्गि॒रस्व॑द्-भ॒रामः॑ । अ॒न्वग्नि॑रु॒षसा॑-म॒ग्रम॑ख्य-
 द॒न्वहा॑नि प्र॒थमो॑ जा॒तवे॑दाः । अनु॒ सूर्य॑स्य - [] 6

4.1.2.3

पुरु॒त्रा च॑ र॒श्मीन॑नु॒ द्यावा॑पृ॒थिवी॑ आ त॒तान॑ । आ॒गत्य॑ वा॒ज्यध्व॑नः
 सर्वा॑ मृ॒धो वि॑धूनुते । अ॒ग्निं स॒धस्थे॑ मह॒ति चक्षु॑षा नि चि॒कीष॑ते ।
 आ॒क्रम्य॑ वा॒जिन् पृ॒थिवी॑म॒ग्निमि॑च्छ रु॒चा त्वं॑ ।
 भू॒म्या वृ॒त्वाय॑ नो ब्रू॒हि यतः॑ ख॒नाम॑ तं व॒यं ।
 द्यौस्ते॑ पृ॒ष्ठं पृ॒थिवी॑ स॒धस्थ॑मा॒त्मा ऽन्तरि॑क्षं स॒मुद्र॑स्ते योनिः ।
 वि॒ख्याय॑ चक्षु॑षा त्वम॒भि तिष्ठ॑- [] 7

4.1.2.4

पृ॒तन्य॑तः ।
 उत्क्राम॑ मह॒ते सौ॒भगा॑या-स्मा॒दास्था॑नाद् द्रवि॒णोदा॑ वा॒जिन् ।
 वयं॑ स्याम सु॒मतौ॑ पृ॒थिव्या॑ अ॒ग्निं ख॒निष्य॑न्त उप॒स्थे अ॒स्याः ।
 उद॑क्रमीद् द्रवि॒णोदा॑ वा॒ज्यर्वा॑ऽकः स लो॒कं सु॒कृतं॑ पृ॒थिव्याः॑ ।
 ततः॑ ख॒नेम॑ सु॒प्रती॑कम॒ग्निं सु॒वो रु॒हाणा॑ अधि ना॒कं उत्त॑मे ।
 अ॒पो दे॒वीरु॑प सृ॒ज म॑धु॒मती॑रयक्ष्माय प्र॒जाभ्यः॑ ।
 तासां॑ स्था॒नादु॒ज्जिह॑ता-मोष॒धयः॑ सु॒पिप्प॑लाः । जिघ॑र्म्य- [] 8

4.1.2.5

-ग्निं॑ मन॑सा घृ॒तेन॑ प्र॒तिक्ष्य॑न्तं॒ भुव॑नानि॒ विश्वा॑ ॥
 पृ॒थुं ति॑रश्वा वय॑सा बृ॒हन्तं॑ व्य॒चिष्ठ॑मन्नं॒ रभ॑सं वि॒दानं॑ ।
 आ त्वा जि॑घर्मि वच॑सा घृ॒तेना॑ऽरक्ष॒सा मन॑सा तज्जुष॑स्व ।
 मर्य॑श्रीः स्पृ॒हय॑द्-वर्णो अ॒ग्निर्ना॑ऽभि॒मृशे॑ त॒नुवा ज॑र्ह॒षाणः॑ ।
 परि॑ वाज॒पतिः॑ क॒विर॒ग्निर्ह॒व्यान्य॑क्री॒मीत् । दध॑द् रत्नानि॒ दाशु॑षे ॥
 परि॑ त्वाऽग्ने॒ पुरं॑ व्यं वि॒प्रं सह॑स्य धीमहि । धृष॑द् वर्णं दि॒वेदि॑वे
 भे॒त्तारं॑ () भङ्गु॑रावतः । त्वम॑ग्ने द्युभि॒स्त्व-मा॑शुशुक्षणि॒स्त्व-म॑द्भ्यस्त्व-
 मश्म॑नस्परि । त्वं वने॑भ्य स्त्वमोष॑धीभ्य स्त्वं नृ॒णां नृ॑पते
 जाय॑से शुचिः । 9 (प्र॒तूर्व॑न्थ - सूर्य॑स्य - तिष्ठ - जिघ॑र्मि - भे॒त्तारं॑
 - वि॒शति॑श्च) (A2)

4.1.3.1

देव॑स्य त्वा सवि॒तुः प्र॑सवे॒ऽश्विनो॑ ब॒र्हुभ्यां॑ पू॒ष्णो ह॑स्ताभ्यां
 पृ॒थिव्याः॑ स॒धस्थे॑ऽग्निं पु॒रीष्य॑-मङ्गि॒रस्वत्॑ खनामि ।
 ज्योति॑ष्मन्तं त्वाऽग्ने सु॒प्रती॑कमज॒स्रेण॑ भा॒नुना॑ दी॒द्यानं॑ ।
 शिवं॑ प्र॒जाभ्यो॑ऽहिं सन्तं पृ॒थिव्याः॑ स॒धस्थे॑ऽग्निं पु॒रीष्य॑-मङ्गि॒रस्वत्॑
 खनामि । अपां॑ पृ॒ष्ठम॑सि सप्र॒था उर्व॑ग्निं भ॒रिष्य॑दपरावपिष्ठं ।

व॒र्ध॒मा॒नं॒ म॒ह आ च पु॒ष्करं॑ दि॒वो मा॒त्रया॑ व॒रिणा॑ प्रथस्व ।

श॒र्म च स्थो॑- [] 10

4.1.3.2

व॒र्म च स्थो॑ अ॒च्छि॒द्रे बहु॑ले उ॒भे । व्यच॑स्वती सँव॑साथां भ॒र्त॒म॒ग्निं
पु॒री॒ष्यं । सं॒व॒सा॒थाꣳ सु॒व॒र्वि॒दा समी॑ची उ॒रसा॑ त्मना॑ ।

अ॒ग्नि॒म॒न्त भ॑रिष्यन्ती ज्योति॑ष्मन्त मज॑स्रमि॒त् ।

पु॒री॒ष्योऽसि॑ वि॒श्वभ॑राः । अथ॑र्वा त्वा प्रथ॑मो नि॒र॒म॒न्थ॑दग्ने ।

त्वा॒म॒ग्ने पु॒ष्करा॑दध्यथ॑र्वा नि॒र॒म॒न्थ॑त । मू॒ध॒र्नो वि॒श्वस्य॑ वा॒घतः॑ ।

तमु॑ त्वा दध्यङ् ऋ॒षिः पु॒त्र ई॒धे- [] 11

4.1.3.3

अथ॑र्वणः । वृ॒त्र॒ह॒णं पु॒र॒न्द॒रं । तमु॑ त्वा पा॒थ्यो वृ॒षा समी॑धे दस्यु॒ह॒न्त॑मं ।

ध॒न॒ज्ज॒यꣳ र॒णो॒रणे॑ । सी॒द हो॒तः स्व उ॑ लो॒के चि॒क्रि॒त्वान्थ् सा॒दया॑

य॒ज्ञꣳ सु॒कृ॒त॒स्य॑ यो॒नौ ।

दे॒वा॒वी॒र्दे॒वान् ह॒विषा॑ य॒जा॒स्य॑ग्ने बृ॒हद्-य॑ज॒माने॑ वयो॑ धाः ।

नि हो॒ता हो॒तृष॑दने वि॒दान॑स्त्वेषो दी॒दि॒वाꣳ अ॒स॒द॒थ् सु॒दक्षः॑ ।

अ॒द॒ब्ध॒व्र॒त प्र॑मतिर्व॒सि॒ष्ठः स॒ह॒स्रं भ॑रः शु॒चि॒जि॒ह्वो अ॒ग्निः ।

सꣳ सी॒द॒स्व म॒हाꣳ अ॒सि शो॑चस्व- [] 12

4.1.3.4

दे॒व॒वी॒त॒मः॑ । वि॒ धू॒म॒ग्ने॑ अ॒रु॒षं॑ मि॒ये॒ध्य॑ सृ॒ज प्र॑शस्त॒ दर्श॑तं ।
ज॒नि॒ष्वा हि॑ जे॒न्यो अ॒ग्रे अ॒ह्ना॑ ह॒तो ह॒तेष्व॑रु॒षो व॒नेषु॑ ।
द॒मे॒द॒मे स॒प्त र॒त्ना द॒धानो॑ऽग्निर्हो॒ता नि॑ ष॒सादा॑ य॒जीया॑न् । 13

(स्थ - ई॒धे - शोच॑स्व - स॒प्तवि॑ंशतिश्च) - (A3)

4.1.4.1

सं ते॑ वा॒युर्मा॑तरि॒श्वा द॒धातू॑त्ताना॒यै हृ॒दयं॑ य॒द्विलि॑ष्टं ।
दे॒वानां॑ य॒श्चर॑ति प्रा॒णथे॑न तस्मै॒ च दे॒वि व॑ष॒डस्तु॑ तु॒भ्यं॑ ॥
सु॒जा॒तो ज्यो॑तिषा स॒ह शर्म॑ वरू॒थमा॑ऽस॒दः सु॒वः॑ ।
वा॒सो अ॒ग्ने वि॒श्वरू॑पं सँव्य॑यस्व वि॒भाव॑सो ।
उ॒दु तिष्ठ॑ स्व॒ध्वरा॑वा नो दे॒व्या कृ॒पा ।
दृ॒शे च॑ भा॒सा बृ॒हता॑ सु॒शुक्व॑नि॒राऽग्ने॑ या॒हि सु॒शस्ति॑भिः । 14

4.1.4.2

ऊ॒र्ध्व ऊ॒ षु॑ ण ऊ॒तये॑ तिष्ठा दे॒वो न॑ स॒विता॑ ।
ऊ॒र्ध्वो वा॑ज॒स्य स॑नि॒ता य॑दज्जि॒भिर्वा॑घ॒द्भिर्वि॒ह्वया॑महे ।
स जा॒तो गर्भो॑ अ॒सि रो॑द॒स्यो॒रग्ने॑ चा॒रुर्वि॑भू॒त ओष॑धीषु ।
चि॒त्रः शि॒शुः परि॑ त॒मा॒स्य॑क्तः प्र मा॒तृभ्यो॑ अ॒धि क॑नि॒क्रद॑द्वाः ।

स्थि॒रो भव॑ वी॒ड्वङ्ग॑ आ॒शु॒र्भव॑ वा॒ज्यर्वन् ।

पृ॒थु॒र्भव॑ सु॒षद॒स्त्वम॒ग्नेः पु॒रीष॒वाहनः॑ । शि॒वो भव॑ – [] 15

4.1.4.3

प्र॒जाभ्यो॑ मा॒नु॒षीभ्य॑स्त्वम॒ङ्गिरः॑ ।

मा द्या॒वापृ॒थिवी॑ अ॒भि शू॒शुचो॑ मा॒ऽन्तरि॑क्षं मा वन॒स्पतीन् ।

प्रै॒तु वा॒जी क॒निक्र॑द-न्ना॒नद॑द्-रा॒सभः॑ प॒त्वा ।

भर॑न्न॒ग्निं पु॒रीष्यं॑ मा पा॒द्यायु॑षः पु॒रा ।

रा॒सभो॑ वां क॒निक्र॑दथ् सु॒युक्तो॑ वृष॒णा रथे॑ ।

स वा॒म॒ग्निं पु॒रीष्य॑मा॒शुर्दू॒तो वहा॑दितः ।

वृषा॑ऽग्निं वृ॒षणं॑ भर॑न्न॒पां गर्भ॑ऽस॒मुद्रि॑यं । अ॒ग्न आ या॑हि- [] 16

4.1.4.4

वी॒तय॑ ऋ॒तऽस॒त्यं । ओष॑धयः प्र॒ति गृ॒ह्णी॒ताऽग्नि॑मे॒तऽ

शि॒वमा॒यन्त॑म॒भ्यत्र॑ यु॒ष्मान् । व्य॒स्यन् वि॒श्वा अ॒मती॑रा॒ती-नि॒षीद॑न्नो अ॒प

दु॒र्मति॑ऽहन॑त् । ओष॑धयः प्र॒ति मो॒दध्व॑मे॒नं पु॒ष्पाव॑तीः सु॒पिप्प॒लाः ।

अ॒यं वो॑ गर्भ॑ ऋ॒त्वियः॑ प्र॒त्नऽस॒धस्थ॑मा ऽस॒दत् । 17

(सु॒शस्ति॑भिः - शि॒वो भव॑ - या॒हि - षट्त्रि॑ऽश॒च्च) (A4)

4.1.5.1

वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसो अमीवाः ।
 सुशर्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरहं सुहवस्य प्रणीतौ ।
 आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ।
 यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ।
 तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ।

मित्रः – [] 18

4.1.5.2

संसृज्य पृथिवीं भूमिं च ज्योतिषा सह ।
 सुजातं जातवेदसमग्निं वैश्वानरं विभुं ।
 अयक्ष्माय त्वा संसृजामि प्रजाभ्यः ।
 विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः संसृजन्त्वा-नुष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्वत् ।
 रुद्राः संभृत्य पृथिवीं बृहज्ज्योतिः समीधिरे ।
 तेषां भानुरजस्र इच्छुक्रो देवेषु रोचते । संसृष्टां वसुभी रुद्रैर्धीरैः
 कर्मण्यां मृदं । हस्ताभ्यां मृद्धीं कृत्वा सिनीवाली करोतु – [] 19

4.1.5.3

तां । सिनी॒वाली॒ सु॒क॒पर्दा॒ सु॒कुरी॒रा स्वौ॒प॒शा ।
 सा तु॒भ्यम॑दि॒ते मह॒ ओ॒खां द॑धातु ह॒स्तयोः॑ ।
 उ॒खां करो॑तु श॒क्त्या बा॒हुभ्या॑-म॒दिति॑र्धिया ।
 मा॒ता पु॒त्रं य॑थो॒पस्थे॑ साऽग्निं बि॒भर्तु॑ गर्भ॒ आ ।
 म॒खस्य॑ शिरोऽसि य॒ज्ञस्य॑ प॒दे स्थः॑ ।
 वस॑वस्त्वा कृ॒ण्वन्तु॑ गा॒यत्रेण॑ छ॒न्दसा॑ ऽङ्गिर॒स्वत् पृ॑थि॒व्यसि॑
 रु॒द्रास्त्वा कृ॒ण्वन्तु॑ त्रै॒ष्टुभेन॑ छ॒न्दसा॑ ऽङ्गिर॒स्वदन्तरि॑क्षमस्या - [] 20

4.1.5.4

-दि॒त्यास्त्वा कृ॒ण्वन्तु॑ जा॒गतेन॑ छ॒न्दसा॑ ऽङ्गिर॒स्वद् द्यौर॑सि वि॒श्वे
 त्वा दे॒वा वै॒श्वान॑राः कृ॒ण्वन्त्वानु॑ष्टु॒भेन॑ छ॒न्दसा॑-ऽङ्गिर॒स्वद्-दि॒शोऽसि॑
 ध्रु॒वाऽसि॑ धा॒रया॑ म॒यि प्र॒जाꣳ रा॒यस्पोषं॑ गौ॒पत्यꣳ सु॒वीर्यꣳ स॒जा॒तान्
 य॒जमा॑नायाऽदि॒त्यै रा॒स्नाऽस्य॑ दि॒तिस्ते॑ बि॒लं गृ॑ह्णातु पा॒ङ्केन॑
 छ॒न्दसा॑ ऽङ्गिर॒स्वत् । कृ॒त्वाय॑ सा म॒हीमु॒खां मृ॑न्म॒यीं यो॑नि॒मग्न॑यै ।
 तां पु॒त्रेभ्यः॑ सं प्रा () य॒च्छद॑दि॒तिः श्र॒पया॑निति । 21

(मि॒त्रः - क॑रो - त्वन्त॑रि॒क्षम॑सि - प्र - च॒त्वारि॑ च) (A5)

4.1.6.1

वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दसाऽङ्गिरस्वद्-रुद्रास्त्वा धूपयन्तु त्रैष्टुभेन
 छन्दसाऽङ्गिरस्व-दादित्यास्त्वा धूपयन्तु जागतेन छन्दसाऽङ्गिरस्वद्-विश्वे
 त्वा देवा वैश्वानरा धूपयन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्व-दिन्द्रस्त्वा
 धूपयत्वङ्गिरस्वद्-विष्णुस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्वद्-वरुणस्त्वा
 धूपयत्वङ्गिरस्व-ददितिस्त्वा देवी विश्वदेव्यावती पृथिव्याः
 सधस्थेऽङ्गिरस्वत् खनत्ववट देवानां त्वा पत्नी - [] 22

4.1.6.2

देवी विश्व देव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वद्-दधतूखे
 धिषणास्त्वा देवीविश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थे-ऽङ्गिरस्व-
 दभीन्धतामुखे ग्नास्त्वा देवीविश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्व-
 च्छ्रपयन्तूखे वरूत्रयो जनयस्त्वा देवीविश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः
 सधस्थेऽङ्गिरस्वत् पचन्तूखे । मित्रैतामुखां पचैषा मा भेदि ।
 एतां ते परि ददाम्यभित्त्यै । अभीमां - [] 23

4.1.6.3

महि॑ना दि॒वं मि॒त्रो ब॒भूव॑ सप्र॒थाः । उ॒त श्रव॑सा पृथि॒वीं ।
 मि॒त्रस्य॑ चर्ष॒णीधृ॑तः श्रवो॑ दे॒वस्य॑ सान॒सिं । द्यु॒म्नं चि॒त्रश्र॑वस्त॒मं ।
 दे॒वस्त्वा स॒वितो॑द्वप॒तु सु॒पाणिः॑ स्व॒ङ्गुरिः॑ । सु॒बा॒हु॒रु॒त श॑क्त्या ।
 अ॒प॒द्य॒मा॒ना पृ॑थि॒व्याशा॑ दि॒श आ पृ॑ण ।
 उ॒त्तिष्ठ॑ बृ॒हती॑ भवो॒र्ध्वा तिष्ठ॑ ध्रु॒वा त्वं । वस॑वस्त्वा ऽऽच्छृ॒न्दन्तु॑ गा॒य॒त्रेण॑
 छ॒न्दसा॑ऽङ्गि॒रस्व॑द् रु॒द्रास्त्वाऽऽ च्छृ॒न्दन्तु॑ () त्रै॒ष्टु॒भेन॑ छ॒न्दसा॑ऽङ्गि॒रस्व॑-
 दा॒दि॒त्यास्त्वा ऽऽच्छृ॒न्दन्तु॑ जा॒गते॑न छ॒न्दसा॑ऽङ्गि॒रस्व॑द्-वि॒श्वे॑ त्वा दे॒वा
 वै॒श्वान॑रा आ च्छृ॒न्दन्त्वानु॑ष्टु॒भेन॑ छ॒न्दसा॑ऽङ्गि॒रस्व॑त् । 24

(प॒त्नी - रि॒मा - रु॒द्रास्त्वाऽऽ च्छृ॒न्दन्त्वे - का॒न्न वि॒शति॑श्च) (A6)

4.1.7.1

स॒मास्त्वा॑ऽग्न ऋ॒तवो॑ वर्ध॒यन्तु॑ सँव॒थ्स॒रा ऋ॑ष॒यो या॒नि स॒त्या ।
 सं दि॒व्येन॑ दी॒दिहि॑ रो॒चने॑न वि॒श्वा आ भा॑हि प्र॒दिशः॑ पृथि॒व्याः ।
 सं चे॒ध्यस्वा॑ऽग्ने प्र च॑ बो॒धयै॑नमु॒च्च तिष्ठ॑ म॒हते॑ सौ॒भगा॑य ।
 मा च॑ रि॒षदु॑प॒स॒त्ता ते॑ अ॒ग्ने ब्र॑ह्म॒णस्ते॑ य॒शसः॑ स॒न्तु मा॑ऽन्ये ।
 त्वा॒म॒ग्ने वृ॑ण॒ते ब्रा॒ह्म॒णा इ॒मे शि॒वो अ॒ग्ने - [] 25

4.1.7.2

सं॑ वर॑णे भ॒वा नः॑ । स॒प॒त्न॒हा नो॑ अ॒भि॒मा॒ति॒जि॒च्च स्वे॑ ग॒ये जा॑गृह्य
प्र॒यु॒च्छन् । इ॒है॒वाग्ने॑ अ॒धि धा॑र॒या र॒यिं मा॒ त्वा नि॒क्रन् पूर्व॑चितो
नि॒का॒रिणः॑ । क्ष॒त्र॒मग्ने॑ सु॒य॒म॒मस्तु॑ तु॒भ्यमु॑प॒स॒त्ता वर्ध॑तां ते॒ अनि॑ष्टतः ।
क्ष॒त्रेणा॑ग्ने॒ स्वायुः॑ स॒ र॒भ॒स्व मि॒त्रेणा॑ग्ने॒ मि॒त्र॒धेये॑ यत॒स्व ।
स॒जा॒तानां॑ म॒ध्य॒म॒स्था ए॒धि रा॒ज्ञा॒मग्ने॑ वि॒ह॒व्यो दी॒दिही॑ह । अति॒ –[] 26

4.1.7.3

नि॒हो अति॑ स्नि॒धो ऽत्य॑चित्ति॒-म॒त्य॒रा॒ति॒मग्ने॑ ।
वि॒श्वा ह्य॒ग्ने दु॒रि॒ता स॒ह॒स्वा॒था॒स्मभ्य॑ र॒यि॒न्दाः॑ ।
अ॒ना॒धृ॒ष्यो जा॒त॒वे॒दा अनि॑ष्टतो॒ वि॒रा॒ड॒ग्ने क्ष॒त्र॒भृद्-दी॒दिही॑ह ।
वि॒श्वा आ॒शाः प्र॒मु॒ञ्चन् मानु॑षी॒र्भियः॑ शि॒वाभि॑र॒द्य परि॑ पा॒हि नो॑ वृ॒धे ।
बृ॒ह॒स्प॒ते स॒वि॒त॒र्बो॒ध॒यै॒न स॒ शि॒तं चि॒त्सं त॒रा स॒ शि॒शाधि॑ ।
वर्ध॑यैनं॒ मह॑ते सौ॒भ॒गाय॑- [] 27

4.1.7.4

वि॒श्व ए॒न॒मनु॑ म॒दन्तु॑ दे॒वाः । अ॒मु॒त्र॒भू॒या॒द॒ध य॒द्य॒म॒स्य बृ॒ह॒स्प॒ते
अ॒भि॒श॒स्तेर॑ मु॒ञ्चः॑ । प्र॒त्यौ॒ह॒ता-म॒श्वि॒ना मृ॒त्यु॒म॒स्माद् दे॒वाना॑-म॒ग्ने

भिष॒जा श॒चीभिः॑ । उ॒द्वयं॑ तम॒सस्प॒रि पश्य॑न्तो ज्योति॒रुत्तरं॑ ।

दे॒वं दे॒वत्रा॑ सूर्यम॒गन्म॑ ज्योति॒रुत्तमं॑ । 28

(इ॒मे शि॒वो अ॒ग्ने - ऽति॑ - सौ॒भगा॑य - चतु॒स्त्रिंश॑च्च) (A7)

4.1.8.1

ऊ॒र्ध्वा अ॒स्य स॒मिधो॑ भवन्त्यू॒र्ध्वा शु॒क्रा शो॒ची॒ष्यग्नेः॑ ।

द्यु॒मत्त॑मा सु॒प्रती॑कस्य सू॒नोः । तनू॒नपा॒दसु॑रो वि॒श्ववे॑दा दे॒वो दे॒वेषु॑ दे॒वः ।

पथ॑ आ॒ऽनक्ति॑ म॒ध्वा घृ॒तेन॑ । म॒ध्वा य॒ज्ञं न॑क्ष॒से प्री॒णानो॑ न॒राश॑ऽसो

अ॒ग्ने । सु॒कृद्दे॒वः स॒विता॑ वि॒श्ववा॑रः । अ॒च्छाय॑मेति श॒वसा॑

घृ॒तेने॑डा॒नो वह्नि॑र्नम॒सा । अ॒ग्निं॑ सु॒चो अ॒ध्वरे॑षु प्र॒यत्सु॑ ।

स य॑क्षदस्य म॒हिमा॑नम॒ग्नेः स - [] 29

4.1.8.2

ई॒ मन्द्रा॑सु प्र॒यसः॑ । वसु॒श्चेति॑ष्ठो वसु॒धात॑मश्च ।

द्वा॒रो दे॒वीर॑न्वस्य वि॒श्वे व्र॑ता ददन्ते अ॒ग्नेः । उ॒रुव्य॑च॒सो धाम्ना॑

प॒त्यमा॑नाः । ते अ॒स्य यो॑षणे दि॒व्ये न॑ योना॒वुषा॑सान॒क्ता ।

इ॒मं य॑ज्ञमवता म॒ध्वरं॑ नः । दै॒व्या हो॑तारावू॒र्ध्व-म॒ध्वरं॑ नो॒ऽग्नेर्जि॒ह्वाभि॑

गृ॒णीतं॑ । कृ॒णुतं॑ नः स्वि॒ष्टिं । ति॒स्रो दे॒वीर्बर्हि॑रेद॒ऽ

स॒दन्ति॑डा सर॒स्वती॑ - [] 30

4.1.8.3

भारती । मही गृणाना । तन्नस्तुरीपमद्भुतं पुरुक्षु त्वष्टा सुवीरं ।
 रायस्पोषं विष्यतु नाभिमस्मे । वनस्पतेऽव सृजा रराणस्त्मना देवेषु ।
 अग्निर्हव्यं शमिता सूदयाति । अग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेद इन्द्राय
 हव्यं । विश्वे देवा हविरिदं जुषन्तां ।
 हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
 स दाधार पृथिवीं द्या - [] 31

4.1.8.4

-मुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव ।
 य ईशो अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 य आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते प्रशिषं यस्य देवाः ।
 यस्य छायाऽमृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्रं रसया सहा - [] 32

4.1.8.5

-ऽऽहुः । यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 यं क्रन्दसी अवसा तस्तभाने अभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने ।

यन्नाधि॑ सूर॑ उदि॒तौ व्येति॑ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ।
येन॑ द्यौरु॒ग्रा पृ॒थि॒वी च दृ॒ढे येन॑ सु॒वः स्त॒भितं॑ येन॑ ना॒कः ।
यो अ॒न्तरि॑क्षे रज॒सो वि॒मानः॑ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ।
आपो॑ ह॒ यन्म॑हती वि॒श्व - [] 33

4.1.8.6

–मा॒यन् दक्षं॑ दधा॒ना ज॒नय॑न्तीर॒ग्निं ।
ततो॑ दे॒वानां॑ निर॒वर्त्त॑तासु॒रेकः॑ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ।
यश्चि॑दापो॒ महि॒ना पर्य॑पश्यद्–दक्षं॑ दधा॒ना ज॒नय॑न्तीर॒ग्निं ।
यो दे॒वेष्व॑धि दे॒व ऐ॒क आसी॑त् कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम । 34

(अ॒ग्नेः स – सर॑स्वती – द्या॒ꣳ – सह – वि॒श्वं – चतु॑स्त्रि॒ꣳश्च)
(A8)

Special Korvai

(ऊ॒र्ध्वा – यः प्रा॑णतो – य आ॒त्म॒दा – यस्ये॒मे – यङ्क्र॑न्दसी – येन॑
द्यौ– रापो॑ ह॒ यत् – ततो॑ दे॒वानां॑ – यश्चि॑दापो – यो दे॒वेषु॑ – नव॑)

4.1.9.1

आकू॑तिम॒ग्निं प्र॒युज॑ꣳ स्वाहा॒ मनो॑ मे॒धाम॒ग्निं प्र॒युज॑ꣳ स्वाहा॒
चि॒तं वि॒ज्ञात॑म॒ग्निं प्र॒युज॑ꣳ स्वाहा॒ वा॒चो वि॒धृति॑म॒ग्निं प्र॒युज॑ꣳ स्वाहा॒

प्र॒जाप॑तये॒ मन॑वे॒ स्वाहा॑ऽग्नये॒ वैश्वान॑राय॒ स्वाहा॑ विश्वे॒ देव॑स्य॒ नेतु॑र्मर्तो॒
वृ॒णीत॑ स॒ख्यं वि॑श्वे रा॒य इ॑षु॒ध्यसि॑ द्यु॒म्नं वृ॑णीत पु॒ष्यसे॒ स्वाहा॑ मा सु॒
भि॒त्था मा सु॑ रि॒षो दृ॑ह॒स्व वी॒डय॑स्व सु ।

अ॒ंब धृ॑ष्णु वी॒रय॑स्वा - [] 35

4.1.9.2

–ऽग्नि॑श्चेदं करिष्यथः । दृ॑ह॒स्व दे॒वि पृ॑थि॒वि स्व॑स्तय॒ आसु॑री मा॒या
स्व॒धया॑ कृ॒ताऽसि॑ । जु॒ष्टं दे॒वाना॑मि॒दम॑स्तु ह॒व्यम॑रि॒ष्टा त्व॑मु॒दिहि॒ यज्ञे॑
अ॒स्मिन् । मि॒त्रैता॑मु॒खां तपै॑षा मा भे॒दि । ए॒तां ते परि॑ द॒दाम्य॑भि॒त्त्यै ।
दू॒वन्नः॑ सर्पि॒रासु॑तिः प्र॒लो होता॑ वरे॒ण्यः । सह॑स॒स्पु॒त्रो अद्भु॑तः ।

पर॑स्या॒ अधि॑ सँवतोऽव॒रा अ॒भ्या - [] 36

4.1.9.3

तर॑ । य॒त्राह॑मस्मि॒ ता अ॑व । पर॒मस्याः॑ परा॒वतो॑ रोहि॒दश्च॑ इ॒हाऽग॑हि ।
पु॒रीष्यः॑ पु॒रुप्रि॑योऽग्ने॒ त्वं तरा॑ मृ॒धः । सी॒द त्वं मा॒तुर॑स्या॒ उप॑स्थे
वि॒श्वान्य॑ग्ने॒ वयु॑नानि वि॒द्वान् ।

मै॒नाम॑र्चि॒षा मा तप॑साऽभि॒ शू॒शुचो॑ऽन्तर॑स्या अ॒शुक्र॑ ज्योति॒र्वि भा॑हि ।
अ॒न्तर॑ग्ने॒ रुचा॑ त्वमु॒खायै॑ स॒दने॑ स्वे । तस्या॒स्त्व अ॑ हर॒सा तप॑न् ()

जा॒तवे॒दः शि॒वो भव॑ । शि॒वो भू॒त्वा मह्य॑म॒ग्नेऽथो॑ सीद॒ शिव॑स्त्वं ।

शि॒वाः कृ॒त्वा दि॒शः सर्वाः॑ स्वां॒ योनि॑मिहाऽऽसदः॑ । 37

(वी॒रय॑स्वा - ऽऽ - तप॑न् - वि॒शति॑श्च) (A9)

4.1.10.1

यद॒ग्ने या॒नि का॒नि चाऽऽते॑ दा॒रूणि॑ द॒ध्मसि॑ । तद॒स्तु तुभ्य॑मिद्-घृ॒तं

तज्जु॑षस्व॒ यवि॑ष्य । यद॒त्युप॑जिह्मि॒का यद्व॑म्रो अ॒तिस॑र्पति ।

सर्वं॑ तद॒स्तु ते घृ॒तं तज्जु॑षस्व॒ यवि॑ष्य ।

रा॒त्रिꣳ रा॒त्रिम॑प्रया॒वं भ॒रन्तोऽश्वा॑येव॒ तिष्ठ॑ते घा॒सम॑स्मै ।

रा॒यस्पोषे॑ण॒ समि॑षा म॒दन्तोऽग्ने॑ मा ते प्र॒तिवेशा॑ रिषाम ।

नाभा॑ - [] 38

4.1.10.2

पृ॒थिव्याः॑ स॒मिधा॑-नम॒ग्निꣳ रा॒यस्पोषा॑य बृ॒हते॑ ह॒वामहे॑ ।

इ॒रम्म॑दं बृ॒हदु॑क्थं॒ यज॑त्रं जे॒तार॑म॒ग्निं पृ॒तना॑सु सा॒सहि॑ ।

याः से॒ना अ॒भीत्व॑रीरा-व्या॒धिनी॑-रु॒गणा॑ उत ।

ये स्ते॒ना ये च॑ तस्करा॒स्ताꣳस्ते॑ अ॒ग्नेऽपि॑ द॒धाम्या॑स्ये॑ ।

दꣳष्ट्रा॑भ्यां म॒लिम्लू॑न् जंभ्यै-स्तस्करा॒ꣳ उत॑ ।

हनू॑भ्या॒ स्ते॒नान्-भ॒गव॒स्ता॒-स्त्वं॑ खा॒द सु॒खादि॑तान् ।

ये जने॑षु म॒लि॒म्लवः॑ स्ते॒ना-स॒स्तस्करा॑ वने॑ । ये - [] 39

4.1.10.3

कक्षे॑ष्वघा॒ यव॒स्ता॒-स्ते॑ द॒धामि॑ जं॒भयोः॑ ।

यो अ॒स्मभ्य॑मरातीयाद्-यश्च॑ नो॒ द्वेष॑ते जनेः॑ ।

नि॒न्दाद्यो॑ अ॒स्मान् दि॒प्साच्च॑ सर्वं॑ तं म॒स्मसा॑ कुरु ।

सञ्शितं॑ मे ब्र॒ह्म सञ्शितं॑ वी॒र्यं॑ बलं॑ ।

सञ्शितं॑ क्ष॒त्रं जि॒ष्णु यस्या॑ऽहमस्मि॑ पु॒रोहि॑तः ।

उ॒देषां॑ बा॒हू अ॒तिर॑मु॒द्वर्च॑ उ॒दू बलं॑ ।

क्षि॒णोमि॑ ब्र॒ह्मणा॑-ऽमि॒त्रानु॑न्नयामि॑ - [] 40

4.1.10.4

स्वाञ् अ॒हं । दृ॒शानो॑ रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौर्दु॒र्मर्ष॑मायुः श्रि॒ये रु॒चानः॑ ।

अ॒ग्नि॒रमृ॑तो॒ अभ॑वद्वयो-भि॒र्यदे॑नं द्यौ॒रजन॑यथ् सु॒रेताः॑ ।

वि॒श्वा रू॒पाणि॑ प्र॒ति मुञ्च॑ते क॒विः प्रा॑ऽसा॒वीद्भ॒द्रं द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पदे॑ ।

वि ना॒कम॑ख्यथ् स॒विता॑ वरे॒ण्योऽनु॑ प्र॒याण॑मु॒षसो॑ वि॒राज॑ति ।

न॒क्तोषा॑सा॒ सम॑नसा॒ विरू॑पे धा॒पये॑ते शि॒शुमे॑कञ् समी॒ची ।

द्या॒वा क्षा॑मा रु॒क्मो - [] 41

4.1.10.5

अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्र॒वि॒णो॒दाः ।
सु॒पर्णो॑ऽसि ग॒रु॒त्मा॒न् त्रि॒वृ॒त्ते शि॒रो गाय॑त्रं चक्षुः स्तोम॑ आ॒त्मा सा॒म ते
त॒नूर्वा॑मदे॒व्यं बृ॒हद्-रथ॑न्तरे प॒क्षौ य॑ज्ञाय॒ज्ञियं पु॒च्छं
छन्दा॑स्य॒ङ्गानि॑ धि॒ष्णि॒याः श॒फा यजू॑षि॒ नाम ।

सु॒पर्णो॑ऽसि ग॒रु॒त्मा॒न् दि॒वं ग॒च्छ सु॒वः प॒त । 42

(ना॒भा - व॒ने ये - न॑यामि क्षा॒मा रु॒क्मा - ऽष्टा॑त्रिं॒शच्च) (A10)

4.1.11.1

अ॒ग्ने यं य॑ज्ञम॒ध्वरं वि॒श्वतः॑ परि॒भूर॑सि । स इ॒द्दे॒वेषु॑ ग॒च्छति॑ ।
सोम॑ यास्ते म॒योभु॑व ऊ॒तयः॑ सन्ति दा॒शुषे॑ । ताभि॑र्नोऽवि॒ता भ॑व ।
अ॒ग्नि॒र्मूर्धा > ¹ , भु॒वः > ² ।
त्व॒न्नः सोम॑ > ³ , या ते धा॒मानि॑ > ⁴ ।
तथ् स॒वि॒तुर्व॑रे॒ण्यं भ॒र्गो दे॒वस्य॑ धीमहि । धि॒यो यो नः॑ प्र॒चोद॑यात् ।
अ॒चि॒त्ती य॑च्च॒कृ॒मा दै॒व्ये ज॒ने दी॒नैर्दक्षैः॑ प्र॒भूती॑ पू॒रुष॑त्वता । 43

4.1.11.2

दे॒वेषु॑ च स॒वि॒त॒र्मा॒नु॒षेषु॑ च त्व॒न्नो अ॒त्र सु॒व॒ता॒द॒ना॒ग॒सः ।
 चो॒द॒यि॒त्री सू॒नृ॒ता॒नां चे॒त॒न्ती सु॒म॒ती॒नां । य॒ज्ञं द॒धे सर॑स्वती ।
 पा॒वी॒र॒वी क॒न्या चि॒त्रा॒युः सर॑स्वती वी॒र॒प॒त्नी धि॒यं धा॒त् ।
 ग्ना॒भि॒र॒च्छि॒द्रं श॒रणं स॒जोषा॑ दु॒रा॒ध॒र्षं गृ॒ण॒ते श॒र्म य॑स॒त् ।
 पू॒षा गा अ॒न्वे॒तु नः पू॒षा र॒क्ष॒त्व॒र्व॒तः ।
 पू॒षा वा॒जं स॒नो॒तु नः । शु॒क्रं ते अ॒न्य॒द्य॒ज॒तं ते अ॒न्य - [] 44

4.1.11.3

-द्वि॒षु॒रूपे॑ अ॒ह॒नी द्यौ॒रि॒वा॒सि । वि॒श्वा हि मा॒या अ॒व॒सि स्व॒धा॒वो भ॒द्रा ते
 पू॒ष॒न्नि॒ह रा॒ति॒र॒स्तु । तेऽव॑र्ध॒न्त स्व॒त॒व॒सो म॒हि॒त्व॒ना ऽऽना॑कं त॒स्थु॒रुरु
 च॒क्रि॒रे स॒दः । वि॒ष्णु र्य॒द्धाऽऽव॑द्-वृ॒षणं म॒द॒च्यु॒तं व॒यो न सी॑द॒न्नधि॑
 ब॒र्हि॒षि प्रि॒ये । प्र॒चि॒त्र॒म॒र्कं गृ॒ण॒ते तु॒रा॒य मा॒रु॒ता॒य स्व॒त॒व॒से भ॒र॒ध्वं । ये
 स॒हाऽसि॑ स॒ह॒सा स॒ह॒न्ते - [] 45

4.1.11.4

रे॒ज॒ते अ॒ग्ने पृ॒थि॒वी म॒खे॒भ्यः ।
 वि॒श्वे दे॒वा > [5], वि॒श्वे दे॒वाः > [6] ।
 द्या॒वा नः पृ॒थि॒वी इ॒मं सि॒ध्रम॑द्य दि॒वि॒स्पृ॒शं ॥

य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ यच्छतां । प्र॒ पूर्॒वजे॑ पि॒तरा॑ न॒व्यसी॑भिर्गी॒र्भिः
 कृ॒णु॒ध्वँ॑ स॒दने॑ ऋ॒तस्य॑ । आ नो॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी दै॒व्येन॑ ज॒नेन॑ या॒तं
 म॒हि वां॑ व॒रूथं॑ । अ॒ग्निं॑ स्तो॒मेन॑ बो॒धय॑ स॒मिधा॑नो अ॒मर्त्यं॑ ।
 ह॒व्या दे॒वेषु॑ नो दधत् । स ह॒व्यवा॑डम॒र्त्य उ॒शिग्दू॑तश्चनो॒हितः॑ () ।
 अ॒ग्निर्धिया॑ स॒मृण्व॑ति । श॒न्नो भ॑वन्तु>⁷ , वा॒जेवा॑जे>⁸ । 46

(पुरुषत्वता - यजतन्ते अन्यथ सहन्ते - चनोहितो - ऽष्टौ च) (A11)

PraSna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(यु॒ञ्जान॑ - इ॒माम॑गृ॒भ्णन् - दे॒वस्य॑ - स॒न्ते - वि पा॑जसा -
 वस॑वस्त्वा - स॒मास्त्वो॑ - द॒र्ध्वा - अ॒स्याकू॑तिं - य॒दग्ने॑ या॒न् - य॒ग्ने
 यं य॒ज्ञ - मे॒काद॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(यु॒ञ्जानो॑ - वर्म॑ च स्थ - आ॒दित्य॑स्त्वा - भा॒रती॑ - स्वाँ अ॒हँ -
 षट्च॑त्वारि॒ंशत्)

First and Last Padam of First Prasnam of Kanda 4 :-

(यु॒ञ्जानो॑ – वा॒जे॒वा॒जे)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.1.1 Appendix

4.1.11.1 – अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ > ¹, भुवः॑ > ² ।

अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत् प॑तिः पृ॒थि॒व्या अ॒यं ।

अपा॑ꣳ रेता॑ꣳसि गि॒न्वति॑ ॥

भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ र॒जसश्च॑ ने॒ता यत्रा॑ नि॒यु॒द्धिः स॒चसे॑ शि॒वाभिः॑ ।

दि॒वि मूर्धा॑नं दधि॒षे सु॒वर्षा॑ जि॒ह्वा॒मग्ने॑ च॒कृषे॑ ह॒व्यवा॑हं ॥

(Appearing in TS 4-4-4-1)

4.1.11.1 त्व॑न्नः सोम॑ > ³, या॑ ते धा॒मानि॑ > ⁴ ।

त्वं नः॑ सोम॑ वि॒श्वतो॑ र॒क्षा रा॒जन्न॑घाय॒तः । न रि॑ष्येत् त्वा॒वतः॑ स॒खाः ॥

या॑ ते धा॒मानि॑ दि॒वि या॑ पृ॒थि॒व्यां ँ॒या पर्व॑तेष्वोष॒धीष्व॑प्सु ।

तेभि॑र्नो॒ विश्वे॑ः सु॒मना॒ अहे॑डन् राजन्त्-सोम॒ प्रति॑ ह॒व्या गृ॑भाय ॥

(Appearing in TS 2-3-14-1)

4.1.11.4- विश्वे॑ दे॒वा > ⁵ , विश्वे॑ दे॒वाः > ⁶ ।

वि॒श्वे दे॒वा ऋ॒तावृ॑ध ऋ॒तुभिर्॑ ह॒वन॑श्रुतः । जु॒षन्तां॒ यु॒ज्यं प॑यः ॥

वि॒श्वे दे॒वाः शृ॒णु॑तेम॒ ह॒वं मे॒ ये अ॒न्तरि॑क्षे य उप॒ द्यवि॑ष्ठ ।

ये अ॒ग्नि॑जिह्वा उ॒त वा॒ यज॑त्रा आ॒सद्या॑स्मिन् ब॒र्हिषि॑ मा॒दय॑ध्वं ॥

(Appearing in TS 2.4.14.5)

4.1.11.4 -श॒न्नो भ॑वन्तु > ⁷ , वा॒जेवा॑जे > ⁸ ।

मि॒त॒द्र॒वः स॒हस्र॑सा मे॒धसा॑ता स॒निष्य॑वः ।

म॒हो ये रत्न॑ समि॒थेषु॑ ज॒भिरे॑ श॒न्नो भ॑वन्तु वा॒जिनो॑ ह॒वेषु॑ ॥

वा॒जेवा॑जे ऽव॒त वा॑जिनो नो ध॒नेषु॑ वि॒प्रा अ॑मृता ऋ॒तज्ञाः॑ ॥

(Appearing in TS 1.7.8.2)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः – देवयजनग्रहाभिधानं

4.2.1.1

वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽस्य॑भि॒माति॑हा गा॒य॒त्रं॑ छ॒न्द आ॑ रो॒ह पृ॒थि॒वीम॒नु
वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मो वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽस्य॑भि॒शस्ति॑हा
त्रै॒ष्टु॒भं॑ छ॒न्द आ॑ रो॒हान्त॑रि॒क्षम॒नु वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मो
वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽस्य॑रा॒तीय॒तो ह॒न्ता जा॑गतं छ॒न्द आ॑ रो॒ह दि॒वम॒नु
वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मो वि॒ष्णोः॑ – [] 1

4.2.1.2

क्र॒मोऽसि॑ श॒त्रूय॒तो ह॒न्ताऽनु॑ष्टु॒भं॑ छ॒न्द आ॑ रो॒ह दि॒शोऽनु॑
वि॒क्रम॑स्व नि॒र्भ॒क्तः स॒ यं द्वि॒ष्मः ।
अ॒क्र॒न्द॒द॒ग्निः॑ स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः॑ क्षा॒मा रे॑रि॒हद्-वी॒रु॒धः स॒मज्ज॑न् ।
सद्यो॑ ज॒ज्ञानो॑ वि॒ हीमि॑द्धो अ॒ख्य॒दा रो॑द॒सी भा॒नुना॑ भा॒त्यन्तः॑ ।

अ॒ग्नेऽभ्याव॑र्ति॒न्नभि॒ न आ॒ वर्त॑स्वाऽऽयु॒षा॒ वर्च॑सा॒ स॒न्या मे॒धया॒ प्र॒जया॒
ध॒नेन॑ । अ॒ग्ने - [] 2

4.2.1.3

अ॒ङ्गिरः॑ श॒तं ते॑ स॒न्त्वावृ॑तः स॒हस्रं॑ त उपावृ॑तः ।
तासां॑ पोष॒स्य पोषे॑ण पुन॒र्नो नष्ट॑मा कृ॒धि पुन॒र्नो रयि॑मा कृ॒धि ।
पुन॒रूर्जा॑ निव॒र्तस्व॑ पुन॒रग्न॑ इ॒षाऽऽयु॒षा । पुन॒र्नः पाहि॑ विश्व॒तः । सह॑
रय्या॑ नि वर्त॑स्वाग्ने पि॒न्वस्व॑ धा॒रया॑ । विश्व॑प्सि॒न्या विश्व॑ तस्परि॑ ।
उदु॒त्तमं॑ व॒रुण॑ पाश॒ मस्म॑दवाध॒मं - [] 3

4.2.1.4

वि॒ मध्य॑मञ्च॒ श्रथा॑य । अथा॑ वय॒मादित्य॑ व्र॒ते तवा॑नागसो अ॒दितये॑
स्याम॑ । आ त्वाऽहार्ष॑-मन्त॒रभूर्ध्रु॑वस्तिष्ठा॒ ऽवि॑चाचलिः ।
विश॑स्त्वा सर्वा॑ वाञ्छन्त्वस्मिन् रा॒ष्ट्रम॑धि श्रय ।
अ॒ग्ने बृ॒हन्नु॑षसा॒मूर्ध्वो अ॑स्था॒न्निर्ज॑ग्मि॒वान्-तम॑सो ज्योति॒षाऽऽगा॑त् ।
अ॒ग्निर्भा॑नुना॒ रुश॑ता॒ स्वङ्ग॑ आ जा॒तो विश्वा॑ स॒द्मान्य॑प्राः ।
सीद॑ त्वं मा॒तुर॑स्या - [] 4

4.2.1.5

उप॒स्थे वि॒श्वान्य॒ग्ने व॒युनानि॑ वि॒द्वान् । मै॒नाम॑र्चिषा मा तप॑साऽभि
 शू॒शुचो॑ऽन्तर॒स्याऽ शु॒क्रज्यो॑तिर्वि भा॒हि । अ॒न्तर॒ग्ने रु॒चा त्वमु॑खायै
 स॒दने॑ स्वे । तस्या॒स्त्वऽ ह॒रसा॒ तप॑ज्जातवेदः शि॒वो भ॑व ।
 शि॒वो भू॒त्वा म॒ह्यम॒ग्नेऽथो॑ सीद शि॒वस्त्वं । शि॒वाः कृ॒त्वा दि॒शः
 सर्वाः॒ स्वां यो॑निमिहाऽऽ स॒दः । ह॒ऽसः शु॒चिष॑ () द्वसु॑रन्तरि॒क्ष-
 स॒द्धोता॑ वेदिष॒दति॑थि दु॒रोण॑सत् । नृष॑द्वर॒सद् ऋ॒तसद् व्यो॑म॒सद्
 अ॒ब्जा गो॒जा ऋ॒तजा॑ अ॒द्रिजा॑ ऋ॒तं बृ॒हत् । 5

(दि॒वम॒नु वि क्र॑मस्व निर्भ॑क्तः स यन् द्वि॒ष्मो वि॒ष्णो - र्द्ध॑नेनाग्ने
 - ऽध॑म - म॒स्याः - शु॒चिष॑थ् - षोड॑श च) (A1)

4.2.2.1

दि॒वस्प॑रि प्र॒थमं॑ ज॒ज्ञे अ॒ग्निर॒स्मद् द्वि॒तीयं॑ परि जा॒तवे॑दाः ।
 तृ॒तीय॑मप्सु नृम॒णा अ॒जस्र॑मिन्धान ए॒नं ज॑रते स्वा॒धीः ।
 वि॒द्या ते॑ अ॒ग्ने त्रे॒धा त्र॑याणि वि॒द्या ते॑ स॒द्य वि॒भृतं॑ पु॒रुत्रा॑ ।
 वि॒द्या ते॑ ना॒म पर॑मं गुहा यद्वि॒द्या तमु॑त्सं य॒त आ॒जग॑न्थ ।

समु॒द्रे त्वा नृ॒मणा अ॒फ॒स्वन्तर्नृ॒चक्षा ई॒धे दि॒वो अ॒ग्न ऊ॒धन् ।

तृ॒तीये॑ त्वा - [] 6

4.2.2.2

रज॑सि तस्ति॒वाꣳ स॒मृत॑स्य यो॒नौ म॒हिषा अ॒हिन्व॑न् ।

अ॒क्र॒न्द॒द॒ग्निः स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः क्षा॒मा रे॒रिह॑द्-वी॒रु॒धः स॒मज्ज॑न् ।

सद्यो॑ ज॒ज्ञानो॑ वि ही॒मि॒द्धो अ॒ख्य॒दा रो॒दसी॑ भा॒नुना॑ भा॒त्यन्तः॑ ।

उ॒शिक् पा॒वको॑ अ॒रतिः॑ सु॒मे॒धा म॒र्तेष्व॑ग्निर॒मृतो॑ नि॒धायि॑ ।

इ॒य॒र्ति धू॒मम॑रु॒षं भ॒रिभ्र॑दु॒च्छु॒क्रेण॑ शो॒चिषा॑ द्यामि॒नक्ष॑त् ।

वि॒श्वस्य॑ के॒तुर्भु॑वनस्य॒ गर्भ॑ आ - [] 7

4.2.2.3

रो॒दसी॑ अपृ॒णाज्जा॑यमानः । वी॒डुं चि॒दद्रि॑मभि॒नत् प॒राय॑न् ज॒ना

य॒द॒ग्नि॒मय॑जन्त॒ पञ्च॑ । श्री॒णामु॑दा॒रो ध॒रुणो॑ र॒यीणां॑ म॒नीषा॑णां प्रा॒र्पणः॑

सो॒मगो॑पाः । व॒सोः सू॒नुः स॒हसो॑ अ॒प्सु रा॒जा वि॒ भा॒त्यग्र॑ उ॒षसा॑मि॒धानः॑ ।

यस्ते॑ अ॒द्य कृ॒णव॑द्-भ॒द्रशो॑चेऽपू॒षं दे॒व घृ॒तव॑न्त॒मग्ने॑ । प्र॒तं न॑य प्र॒तरां॑

ँव॒स्यो अ॒च्छा॒भि द्यु॒म्नं दे॒वभ॑क्तं य॒विष्ठ॑ । आ - [] 8

4.2.2.4

तं भज सौश्रवसेष्वग्न उक्थ-उक्थ आ भज शस्यमाने ।
 प्रियः सूर्ये प्रियो अग्ना भवात्युज्जातेन भिनददुज्जनित्वैः ।
 त्वामग्ने यजमाना अनु द्यून् विश्वा वसूनि दधिरे वार्याणि ।
 त्वया सह द्रविणमिच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वव्रुः ।
 दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्-दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।
 अग्निरमृतो अभवद्-वयोभिर्यदे- () -नं द्यौरजनयथ सुरेताः । 9
 (तृतीयं त्वा - गर्भ आ - यविष्ठाऽऽ - य - चत्वारि च) (A2)

4.2.3.1

अन्नपतेऽन्नस्य नो देह्यनमीवस्य शुष्मिणः ।
 प्र प्रदातारं तारिष ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ।
 उदु त्वा विश्वे देवा अग्ने भरन्तु चित्तिभिः । स नो भव शिवतमः
 सुप्रतीको विभावसुः । प्रेदग्ने ज्योतिष्मान् याहि शिवेभिरर्चिभिस्त्वं ।
 बृहद्भि-भानुभि-भासन् मा हिंसी स्तनुवा प्रजाः ।
 समिधाऽग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिं । आ - [] 10

4.2.3.2

ऽस्मिन् ह॒व्या जु॑होत॒न । प्र॒प्राय॑म॒ग्निर्भ॑रत॒स्य शृ॑ण्वे वि य॒थ् सूर्यो॑ न
रोच॑ते बृ॒हद्भाः । अभि॑ यः पू॒रुं पृ॑त॒नासु॑ त॒स्थौ दी॒दाय॑ दै॒व्यो
अति॑थिः शि॒वो नः॑ । आपो॑ दे॒वीः प्रति॑ गृ॒ह्णीत॑ भ॒स्मैत॑त् स्यो॒ने
कृ॑णुध्व॑ सु॒रभा॑वु लो॒के । तस्मै॑ नम॒न्तां ज॑नयः सु॒पत्नी॑र्मा॒तेव॑ पु॒त्रं
बि॑भृ॒ता स्वे॑नं । अ॒फ॒स्वग्ने॑ स॒धिष्ट॑व- [] 11

4.2.3.3

सौष॑धीर॒नु रु॑ध्यसे । गर्भे॑ सज्जाय॒से पु॑नः ।
गर्भो॑ अ॒स्योष॑धी॒नां गर्भो॑ व॒नस्प॑ती॒नां । गर्भो॑ वि॒श्वस्य॑ भू॒तस्या॑ग्ने
गर्भो॑ अ॒पाम॑सि । प्र॒सद्य॑ भ॒स्मना॑ यो॒निम॑पश्च पृ॒थिवी॑म॒ग्ने ।
स॒सृ॑ज्य मा॒तृभि॑स्त्वं ज्यो॒तिष्मा॑न् पु॒नरा॑ऽसदः ।
पु॒नरा॑सद्य॒ स॒दन॑म॒पश्च॑ पृ॒थिवी॑म॒ग्ने ।
शेषे॑ मा॒तुर्य॑थो॒पस्थे॑ ऽन्त॒रस्या॑ शि॒वत॑मः । पु॒नरू॑र्जा - [] 12

4.2.3.4

-नि॑ वर्त॒स्व पु॑नर॒ग्न इ॒षा ऽऽयु॑षा । पु॒नर्नः॑ पा॒हि वि॒श्वतः॑ ।
स॒ह र॑य्या नि॑ वर्त॒स्वाग्ने॑ पि॒न्वस्व॑ धा॒रया॑ । वि॒श्वप्सि॑न॒या वि॒श्वत॑स्प॒रि ।

पुन॑स्त्वा ऽऽदि॒त्या रु॒द्रा वस॑वः॒ समि॑न्धतां पुन॑र्ब्रह्मा॒णो वसु॑नीथ य॒ज्ञैः ।
 घृ॒तेन॑ त्वं त॒नुवो॑ वर्धयस्व स॒त्याः स॒न्तु यज॑मानस्य का॒माः ।
 बो॒धा नो॑ अ॒स्य वच॑सो यविष्ठ म॒हिष्ठ॑स्य प्रभृ॑तस्य स्वधावः ।
 पी॒यति॑ त्वो अनु () त्वो गृ॒णाति॑ व॒न्दारु॑स्ते त॒नुवं व॑न्दे अ॒ग्ने ।
 स बो॑धि सू॒रिर्म॒घवा॑ वसु॒दावा॑ वसु॒पतिः॑ । यु॒यो॒ध्यस्मद् द्वेषा॑ऽसि । 13

(आ - तवो - जाऽ - नु - षोडश च) (A3)

4.2.4.1

अपे॑त वी॒त वि च॑ सर्प॒तातो॑ येऽत्र स्थ पु॒राणा॑ ये च नू॒तनाः॑ ।
 अदा॑दिदं य॒मोऽव॑सानं पृथि॒व्या अक्र॑न्निमं पि॒तरो॑ लो॒कम॑स्मै ।
 अ॒ग्नेर्भ॑स्मा॒स्यग्नेः॑ पु॒रीष॑मसि सं॒ज्ञान॑मसि का॒मध॑रणं मयि ते
 का॒मध॑रणं भूयात् । सं य॒ा वः प्रि॒यास्त॑नुवः सं प्रि॒या हृद॑यानि वः ।

आ॒त्मा वो॑ अस्तु - [] 14

4.2.4.2

संप्रि॑यः संप्रि॑यास्त॒नुवो॑ मम ।
 अय॑ऽ सो अ॒ग्निर्य॑स्मिन्-सोम॑मिन्द्रः सु॒तं द॑धे ज॒ठरे॑ वाव॒शानः॑ ।
 स॒हस्रि॑यं वा॒जम॑त्यं न स॒प्तिऽ स॒सवा॑न्थ -स॒न्थ -स्तू॑यसे

जा॒तवे॒दः । अ॒ग्ने दि॒वो अ॒र्णम॒च्छा जि॒गास्य॒च्छा दे॒वाँ ऊ॒चिषे
धि॒ष्णि॒या ये । याः प॒रस्ता॑द्-रो॒चने॑ सू॒र्यस्य॑ याश्चा वस्ता-दु॒पति॑ष्ठन्त
आपः॑ । अ॒ग्ने यत् ते दि॒वि वर्चः॑ पृ॒थिव्यां॑ यदोषधीष्व - [] 15

4.2.4.3

-ऽप्सु वा यजत्र । येना॒न्तरि॑क्ष-मु॒र्वात॑तन्थ त्वेषः स भानु॑र॒र्णवो
नृ॒चक्षाः॑ । पु॒रीष्या॑सो अ॒ग्नयः॑ प्राव॒णेभिः॑ सजोषसः ।
जुष॑न्ताँ ह॒व्यमाहु॑तमनमी॒वा इषो॑ म॒हीः । इ॒डाम॑ग्ने पु॒रुदँ
सँ स॒निं गोः॑ शश्च॒त्तमँ॑ हव॒मानाय॑ साध । स्यान्नः॑ सू॒नुस्त॑नयो
विजा॒वाऽग्ने सा ते सु॒मति॑र्भू॒त्वस्मे॑ । अ॒यं ते यो॒निर् ऋ॒त्वियो॑ यतो
जा॒तो अ॒रोच॑थाः । तं जा॒न - [] 16

4.2.4.4

न्न॒ग्न आ रो॒हाथा॑ नो वर्ध॒या रयिं॑ । चि॒दसि॑ तया दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्वद्-
ध्रु॒वा सी॑द परि॒चिद॑सि तया दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्वद् ध्रु॒वा सी॑द लो॒कं
पृ॒ण छि॒द्रं पृ॒णाथो॑ सी॒द शि॒वा त्वं । इ॒न्द्रा॒ग्नी त्वा बृ॒हस्प॑तिर॒स्मिन्
यो॒नाव॑सीषदन् । ता अ॒स्य सू॒ददो॑हसः सोमँ श्री॑णन्ति पृ॒श्नयः॑ ।

जन्मन् देवानां विशस्त्रिष्वा रोचने दिवः । 17

(अस्त्वो - षधीषु - जान - त्रष्टाचत्वारिंशच्च) (A4)

4.2.5.1

समित् सङ्कल्पेथा संप्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ ।

इषमूर्जमभि सँवसानौ सं वां मनासि सं व्रता समु चित्तान्याऽकरं ।

अग्ने पुरीष्याधिपा भवा त्वं नः । इषमूर्जं यजमानाय धेहि ।

पुरीष्यस्त्वमग्ने रयिमान् पुष्टिमाँ असि ।

शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिमिहाऽसदः ।

भवतं नः समनसौ समोकसा - [] 18

4.2.5.2

-वरेपसौ । मा यज्ञं हिँसिष्टं मा यज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ

भवतमद्य नः । मातेव पुत्रं पृथिवी पुरीष्यमग्निं स्वे योनावभारुखा ।

तां विश्वैर्देवैर् ऋतुभिः सँविदानः प्रजापतिर्विश्वकर्मा वि मुञ्चतु ।

यदस्य पारे रजसः शुक्रं ज्योतिरजायत ।

तं नः पर्षदति द्विषोऽग्ने वैश्वानर स्वाहा ।

नमः सु ते निर्ऋते विश्वरूपे - [] 19

4.2.5.3

ऽयस्मयं॑ वि॒ चृ॒ता ब॒न्धमे॒तं । य॒मेन॒ त्वं य॒म्या सं वि॒दानो॒त्तमं॑ नाक॒मधि॑
 रो॒हये॒मं । य॒त्ते दे॒वी निर्ऋ॑तिराब॒बन्ध॑ दा॒म ग्री॒वास्व॑ वि॒चर्त्य॑ ।
 इ॒दं ते॒ तद् वि॒ष्यां या॒युषो॑ न म॒ध्याद॒था जी॒वः पि॒तुम॑द्धि प्र॒मुक्तः॑ ।
 यस्या॑स्ते अ॒स्याः क्रू॒र आ॒सज्जु॑हो॒म्येषां॑ ब॒न्धाना॑मव॒सर्ज॑नाय ।
 भूमि॑रिति॒ त्वा जना॑ वि॒दुर्निर्ऋ॑ति - [] 20

4.2.5.4

रिति॑ त्वा ऽहं॑ परि॒ वेद॑ वि॒श्वतः॑ । अ॒सुन् व॒न्तम॑ यज॒मानमि॑च्छ
 स्तेन॑स्येत्यान्-तस्कर॑स्यान् वे॒षि । अ॒न्य म॒स्म-दि॑च्छ सा त इ॒त्या
 नमो॑ दे॒वि निर्ऋ॑ते तु॒भ्यम॑स्तु । दे॒वीम॒हं निर्ऋ॑तिं व॒न्दमा॑नः पि॒तेव॑
 पु॒त्रं द॑सये॒ वचो॑भिः । वि॒श्वस्य॑ या जा॒यमा॑नस्य वेद शि॒रः शि॒रः
 प्र॒ति सू॒री वि॑ च॒ष्टे । नि॒वेश॑नः स॒ङ्गम॑नो व॒सूनां॑ वि॒श्वा
 रूपा॑भि च॒ष्टे - [] 21

4.2.5.5

शचीभिः । देव इव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथीनां ।
सं वरत्रा दधातन निराहावान् कृणोतन । सिञ्चामहा अवटमुद्रिणं
वयं विश्वाऽहाऽदस्तमक्षितं । निष्कृताहा-वमवट् सुवरत्र् सुषेचनं ।
उद्रिण् सिञ्चे अक्षितं । सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वि तन्वते
पृथक् । धीरा देवेषु सुम्नया । युनक्त सीरा वि युगा तनोत कृते योनौ
वपतेह – [] 22

4.2.5.6

बीजं । गिरा च श्रुष्टिः सभरा असन्नो नेदीय इथ् सृण्या पक्वमा
ऽयत् । लाङ्गलं पवीरव् सुशेव् सुमतिथ्सरु ।
उदित् कृषति गामविं प्रफर्व्यं च पीवरीं । प्रस्थावद्-रथवाहनं । शुनं
नः फाला वि तुदन्तु भूमिं शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहान् ।
शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तं ।
कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय () वरुणाय च ।
इन्द्रायाग्नये पूष्ण ओषधीभ्यः प्रजाभ्यः ।

घृ॒तेन॑ सी॒ता म॒धुना॑ स॒मक्ता॑ वि॒श्वैर्दे॒वैरनु॑मता मरु॒द्धिः ।
ऊ॒र्ज॒स्वती॑ प॒यसा॑ पि॒न्वमा॑नाऽस्मा॒न्त्सी॑ते प॒यसा॑ऽभ्या-व॒वृथ॑स्व । 23
(स॒र्माक॑सौ - वि॒श्वरू॑पे - वि॒दुर्निर्ऋ॑ति - र॒भि च॑ष्ट - इ॒ह -
मि॒त्राय॑ - द्वाविं॑शतिश्च) (A5)

4.2.6.1

या जा॒ता ओष॑धयो दे॒वेभ्य॑स्त्रि॒युगं॑ पु॒रा ।
म॒न्दामि॑ ब॒भ्रूणा॑मह॒ं श॒तं धा॑मानि स॒प्त च॑ ।
श॒तं वो॑ अ॒ंब धा॑मानि स॒हस्र॑मु॒त वो॒ रुहः॑ ।
अथा॑ श॒तक्र॑त्वो यू॒यमि॑मं मे अ॒गदं॑ कृ॒त ।
पुष्पा॑वतीः प्र॒सूव॑तीः फ॒लिनी॑रफ॒ला उ॒त ।
अश्वा॑ इ॒व सजि॑त्वरी-वी॒रुधः॑ पा॒रयि॑ष्णावः ।
ओष॑धीरि॒ति मा॒तर-स्त॑द्वो दे॒वी-रुप॑ ब्रु॒वे ।
रपा॑ंसि वि॒घ्नती॑रि॒त रप॑ - [] 24

4.2.6.2

-श्चा॒तय॑मा॒नाः । अ॒श्व॒त्थे वो॑ नि॒षद॑नं प॒र्णे वो॑ व॒सतिः॑ कृ॒ता ।
 गो॒भाज॑ इत् किला॒सथ॑ यथ् स॒नव॑थ पू॒रुषं॑ ।
 यद॒हं वा॑जय-॒न्निमा॑ ओष॒धीर्ह॑स्त आ॒दधे॑ ।
 आ॒त्मा यक्ष्म॑स्य नश्यति पु॒रा जी॑वगृ॒भो यथा॑ ।
 यदोष॑धयः संगच्छ॑न्ते राजा॒नः समि॑ता वि॒व ।
 वि॒प्रः स उ॑च्यते भिष॒ग्रक्षो॑हा ऽमी॒व चा॑तनः । निष्कृ॑ति-॒र्नामि॑वो
 मा॒ताऽथा॑ यू॒यञ्स्थ॑ संकृ॒तीः । स॒राः प॑तत्रिणीः - [] 25

4.2.6.3

स्थ॒न यदा॑ मयति निष्कृ॑त ।
 अ॒न्या वो॑ अ॒न्याम॑व-॒त्वन्या॑ऽन्यस्या॒ उपा॑वत ।
 ताः सर्वा॑ ओष॒धयः सँ॑वि॒दाना॑ इदं मे प्रा॒वता॑ वचः ।
 उच्छु॑ष्मा ओष॒धीनां॑ गा॒वो गो॑ष्ठा दि॒वेर॑ते ।
 धनञ् स॒निष्य॑न्ती॒ नामा॑त्मानं तव पू॒रुष॑ ।
 अति॑ वि॒श्वाः परि॑ष्ठास्तेन इ॒व ब्र॑जम॒क्रमुः॑ ।
 ओष॑धयः प्राचु॒च्यवु॑ र्यत् किं च त॒नुवाञ् र॑पः । या - [] 26

4.2.6.4

-स्त॑ आ॒त॒स्थु-रा॒त्मा॒नं॑ या॒ आ॒वि॒वि॒शुः॑ प॒रुः॑ प॒रुः॑ ।
 तास्ते॑ यक्ष्मं॑ वि॒बा॒ध॒न्ता॑ मु॒ग्रो म॑द्ध्य म॒शी॒रिव॑ ।
 साकं॑ यक्ष्म॑ प्र प॒त॒ इ॒ये॒ने॒न॑ कि॒कि॒दी॒वि॒ना॑ ॥
 साकं॑ वा॒त॒स्य-धा॒ज्या॑ साकं॑ न॒श्य॑ नि॒हा॒क॒या॑ ।
 अ॒श्वा॒व॒तीꣳ सो॒म॒व॒ती मूर्ज॑यन्ती मु॒दो॒ज॒सं॑ ।
 आ वि॒थि॒सि॒ सर्वा॑ ओष॒धी॒र॒स्मा अ॑रि॒ष्ट॒ता॒तये॑ ।
 याः फ॒लि॒नी॒र्या अ॒फ॒ला अ॒पु॒ष्पा याश्च॑ पु॒ष्पि॒णीः॑ ।
 बृ॒ह॒स्प॒ति॒ प्र॒सू॒ता स्ता॒नो मु॒ञ्च॒न्त्वꣳ ह॒सः॑ । या - [] 27

4.2.6.5

ओष॒धयः॑ सो॒म॒रा॒ज्ञीः॑ प्र॒वि॒ष्टाः॑ पृ॒थि॒वी॒म॒नु॑ ।
 तासां॑ त्वम॒स्यु॒त्त॒मा प्र॒णो जी॒वा॒त-वे॒सु॒व॑ ।
 अ॒व॒प॒त॒न्ती॒र॒व॒दन् दि॒व ओष॑दयः परि ।
 यं जी॒व म॒श्ज॒वा म॒है न स॑ रि॒ष्या॒ति पू॒रु॒षः॑ ।
 याश्चे॒द मु॒प-शृ॒ण्व॒न्ति॒ याश्च॑ दू॒रं प॒रा॒ग॒ताः॑ ।

इ॒ह स॒ङ्ग॒त्य ताः॑ सर्वा॑ अ॒स्मै सं दत्त॑ भेष॒जं ।

मा वो॑ रिषत् ख॒निता॑ यस्मै॑ चा॒हं ख॒नामि॑ वः () ।

द्विप॑-च्चतु॒ष्प-द॒स्माक॑ सर्व॑-मस्त्व॒नातुरं॑ ।

ओष॑धयः सं व॑दन्ते सोमे॒न सह॑ राज्ञा॑ ॥

यस्मै॑ करो॒ति ब्रा॒ह्मण॑स्त॒ राज॑न् पा॒रया॑मसि । 28

(रपः॑ - प॒त॒त्रिणी॑- र्या॑ अ॒ह॒सो याः॑ - ख॒नामि॑ वो॒ - ऽष्टा॑द॒श च॑)
(A6)

4.2.7.1

मा नो॑ हि॒सीज्ज॒निता॑ यः पृ॒थिव्या॑ यो वा दि॒वस् स॒त्यध॑र्मा ज॒जान॑ ।

यश्चा॒पश्च॑न्द्रा बृ॒हती॑र्ज॒जान॑ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ।

अ॒भ्याव॑र्तस्व पृ॒थिवि॑ य॒ज्ञेन॑ प॒यसा॑ सह ।

वपां॑ ते अ॒ग्निरि॑षितो॒ऽव सर्प॑तु । अ॒ग्ने यत् ते॑ शु॒क्रं यच्च॑न्द्रं यत्

पू॒तं यद्-य॒ज्ञियं॑ ॥ तद्-दे॒वेभ्यो॑ भ॒राम॑सि ।

इ॒षमूर्ज॑म॒ह॒मि॒त आ - [] 29

4.2.7.2

दद॑ ऋ॒तस्य॑ धाम्नो॑ अमृ॑तस्य॒ योनेः॑ ।
 आ नो॑ गोषु॒ विश॑त्वौष॒धीषु॑ जहामि॒ सेदि॑मनि॒राममी॑वां ।
 अग्ने॑ तव॒ श्रवो॑ वयो॒ महि॑ भ्राजन्त्यर्च॑यो विभावसो ।
 बृहद्-भानो॑ शवसा॒ वाजमु॑क्थ्यं दधासि॒ दाशु॑षे कवे ।
 इरज्य॑न्नग्ने॒ प्रथय॑स्व जन्तु॑भिरस्मे॒ रायो॑ अमर्त्य ।
 स दर्श॑तस्य॒ वपु॑षो वि॒ राज॑सि पृ॒णक्षि॑ सान॒सिꣳ रयिं॑ ।
 ऊर्जो॑ नपाज्जात॑वेदः सुश॑स्तिभि-र्मन्दस्व - [] 30

4.2.7.3

धीति॑भिर्.हितः । त्वे इ॒षः सं दधु॑-भूरिरेतस-श्चि॒त्रो तयो॑ वामजा॑ताः ।
 पाव॑कवर्चाः शु॒क्रवर्चा॑ अनू॒नवर्चा॑ उदियर्.षि॒ भानु॑ना ।
 पु॒त्रः पि॒तरा॑ वि॒चरन्नु॑पावस्यु॒भे पृ॑णक्षि॒ रोद॑सी ।
 ऋ॒तावा॑नं म॒हिषं॑ विश्व॑चर्.षणिम॒ग्निꣳ सु॒म्नाय॑ दधिरे॒ पुरो॑ जनाः॑ ।
 श्रु॒त्कर्णꣳ स॒प्रथ॑स्तमं त्वा गिरा॒ दैव्यं॑ मानु॒षा यु॒गा ।

निष्कर्तारि-मध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तं राधसे महे ।

रातिं भृगूणामुशिजं कविक्रतुं पृणक्षि सानसि - [] 31

4.2.7.4

रयिं । चितः स्थ परिचित ऊर्ध्वचितः श्रयध्वं तया

देवतयाऽङ्गिरस्वद्-ध्रुवाः सीदत । आ प्यायस्व समेतु ते विश्वतः

सोम वृष्णियं । भवा वाजस्य सङ्गथे । सं ते पयांसि समु यन्तु

वाजाः सं वृष्णिया-न्यभिमातिषाहः । आप्यायमानो अमृताय सोम

दिवि श्रवाऽस्युत्तमानि धिष्व । 32

(आ - मन्दस्व - सानसि - मेकान्न चत्वारिंशच्च) (A7)

4.2.8.1

अभ्यस्थाद्-विश्वाः पृतना अरातीस्तदग्निराह तदु सोम आह ।

बृहस्पतिः सविता तन्म आह पूषा माऽधाथ् सुकृतस्य लोके ।

यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्थ् समुद्रादुत वा पुरीषात् ।

श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुतं जनिम तत् ते अर्वन् ।

अपां पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानं ।

वर्धमानं मह - [] 33

4.2.8.2

आ च पुष्करं दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व ।
 ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन आवः ।
 स बुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ।
 हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
 स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
 द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु - [] 34

4.2.8.3

-द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः । तृतीयं योनिमनु सञ्चरन्तं द्रप्सं
 जुहोम्यनु सप्त होत्राः । नमो अस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमनु ।
 ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः । येऽदो रोचने दिवो ये
 वा सूर्यस्य रश्मिषु । येषामप्सु सदः कृतं तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ।
 या इषवो यातु धानानां () ये वा वनस्पतींरनु ।
 ये वाऽवटेषु शेरते तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः । 35

(महो - ऽनु - यातुधानाना - मेकादश च) (A8)

4.2.9.1

ध्रु॒वा॒ऽसि॑ ध॒रुणा॑ऽस्तृ॒ता वि॒श्वक॑र्मणा सु॒कृ॒ता ।
 मा त्वा॑ स॒मु॒द्र उ॒द्व॒धी॒न्मा सु॒प॒र्णो व्य॑थ॒माना॑ पृ॒थि॒वीं दृ॒ह ।
 प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु पृ॒थि॒व्याः पृ॒ष्ठे व्य॑च॒स्वतीं॑ प्र॒थ॒स्वतीं॑ प्र॒थो॑ऽसि
 पृ॒थि॒व्य॒सि भू॒र॒सि भू॒मि॒र॒स्यदि॑तिर॒सि वि॒श्वधा॑या वि॒श्वस्य॑ भु॒वन॑स्य
 ध॒र्त्री पृ॒थि॒वीं य॑च्छ पृ॒थि॒वीं दृ॒ह पृ॒थि॒वीं मा हि॒॑सीर्वि॑श्व॒स्मै
 प्रा॒णाया॑पा॒नाय॑ व्या॒नायो॑दा॒नाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ – [] 36

4.2.9.2

च॒रि॒त्राया॑-ग्निस्त्वा॒ऽभि पा॑तु म॒ह्या स्व॑स्त्या छ॒र्दिषा॑ श॒न्तमे॑न
 तया॑ दे॒वत॑या॒ऽङ्गि॒र॒स्वद्-ध्रु॒वा सी॑द । काण्डा॑त् काण्डा॑त् प्र॒रोह॑न्ती
 प॒रुषः॑ प॒रुषः॑ परि । ए॒वा नो॑ दूर्वे॒ प्र त॑नु स॒हस्रे॑ण श॒तेन॑ च । या
 श॒तेन॑ प्र॒तनो॑षि स॒हस्रे॑ण वि॒रोह॑सि तस्या॑स्ते दे॒वीष्ट॑के वि॒धेम॑ ह॒विषा॑
 व॒यं । अ॒षाढा॑ऽसि स॒हमा॑ना स॒हस्वा॑रातीः स॒हस्वा॑राती॒यतः॑ स॒हस्व॑
 पृ॒त॒नाः स॒हस्व॑ पृ॒त॒न्यतः॑ । स॒हस्र॑वीर्या – [] 37

4.2.9.3

—सि सा मा जिन्व । मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः ।
 माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः । मधु नक्तमुतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳ रजः ।
 मधु द्यौरस्तु नः पिता । मधुमान् नो वनस्पति—र्मधुमाꣳ अस्तु सूर्यः ।
 माध्वीर्गावो भवन्तु नः । मही द्यौः पृथिवी च न इमं यꣳजं मिमिक्षतां ।
 पिपृतां नो भरीमभिः । तद्—विष्णोः परमं — [] 38

4.2.9.4

पदꣳ सदा पश्यन्ति सूर्यः । दिवीव चक्षुराततं ।
 ध्रुवाꣳसि पृथिवि सहस्व पृतन्यतः । स्यूता देवेभिरमृतेना ऽꣳगाः ।
 यास्ते अग्ने सूर्ये रुच उद्यतो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः ।
 ताभिः सर्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि । या वो देवाः सूर्ये रुचो
 गोष्वश्वेषु या रुचः । इन्द्राꣳग्नी ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते ।
 विराड् — [] 39

4.2.9.5

ज्योतिरधारयथ् सम्राड् ज्योतिरधारयथ् स्वराड् ज्योतिरधारयत् ।
 अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः । अरं वꣳहन्त्याशवः ।

यु॒क्ष्वा हि दे॒व॒हू॒तमा॒ञ् अ॒श्वाञ् अ॒ग्ने र॒थी॒रिव॑ । नि होता पू॒र्व्यः स॒दः ।
 द्र॒प्सश्च॑स्क॒न्द पृ॒थि॒वीम॒नु द्यामि॑मं च योनिम॒नु यश्च॑ पू॒र्वः ।
 तृ॒तीयं यो॑निम॒नु सञ्च॑रन्तं द्र॒प्सं जु॒हो॒म्यनु॑ स॒प्त - [] 40

4.2.9.6

हो॒त्राः । अ॒भू॒दि॒दं वि॒श्वस्य॑ भु॒वन॑स्य वा॒जिन॑म॒ग्ने-वै॒श्वान॑रस्य च ।
 अ॒ग्नि॒ज्योति॑षा ज्योति॒ष्मान् रु॒क्मो वर्च॑सा वर्च॒स्वान् ।
 ऋ॒चे त्वा रु॒चे त्वा स॒मिथ् स्र॑वन्ति स॒रितो॑ न धे॒नाः ।
 अ॒न्तर्हृ॒दा म॒नसा॑ पू॒यमा॑नाः । घृ॒तस्य॑ धा॒रा अ॒भि चा॑क॒शीमि॑ ।
 हि॒र॒ण्ययो॑ वे॒तसो॑ म॒ध्य आ॑सां । तस्मिन्त्सु॒प॒र्णो म॑धु॒कृत् कु॑ला॒यी
 भ॒जन्ना॑स्ते म॒धु दे॒वता॑भ्यः । तस्या॑ स ते ह॒रयः॑ स॒प्त ती॒रैः ()
 स्व॒धां दु॒हाना॑ अ॒मृत॑स्य धा॒रां । 41

(प्र॒ति॒ष्ठा॒यै - स॒हस्र॑वी॒र्या - प॒रमं - वि॒राट् - स॒प्त ती॒रै -
 च॒त्वारि॑ च) (A9)

4.2.10.1

आ॒दि॒त्यं॒ गर्भं॑ प॒यसा॑ स॒मञ्ज॑न्त् स॒हस्र॑स्य प्र॒ति॒मां वि॒श्वरू॑पं ।
 परि॑ वृ॒ड्धि॒ग्ध॒ हर॑सा मा॒ऽभि मृ॑क्षः श॒तायु॑षं कृ॒णु॒हि ची॒य॒मा॒नः॑ ।
 इ॒मं मा॒ हि॒॒सी॒र्द्धि॒पादं॑ प॒शूना॑ सह॒स्राक्ष॑ मे॒ध आ ची॒य॒मा॒नः॑ ।
 म॒यु॒मा॒र॒ण्य॒म॒नु ते दि॑शामि ते॒न चि॒न्वा॒न॒स्त॒नु॒वो नि षी॑द ॥
 वा॒त॒स्य ध्रा॒जिं व॑रु॒णस्य॑ ना॒भि॒म॒श्वं ज॒ज्ञान॑ स॒रि॒र॒स्य म॑ध्ये ॥
 शि॒शुं न॒दी॒ना॑ हरि॒म॒द्रि॒बु॒द्ध॒म॒ग्ने मा हि॒॒सीः॑ - [] 42

4.2.10.2

पर॑मे व्यो॒म॒न् । इ॒मं मा॒ हि॒॒सी॒रे॒क॒श॒फं प॒शूनां॑ क॒निक्र॑दं
 वा॒जि॒नं वा॒जि॒नेषु॑ । गौ॒र॒मा॒र॒ण्य॒म॒नु ते दि॑शामि ते॒न
 चि॒न्वा॒न॒स्त॒नु॒वो नि षी॑द । अ॒ज॒स्र॒मि॒न्दु॒म॒रु॒षं भु॒र॒ण्यु॒म॒ग्नि॒मी॒डे
 पू॒र्व॒चि॒त्तौ न॑मो॒भिः । स प॑र्व॒भिर्ऋ॒तु॒शः क॑ल्प॒मा॒नो गां॑ मा
 हि॒॒सी॒र॒दि॒तिं वि॒राजं॑ ॥ इ॒मं स॒मु॒द्रं श॒त॒धा॒र॒मु॒थ्-सं व्य॑च्य॒मा॒नं
 भु॒व॒न॒स्य म॑ध्ये ॥ घृ॒तं दु॒हा॒ना॒म॒दि॒तिं ज॒ना॒या॒ग्ने मा॑ - [] 43

4.2.10.3

हि॒प्सीः॑ पर॒मे व्यो॑मन् । ग॒वय॑मा॒र॒ण्यम॑नु ते दि॒शामि॑ तेन॑
 चि॒न्वान॑स्तनुवो नि षी॒द । वरू॑त्रिं त्वष्टुर्व॒रुण॑स्य नाभि॒मविं॑ जज्ञा॒नाꣳ
 रज॑सः पर॒स्मात् । महीꣳ सा॒हस्री॑मसुर॒स्य मा॒याम॑ग्ने मा हि॒प्सीः॑
 पर॒मे व्यो॑मन् । इ॒मामू॑र्णायुं वरू॑णस्य मा॒यां त्वचं॑ प॒शूनां॑ द्वि॒पदां॑
 चतु॑ष्पदां । त्वष्टुः प्र॒जानां॑ प्रथ॒मं ज॒नित्र॑मग्ने मा हि॒प्सीः॑ पर॒मे
 व्यो॑मन् । उष्ट्र॑मा॒र॒ण्यम॑नु – [] 44

4.2.10.4

ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वान॑स्तनुवो नि षी॒द । यो अ॒ग्नि॒रग्ने॑स्त-
 प॒सोऽधि॑ जा॒तः शो॒चात् पृ॒थिव्या॑ उ॒त वा दि॒वस्प॑रि ।
 येन॑ प्र॒जा वि॒श्वक॑र्मा व्या॒नट् तम॑ग्ने हे॒डः परि॑ ते वृ॒णक्तु॑ ।
 अ॒जा ह्य॒ग्नेर॑जनिष्ट॒ गर्भा॑त् सा वा अ॒पश्य॑ज्जनि॒तार॑मग्रे ।
 तया॑ रो॒हमा॑यन्नुप मे॒ध्यास॑स्तया दे॒वा दे॒वता॑मग्र आ॒यन् । श॒रभ॑- ()
 -मा॒र॒ण्यम॑नु ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वान॑स्तनुवो नि॒षीद॑ । 45

(अ॒ग्ने मा हि॒प्सी - र॒ग्ने मोष्ट्र॑मा - र॒ण्यम॑नु - श॒रभ॑न् - न॒व च॑)
 (A10)

Special Korvai

(आ॒दि॒त्य मि॒मन्दि॒पादे॑ म॒युं वा॑त॒स्या ऽश्च॑ मि॒म मे॑क॒शफ॑
 ज्ञौ॒रम॑ ज॒स्रङ्ग॒वयं॑ व॒रू॒त्रि म॒वि मि॒मामू॑र्णार्यु॒ मुष्टुं॑ यो अ॒ग्निः -
 श॒रभं॑ ।)

4.2.11.1

इ॒न्द्रा॒ग्नी रो॒चना दि॒वः परि॒ वाजे॑षु भू॒षथः॑ । त॒द्वां चेति॑ प्र॒वीर्यं॑ ।
 इ॒नथ॑द्-वृ॒त्रमु॒त स॒नोति॑ वा॒जमि॒न्द्रा यो अ॒ग्नी स॒हुरी॑ स॒पर्यात् ।
 इ॒रज्य॑न्ता व॒सव्य॑स्य भू॒रेः स॒हस्त॑मा स॒हसा॑ वा॒जय॑न्ता ।
 प्र च॒र्षणि॑भ्यः पृ॒तना॑ ह॒वेषु॑ प्र पृ॒थिव्या॑ रि॒रिचा॑थे दि॒वश्च॑ ।
 प्र सि॒न्धुभ्यः॑ प्र॒गिरि॑भ्यो म॒हित्वा प्रे॒न्द्रा॒ग्नी वि॒श्वा भु॒वना॑ऽत्य॒न्या ।
 म॒रुतो॑ यस्य हि - [] 46

4.2.11.2

क्ष॒ये पा॒था दि॒वो वि॒मह॑सः । स सु॒गोपा॑त॒मो ज॒नः ।
 य॒ज्ञैर्वा॑ य॒ज्ञवा॑ह॒सो वि॒प्रस्य॑ वा म॒तीनां॑ । म॒रुतः॑ शृ॒णुता॑ ह॒वं ।
 श्रि॒यसे॒ कं भा॒नुभिः॑ सं मि॒मिक्षि॑रे ते र॒श्मिभि॑स्त ऋ॒क्वभिः॑

सुखादयः । ते वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य
 धाम्नः । अव ते हेड > [1], उदुत्तमं > [2] ।
 कया नश्चित्र आ भुवदूती सदा वृधः सखा ॥
 कया शचिष्ठया वृता । 47

4.2.11.3

को अद्य युङ्क्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्हृणायून् ।
 आसन्निषून् हृथस्वसो मयोभून् य एषां भृत्यामृणधथ् स जीवात् ।
 अग्ने नया > [3], ऽदेवानाञ् > [4], शन्नो भवन्तु > [5], वाजेवाजे > [6] ।
 अफस्वग्ने सधिष्ठव सौषधीरनु रुध्यसे । गर्भे सञ्जायसे पुनः ।
 वृषा सोम द्युमाञ् असि वृषा देव वृषव्रतः । वृषा धर्माणि दधिषे ।
 इमं मे () वरुण > [7], तत्त्वा यामि > [8], त्वं नो अग्ने > [9], स त्वं नो
 अग्ने > [10] । 48

(हि - वृता - म - एकादश च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽसि॑ – दि॒वस्प॑ – र्य॒न्नप॑ते – ऽपे॒त – स॒मितं॑ – या॒
जा॒ता – मा नो॑ हि॒सी – द॒भ्यस्था॑द् – ध्रु॒वा – ऽस्या॑दि॒त्यङ्ग॒र्भ –
मिन्द्रा॑ग्नी रोच॒ – नैका॑दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(वि॒ष्णो – रस्मिन् ह॒व्ये – ति॑ त्वा॒ऽहं – धी॒तिभि॑ – ह॒र्त्रा –
अ॒ष्टाच॑त्वारि॒शत्)

First and Last Padam of Second Prasnam of 4th Kandam

(वि॒ष्णोः॑ क्र॒मोऽसि॑ – त्व॒न्नो अ॒ग्ने स॒ त्वन्नो॑ अ॒ग्ने)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.2.1 Appendix

4.2.11.2 – अव ते हेड > ¹, उदुत्तमं > ²

अव ते हेडो वरुण नमोभिर्व यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेना(ग्म्)सि शिश्रथः कृतानि ॥

उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाऽधमं विमध्यमञ् श्रथाय ।

अथा वयमादित्य व्रते तवाऽनागसो अदितये स्याम ॥

(Appearing in TS 1.5.11.3)

4.2.11.3 – अग्ने नया > ³, ऽदेवानाञ् > ⁴

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥

आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्नवाम तदनु प्रवोढुं ।

अग्नि विद्वान्त्स यजाथ् सेदु होता सो अध्वरान्त् स ऋतून्

कल्पयाति ॥ (Appearing in TS 1.1.14.3 and 4)

4.2.11.3 – श॒न्नो॑ भ॒वन्तु॑ > [5], वा॒जे॑वा॒जे> [6]

मि॒त॒द्र॒वः॑ स॒हस्र॑सा मे॒धसा॑ता स॒निष्य॑वः ।

म॒हो॒ ये रत्न॑ꣳ स॒मि॒थेषु॑ ज॒ग्निरे॑ श॒न्नो॑ भ॒वन्तु॑ वा॒जिनो॑ ह॒वेषु॑ ॥

वा॒जे॑वा॒जे ऽव॑त वा॒जिनो॑ नो॒ धने॑षु वि॒प्रा अ॒मृता॑ ऋ॒तज्ञाः॑ ॥

(Appearing in TS 1.7.8.2)

4.2.11.3 – इ॒मं मे॑ वरु॒ण > [7], त॒त्त्वा॑ या॒मि> [8]

इ॒मं मे॑ वरु॒ण श्रु॒धी ह॒वम॑द्या च मृ॒डय॑ । त्वा॒मव॑स्यु॒रा च॑के ॥

त॒त्त्वा॑ या॒मि ब्र॒ह्म॒णा व॑न्द॒मान॑स्तदा शा॒स्ते य॑ज॒मानो॑ ह॒विर्भिः॑ ।

अ॒हे॒डमा॑नो वरु॒णेह॑ बो॒ध्युरु॑श॒ꣳस मा॒ न आ॒युः प्र॑मोषीः ॥ (ए॒फ़ –

(Appearing in TS 2.1.11.6)

4.2.11.3 – त्वं नो अग्ने>⁹, स त्वं नो अग्ने>¹⁰

त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽव यासि सीष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नि तमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाँसि प्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥

स त्वं नो अग्ने ऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ।
अव यक्ष्व नो वरुणँ रराणो वीहि मृडीकँ सुहवो न एधि ॥

(Appearing in TS- 2.5.12.3 and 4)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितिवर्णनं

4.3.1.1

अ॒पां त्वेम॑न्त् सा॒दयाम्य॑पां त्वो॒द्भन्त् सा॒दयाम्य॑पां त्वा भ॒स्मन्त्
सा॒दयाम्य॑पां त्वा ज्यो॒तिषि॑ सा॒दयाम्य॑पां त्वाऽय॒ने सा॒दयाम्य॑र्णवे स॒दने॑
सी॒द स॒मुद्रे॑ स॒दने॑ सी॒द स॒लिले॑ स॒दने॑ सी॒दापां॑ क्ष॒ये सी॒दापा॑ꣳ
स॒धिषि॑ सी॒दापां॑ त्वा स॒दने॑ सा॒दयाम्य॑पां त्वा स॒धस्थे॑ सा॒दयाम्य॑पां
त्वा पु॒रीषे॑ सा॒दयाम्य॑पां त्वा यो॒नौ () सा॒दयाम्य॑पां त्वा पा॒थसि॑
सा॒दयामि॑ गा॒यत्री छ॒न्द-स्त्रि॒ष्टुप् छ॒न्दो जग॑ती छ॒न्दोऽनु॒ष्टुप् छ॒न्दः
प॒ङ्क्तिश्छ॒न्दः । १ (यो॒नौ - प॒ञ्चद॑श च) (A1)

4.3.2.1

अ॒यं पु॒रो भु॒वस्त॑स्य प्रा॒णो भौ॒वाय॑नो व॒सन्तः॑ प्रा॒णाय॑नो गा॒यत्री
वा॒सन्ती॑ गा॒यत्रि॒यै गा॒यत्रं॑ गा॒यत्रा॑दुपाꣳ शु॒रुपा॑ꣳ शो॒स्त्रिवृ॑त् त्रि॒वृत्तो॑
रथ॑न्तरꣳ रथ॑न्तराद्-व॒सिष्ठ॑ ऋषिः प्र॒जाप॑ति गृही॒तया॑ त्वया प्रा॒णं

गृह्णामि प्रजाभ्योऽयं दक्षिणा विश्वकर्मा तस्य मनो वैश्वकर्मणं ग्रीष्मो
मानसस्त्रिष्टुगैष्मी त्रिष्टुभ ऐडमैडा-दन्तर्यामोऽन्तर्यामात् पञ्चदशः
पञ्चदशाद्-बृहद्-बृहतो भरद्वाज ऋषिः प्रजापति गृहीतया
त्वया मनो - [] 2

4.3.2.2

गृह्णामि प्रजाभ्योऽयं पश्चाद्-विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसं
वर्षाणि चाक्षुषाणि जगती वार्षी जगत्या ऋक्षममृक्षमाच्छुक्रः
शुक्राथ् सप्तदशः सप्तदशाद्-वैरूपं वैरूपाद्-विश्वामित्र ऋषिः
प्रजापति गृहीतया त्वया चक्षुर्गृह्णामि प्रजाभ्य इदमुत्तराथ् सुवस्तस्य
श्रोत्रं सौवर् शरच्छ्रौत्र्यनुष्टुप्-छारद्वानुष्टुभः स्वारः स्वारान्मन्थी
मन्थिन एकविंश एकविंशाद् वैराजं वैराजाज्जमदग्निर् ऋषिः
प्रजापति गृहीतया - [] 3

4.3.2.3

त्वया श्रोत्रं गृह्णामि प्रजाभ्य इयमुपरि मतिस्तस्यै वाङ्माती हेमन्तो
वाच्यायनः पङ्क्तिर्हेमन्ती पङ्क्त्यै निधनवन्निधनवत आग्रयण

आग्रयणात् त्रिणवत्रयस्त्रिंशौ त्रिणवत्रयस्त्रिंशाभ्यां शाक्वरैवते
 शाक्वरैवताभ्यां विश्वकर्मर्षिः प्रजापति गृहीतया त्वया वाचं
 गृह्णामि प्रजाभ्यः । 4 (त्वया मनो - जमदग्निरऋषिः
 प्रजापतिगृहीतया - त्रिंशच्च) (A2)

4.3.3.1

प्राची दिशां वसन्त ऋतूनामग्निर्देवता ब्रह्म द्रविणं त्रिवृथ् स्तोमः
 स उ पञ्चदशवर्तनि-स्त्र्यविर्वयः कृतमयानां पुरोवातो वातः सानग
 ऋषिर्दक्षिणा दिशां ग्रीष्म ऋतूनामिन्द्रो देवता क्षत्रं द्रविणं पञ्चदशः
 स्तोमः स उ सप्तदश वर्तनि-दित्यवाङ्-वयस्त्रेताऽयानां दक्षिणाद्वातो
 वातः सनातन ऋषिः प्रतीची दिशां वर्षा ऋतूनां विश्वे
 देवा देवता विङ्-[] 5

4.3.3.2

द्रविणं सप्तदश स्तोमः स उ वेकविंशवर्तनि-स्त्रिवथ्सो
 वयो द्वापरोऽयानां पश्चाद्वातो वातोऽहभून् ऋषिरुदीची दिशां शरद्-
 ऋतूनां मित्रावरुणौ देवता पुष्टं द्रविणमेकविंशः स्तोमः स उ

त्रि॒णव॑वर्त॒नि-स्तु॒र्यवा॑ङ् वय॒ आ॒स्क॒न्दो ऽया॒नामु॑त्तराद्-वा॒तो वा॒तः प्र॒त्न
 ऋ॒षि॒रू॒र्ध्वा दि॒शां हे॒मन्त॑शि॒शि॒रावृ॑तूनां बृ॒ह॒स्प॒तिर्दे॒वता॑ व॒र्चो द्र॒वि॒णं
 त्रि॒णव॑ स्तोमः स उ॒ त्रय॑स्त्रि॒ंश॑वर्त॒निः प॒ष्ठ॒वा॒द्वयो () ऽभि॒भू॒र्यानां
 वि॒ष्वग्वा॑तो वा॒तः सु॒पर्ण॑ ऋ॒षिः पि॒तरः॑ पि॒ताम॒हाः परे॑ऽव॒रे ते नः॑ पा॒न्तु
 ते नो॑ऽव॒न्त्वस्मि॑न् ब्र॒ह्म॒न्नस्मि॑न् क्ष॒त्रेऽस्या॑-मा॒शि॒ष्यस्यां
 पु॒रो॒धाया॑म॒स्मिन् क॑र्म॒न्नस्यां॑ दे॒वहू॑त्यां । 6

(विट् - प॒ष्ठ॒वा॒द् वयो॑ - ऽष्टा॒विं॑शतिश्च) (A3)

4.3.4.1

ध्रु॒वक्षि॑ति - ध्रु॒वयो॑नि-ध्रु॒वाऽसि॑ ध्रु॒वां यो॑नि॒मा सी॑द सा॒ध्या ।
 उ॒ख्यस्य॑ के॒तुं प्र॒थमं॑ पु॒रस्ता॑द॒श्विना॑ऽध्व॒र्यू सा॑दयतामिह त्वा ।
 स्वे दक्षे॑ दक्ष॒पिते॑ह सी॒द दे॒वत्रा॑ पृथि॒वी बृ॑हती रा॒णा ।
 स्वा॒स॒स्था त॒नुवा॑ सं वि॒शस्व॑ पि॒तेवै॑धि सू॒नव॑ आ
 सु॒शे॒वाऽश्वि॑नाध्व॒र्यू सा॑दयतामिह त्वा । कु॒ला॒यिनी॑ वसु॒मती
 वयो॑धा रा॒यिं नो॑ वर्ध॒ बहु॑लं सु॒वीरं॑ । 7

4.3.4.2

अ॒पा॒म॒तिं॑ दु॒र्म॒तिं॑ बा॒ध॒मा॒ना रा॒य॒स्पो॒षे य॒ज्ञ॒प॒ति॒मा॒भ॒ज॒न्ती॑ सु॒व॒र्धे॒हि
य॒ज॒मा॒नाय॑ पो॒ष॒म॒श्चि॒नाऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह त्वा ।
अ॒ग्नेः पु॒री॒ष॒म॒सि दे॒व॒या॒नी तां॑ त्वा वि॒श्वे अ॒भि गृ॑णन्तु दे॒वाः ।
स्तो॒म॒पृ॒ष्ठा घृ॒त॒व॒ती॒ह सी॒द प्र॒जा॒व॒द॒स्मे द्र॒वि॒णा ऽऽ*य॑ज॒स्वाश्चि॒ना
ऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह त्वा ।
दि॒वो मूर्धा॑ऽसि पृ॒थि॒व्या ना॒भिर्वि॑ष्टं॒भनी॑ दि॒शाम॑धि॒प॒त्नी भु॒व॒ना॒नां । 8

4.3.4.3

ऊ॒र्मि॒द्र॒प्सो अ॒पा॒म॒सि वि॒श्व॒क॒र्मा त ऋ॑षि॒रश्चि॒नाऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह
त्वा । स॒जूर॑.ऋ॒तु॒भिः स॒जूर्वि॒धा॒भिः स॒जूर्व॑सु॒भिः स॒जू रु॒द्रैः
स॒जूर॑ादि॒त्यैः स॒जूर्वि॒श्वैर्दे॒वैः स॒जूर्दे॒वैः स॒जूर्दे॒वैर्व॑यो-ना॒धैर॒ग्न॒यै त्वा
वैश्वा॒न॒रा॒याश्चि॒नाऽध्व॒र्यू सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह त्वा । प्रा॒णं मे॑ पा॒ह्य॒पा॒नं मे॑ पा॒हि
व्या॒नं मे॑ पा॒हि चक्षु॑र्म उ॒र्व्या () वि॒ भा॒हि श्रो॑त्रं मे॒ श्लो॒क॒याप-
स्पि॒न्वौष॑धी॒र्जि॒न्व द्वि॒पात् पा॒हि च॑तु॒ष्पा॒दव॑ दि॒वो वृ॒ष्टि॒मे॒रय॑ । 9

(सु॒वी॒रं - भु॒व॒ना॒ना - मु॒र्व्या - स॒प्त॒द॒श च) (A4)

4.3.5.1

त्र्य॒वि॒र्वय॑स्त्रि॒ष्टुप् छन्दो॑ दि॒त्यवा॑ङ् वयो॑ वि॒राट् छन्दः॑ पञ्चा॒वि॒र्वयो॑
गाय॒त्री छन्द॑स्त्रि॒व॒थ्सो वय॑ उ॒ष्णिहा॑ छन्द॑ स्तु॒र्यवा॑ङ् वयो॑ऽनु॒ष्टुप्
छन्दः॑ प॒ष्ठवा॑ङ् वयो॑ बृ॒हती॑ छन्द॑ उ॒क्षा वयः॑ स॒तोबृ॑हती॑ छन्द॑ ऋ॒षभो॑
वयः॑ क॒कुच्छ॑न्दो धे॒नुर्वयो॑ जग॒ती छन्दो॑ऽन॒ड्वान् वयः॑ प॒ङ्क्तिः॑ छन्दो॑
ब॒स्तो वयो॑ वि॒वलं॑ छन्दो॑ वृ॒ष्णिर्वयो॑ वि॒शालं॑ छन्दः॑ पु॒रुषो॑ वय॑ ()
स्त॒न्द्रं छन्दो॑ व्याघ्रो॑ वयो॑ऽना॒धृष्टं॑ छन्दः॑ सि॒ँहो वयः॑ छ॒न्दिः॑ छन्दो॑
वि॒ष्टंभो॑ वयो॑ऽधि॒पतिः॑ छन्दः॑ क्ष॒त्रं वयो॑ मय॒न्दं छन्दो॑ वि॒श्वकर्मा॑
वयः॑ पर॒मेष्ठी॑ छन्दो॑ मूर्धा॑ वयः॑ प्र॒जाप॑तिः॑ छन्दः॑ । 10

(पु॒रुषो॑ वयः॑ – षड् वि॒ँशतिश्च॑) (A5)

4.3.6.1

इन्द्रा॒ग्नी अव्य॑थमा॒नामि॑ष्टकां दृ॒ँहतं॑ यु॒वं ।
पृ॒ष्ठेन॑ द्यावापृ॒थिवी॑ अ॒न्तरि॑क्षं च वि॒ बाध॑तां ।
वि॒श्वकर्मा॑ त्वा सादय॒त्वन्तरि॑क्षस्य पृ॒ष्ठे व्यच॑स्वतीं प्रथ॒स्वतीं॑
भास्व॑तीँ सूरि॒मती॒मा या द्यां॑ भास्या पृ॒थिवी॑मोर्व॒न्तरि॑क्ष-म॒न्तरि॑क्षं

यच्छान्तरिक्षं दृ॒हान्तरिक्षं॑ मा हि॒ंसी॑ विश्व॒स्मै प्रा॒णाया॒पानाय॑
व्याना॒यो॒दानाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ चरि॒त्राय॑ वा॒युस्त्वा॒भि पा॑तु म॒ह्या स्व॒स्त्या
छर्दि॒षा - [] 11

4.3.6.2

शन्त॑मे॒न तया॑ दे॒वतया॑ऽङ्गिर॒स्वद्-ध्रु॒वा सी॑द ।
राज्य॑सि प्रा॒ची दिग्-वि॒राडसि॑ दक्षि॒णा दि॒ख् स॒म्राडसि॑ प्र॒तीची॑
दि॒ख्-स्व॒राडस्यु॑दी॒ची दि॒गधि॑पत्यसि बृ॒हती॑ दि॒गायु॑र्मे पाहि प्रा॒णं
मे पा॒ह्यपा॒नं मे पा॒हि व्या॒नं मे पा॒हि चक्षु॑र्मे पाहि श्रो॒त्रं मे पा॒हि मनो॑
मे जि॒न्व वा॒चं मे पि॒न्वा () ऽऽत्मा॑नं मे पाहि ज्योति॑र्मे यच्छ । 12

(छर्दि॒षा - पि॒न्व - षट्च॑) (A6)

4.3.7.1

मा छन्दः॑ प्र॒मा छन्दः॑ प्र॒तिमा॑ छन्दो॑ऽसी॒विः छन्दः॑ पङ्क्तिः॑ छन्दः॑
उ॒ष्णिहा॑ छन्दो॑ बृ॒हती॑ छन्दो॑ऽनु॒ष्टुप् छन्दो॑ वि॒राट् छन्दो॑ गा॒यत्री॑ छन्दः॑-
स्त्रि॒ष्टुप् छन्दो॑ जग॒ती छन्दः॑ पृ॒थि॒वी छन्दो॑ ऽन्तरि॑क्षं छन्दो॑ द्यौः॑ छन्दः॑
स॒माः छन्दो॑ नक्ष॑त्राणि छन्दो॑ मनः॑ छन्दो॑ वाक् छन्दः॑ कृ॒षिः॑ छन्दो॑

हिरण्यं छन्दो गौः छन्दो ऽजा छन्दो ऽश्वः छन्दः ।

अग्निर्देवता - [] 13

4.3.7.2

वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवता
 ऽदित्या देवता विश्वे देवा देवता मरुतो देवता बृहस्पति देवतेन्द्रो
 देवता वरुणो देवता मूर्धाऽसि राड् ध्रुवाऽसि धरुणा यन्त्र्यसि यमित्रीषे
 त्वोर्जे त्वा कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा यन्त्री राड् ध्रुवाऽसि धरणी धर्त्र्यसि
 धरित्र्यायुषे त्वा () वर्चसे त्वौजसे त्वा बलाय त्वा । 14

(देवता - ऽयुषे त्वा - षट्च) (A7)

4.3.8.1

आशुस्त्रिवृद्-भान्तः पञ्चदशो व्योम सप्तदशः प्रतूर्तिरष्टादश
 स्तपो नवदशो ऽभिवर्तः सविंशो धरुण एकविंशो
 वर्चो द्वाविंशः संभरणस्त्रयोविंशो योनिश्चतुर्विंशो
 गर्भाः पञ्चविंश ओजस्त्रिणवः क्रतुरेकत्रिंशः
 प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिंशो ब्रध्नस्य विष्टपं चतुस्त्रिंशो

ना॒कः ष॒ट्त्रि॒ंशो वि॒वर्तो॑ ऽष्टा॒चत्वारि॒ंशो ध॒र्त्रश्च॑तु॒ष्टोमः॑ । 15

(आ॒शुः – स॒प्तत्रि॒ंशत्) (A8)

4.3.9.1

अ॒ग्नेर्भा॒गो॒ऽसि दी॒क्षाया॑ आ॒धिप॑त्यं ब्र॒ह्म स्पृ॑तं त्रि॒वृथ् स्तोम॑ इन्द्र॒स्य
भा॒गो॒ऽसि वि॒ष्णोरा॑धिपत्यं क्ष॒त्रञ् स्पृ॑तं पञ्च॒दशः॑ स्तोमो नृ॒चक्ष॑सां
भा॒गो॒ऽसि धा॒तुरा॑धिपत्यं ज॒नित्र॑ञ् स्पृ॒तञ् स॑प्त॒दशः॑ स्तोमो
मि॒त्रस्य॑ भा॒गो॒ऽसि व॒रुण॑स्या॒ऽधिप॑त्यं दि॒वो वृ॑ष्टि॒र्वाताः॑ स्पृ॒ता
ए॒कवि॒ंशः॑ स्तोमो॒ऽदित्यै॑ भा॒गो॒ऽसि पू॒ष्ण आ॑धिप॒त्यमो॒जः
स्पृ॑तं त्रि॒णवः॑ स्तोमो व॒सूनां॑ भा॒गो॒ऽसि– [] 16

4.3.9.2

रु॒द्राणा॑माधिपत्यं च॒तुष्पा॑थ् स्पृ॒तं च॑तुर्वि॒ंशः॑ स्तोम॑ आ॒दित्या॑नां
भा॒गो॒ऽसि म॒रुता॑माधिपत्यं गर्भाः॑ स्पृ॒ताः पञ्च॑वि॒ंशः॑ स्तोमो दे॒वस्य॑
स॒वितु॑र्भा॒गो॒ऽसि बृ॒हस्प॑तेराधिपत्यञ् स॒मीची॑र्दि॒शः॑ स्पृ॒ताश्च॑तु॒ष्टोमः॑
स्तोमो॑ या॒वानां॑ भा॒गो॒ऽस्य या॑वाना॒माधि॑पत्यं प्र॒जाः स्पृ॒ता–श्च॑तु–
श्च॒त्वारि॒ंशः॑ स्तोम॑ ऋ॒भूणां॑ भा॒गो॒ऽसि वि॒श्वेषां॑ दे॒वाना॑माधिपत्यं भू॒तं

नि॒शान्त॑ꣳ स्पृ॒तं त्रय॑स्त्रि॒ंशः॑ स्तोमः॑ । 17

(वसू॑नां भा॒गोऽसि॑ – षट्च॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A9)

4.3.10.1

ए॒कया॑ऽस्तुव॑त प्र॒जा अ॑धीयन्त प्र॒जाप॑तिरधिपतिरासीत् ति॒सृभि॑रस्तुव॑त
 ब्र॒ह्मा॑सृज्य॑त ब्र॒ह्म॒णस्प॑ति-रधिपतिरासीत् पञ्च॑भि॒रस्तु॑वत
 भू॒तान्य॑सृज्यन्त भू॒तानां॑ पतिरधिपतिरासीत् सप्त॑भि॒रस्तु॑वत
 सप्त॑र्षयोऽसृज्यन्त धा॒ता-धि॑पतिरासी-न्नव॑भि॒रस्तु॑वत पि॒तरो-
 सृज्य॑न्ता-ऽ*दि॒तिरधि॑पत्यासी-दे॒काद॑शभि॒रस्तु॑वतर्त॒वोऽसृ॑ज्यन्ता-
 ऽऽर्त॒वो-ऽधि॑पति-रासीत् त्रयो॑दशभि॒रस्तु॑वत मा॒सा अ॑सृज्यन्त
 सँव॑त्सरोऽधिपति- [] 18

4.3.10.2

-रासीत् पञ्च॑दशभि॒रस्तु॑वत क्ष॒त्रम॑सृज्य॒तेन्द्रो॑ ऽधिपतिरासीत्-
 सप्त॑दशभि॒रस्तु॑वत प॒शवो॑ऽसृज्यन्त बृ॒हस्प॑तिरधिपति-
 रासी॑न्नवदशभि॒रस्तु॑वत शू॒द्राया॑वसृज्येतामहो॒रात्रे॑ अधिप॒त्नी
 आ॒स्तामे॑कवि॒ं श॒त्याऽस्तु॑वतैकश॒फाः प॒शवो॑ऽसृज्यन्त

वरु॒णो ऽधि॑पति॒रासीत् त्रयो॑वि॒ंशत्या॑ऽस्तुवत क्षु॒द्राः प॒शवो॑ऽसृज्यन्त
 पू॒षा ऽधि॑पति॒रासीत् पञ्च॑वि॒ंशत्या॑ ऽस्तुवताऽऽर॒ण्याः प॒शवो॑ऽसृज्यन्त
 वा॒युरधि॑पति॒रासीत् सप्त॑वि॒ंशत्या॑ऽस्तुवत द्या॒वापृ॑थि॒वी व्यै- [] 19

4.3.10.3

-तांँ व॒सवो॑ रु॒द्रा आ॑दि॒त्या अनु॑ व्या॒यन् तेषा॑माधि॒पत्य॑मासी-
 न्नव॑वि॒ंशत्या॑ऽस्तुवत वन॑स्पतयोऽसृज्यन्त सोमो॑ ऽधि॒पति॒रासी -
 दे॒कत्रि॑ंशता ऽस्तुवत प्र॒जा अ॑सृज्यन्त या॒वानां॑ चा॒यावा॑नां
 चाऽऽधि॑पत्यमासीत् त्रय॑स्त्रि॒ंशता॑ ऽस्तुवत भू॒तान्य॑शाम्यन् प्र॒जाप॑तिः
 पर॑मेष्ठ्यधि॒पति॒रासीत् । 20

(सँव॑त्सरोऽधि॒पति- वि - पञ्च॑त्रि॒ंशच्च) (A10)

4.3.11.1

इ॒यमे॒व सा॒ या प्र॑थ॒मा व्यौ॑च्छदन्तर॒स्यां च॑रति प्रवि॒ष्टा ।
 व॒धूर्ज॑जान नव॒गज्ज॑नि॒त्री त्रय॑ ए॒नां म॒हिमा॑नः सचन्ते ।
 छ॒न्दस्व॑ती उ॒षसा॑ पे॒पिशा॑ने स॒मानं॑ यो॒निम॑नु सञ्चर॑न्ती ।
 सूर्य॑पत्नी वि चरतः प्र॒जान॑ती के॒तुं कृ॑ण्वाने अ॒जरे॑ भूरि॑रेतसा ।

ऋ॒तस्य॑ प॒न्था॒मनु॑ ति॒स्र आ॒ऽगु॒स्त्रयो॑ घ॒र्मासो॑ अ॒नु
ज्यो॒तिषा॑ऽऽगुः । प्र॒जामे॒का र॒क्षत्यूर्ज॑मे॒का -[] 21

4.3.11.2

व्र॒तमे॒का र॒क्षति॑ दे॒वयू॑नां । च॒तुष्टो॒मो अ॒भव॒द्या तु॒रीया॑ य॒ज्ञस्य॑
प॒क्षावृ॑षयो भव॒न्ती । गा॒यत्रीं॑ त्रि॒ष्टुभं॑ ज॒गती॑म॒नुष्टु॑भं बृ॒हद॒र्कं
यु॒ञ्जानाः॑ सु॒वरा॑ऽभ॒रन्नि॒दं । प॒ञ्चभि॑र्धा॒ता वि द॑धा॒विदं॑ यत् ता॒साऽ
स्व॒सृर॑ज॒नय॑त् प॒ञ्चप॑ञ्च । ता॒सामु॑ य॒न्ति प्र॑य॒वेण॑ प॒ञ्च ना॒ना
रू॒पाणि॑ क॒तवो॑ व॒सानाः॑ । त्रि॒ंश॒थ् स्व॑सार॒ उप॑य॒न्ति निष्कृ॑तऽ
स॒मानं॑ के॒तुं प्र॑तिमु॒ञ्चमा॑नाः । 22

4.3.11.3

ऋ॒तू॒स्तन्व॑ते क॒वयः॑ प्र॒जान॑ती॒र्मध्ये॑छ॒न्दसः॑ परि॒ यन्ति॑ भा॒स्वतीः॑ ।
ज्यो॒तिष्म॑ती॒ प्रति॑ मु॒ञ्चते॑ न॒भो रा॒त्री दे॒वी सूर्य॑स्य व्र॒तानि॑ ।
वि प॑श्य॒न्ति प॒शवो॑ जा॒यमा॑ना॒ नाना॑रू॒पा मा॒तुर॑स्या॒ उप॑स्थे ।
एका॑ष्ट॒का त॑प॒सा त॑प्य॒माना॑ ज॒जान॑ गर्भं॒ महि॑मान॒मिन्द्रं॑ ।
तेन॑ द॒स्यून् व्य॑स॒हन्त॑ दे॒वा ह॒न्ताऽसु॑राणा-म॒भव॑च्छ॒चीभिः॑ ।

अ॒ना॒नु॒जा॒म॒नु॒जां॑ मा॒म॒कर्त॑ स॒त्यं॑ व॒द॒न्त्य॒न्वि॒च्छ॒ ए॒तत् ।

भू॒या॒स -[] 23

4.3.11.4

म॒स्य॑ सु॒म॒तौ॑ य॒था॑ यू॒य॒म॒न्या॑ वो॒ अ॒न्या॒म॒ति॒ मा॒ प्र॒ यु॒क्त॑ ।

अ॒भू॒न्म॒म॑ सु॒म॒तौ॑ वि॒श्व॒वे॒दा॑ आ॒ष्ट॒ प्र॒ति॒ष्ठा॒म॒वि॒द॒द्धि॑ गा॒धं ।

भू॒या॒स॒म॒स्य॑ सु॒म॒तौ॑ य॒था॑ यू॒य॒म॒न्या॑ वो॒ अ॒न्या॒म॒ति॒ मा॒ प्र॒यु॒क्त॑ ।

प॒ञ्च॒ व्यु॒ष्टी॒र॒नु॒ प॒ञ्च॒ दो॒हा॒ गां॑ प॒ञ्च॒ना॒म्नी॒मृ॒त॒वोऽनु॒ प॒ञ्च॑ ।

प॒ञ्च॒ दि॒शः॑ प॒ञ्च॒द॒शे॒न॒ क्लृ॒प्ताः॑ स॒मा॒न॒मू॒र्ध्नी॒र॒भि॒ लो॒क॒मे॒कं॑ । 24

4.3.11.5

ऋ॒त॒स्य॑ गर्भः॑ प्र॒थ॒मा॒ व्यू॒षु॒ष्य॒पा॒मे॒का॑ म॒हि॒मा॒नं॑ बि॒भ॒र्ति॑ ।

सू॒र्य॒स्यै॒का॒ च॒र॒ति॑ नि॒ष्कृ॒तेषु॑ घ॒र्म॒स्यै॒का॑ स॒वि॒तै॒कां॑ नि॒ य॒च्छ॒ति॑ ।

या॒ प्र॒थ॒मा॒ व्यौ॒च्छ॒त् सा॒ धे॒नुर॑भ॒व॒द्य॒मे॑ । सा॒ नः॑ प॒य॒स्व॒ती॑

धु॒क्ष्वो॒त्त॒रा॒मु॒त्त॒रा॒(गं)॑ स॒मां॑ । शु॒क्र॒र्ष॒भा॒ न॒भ॒सा॒ ज्यो॒ति॒षा॑

ऽऽ*गा॒द्-वि॒श्व॒रू॒पा॒ श॒ब॒ली॒र॒ग्नि॒के॒तुः॑ । स॒मा॒न॒म॒र्थं॑ स्व॒प॒स्य॒मा॒ना॑

बि॒भ्र॒ती॒ ज॒रा॒म॒ज॒र॒ उ॒ष॒ आ॒ऽगाः॑ ।

ऋ॒तूनां॑ प॒त्नी () प्रथ॑मेयमा॒ऽगाद॑हं॒ ने॒त्री ज॒नित्री॑ प्र॒जानां॑ ।
 ए॒का स॒ती बहु॑धोषो व्यु॒च्छस्य॑जीर्णा॒ त्वं ज॑रयसि॒ सर्व॑मन्यत् । 25
 (ऊ॒र्जमे॒का - प्रति॑मुञ्च॒माना - भू॒यास - मे॒कं - प॒त्येका॒न्न -
 वि॒शति॑श्च) (A11)

4.3.12.1

अ॒ग्ने जा॒तान् प्र॑णु॒दा नः॑ स॒पत्नान्॑ प्र॒त्यजा॑ताञ्जा॒तवे॑दो नुदस्व ।
 अ॒स्मे दी॑दिहि सु॒मना॑ अहे॒डन् तव॑ स्या॒ऽ शर्म॑न् त्रि॒वरू॑थ उ॒द्भित् ।
 स॒हसा॑ जा॒तान् प्र॑णु॒दानः॑ स॒पत्नान्॑ प्र॒त्यजा॑ताञ्जा॒तवे॑दो नुदस्व ।
 अ॒धि नो॑ ब्रू॒हि सु॒मन॑स्यमा॒नो व॒यः स्या॑म प्र॒णु॒दा नः॑ स॒पत्नान्॑ ।
 च॒तुश्च॑त्वारि॒ऽशः॑ स्तो॒मो वर्चो॑ द्र॒विणः॑ षोड॒शः स्तो॒म
 ओ॒जो द्र॒विणं॑ पृ॒थिव्याः॑ पु॒रीष॑मस्य- [] 26

4.3.12.2

-फ॒सो ना॑म । ए॒वः-छ॒न्दो व॑रि॒वः-छ॒न्दः शं॒भूः-छ॒न्दः प॑रि॒भूः-छ॒न्द
 आ॒च्छ॒छन्दो॑ म॒नः-छ॒न्दो व्य॑चः-छ॒न्दः सि॒न्धुः-छ॒न्दः स॒मुद्रं॑ छ॒न्दः
 स॒लिलं॑ छ॒न्दः सँ॒यच्छ॒न्दो वि॑यच्छ॒न्दो बृ॒हच्छ॒न्दो र॑थन्त॒रं छ॒न्दो

निकायः-छन्दो विवधः-छन्दो गिरः-छन्दो भ्रजः-छन्दः सष्टुप्
 छन्दो ऽनुष्टुप् छन्दः ककुच्छन्द स्त्रिककुच्छन्दः काव्यं छन्दो
 -ऽङ्कुपं छन्दः - [] 27

4.3.12.3

पदपङ्क्तिः-छन्दो ऽक्षरपङ्क्तिः-छन्दो विष्टारपङ्क्तिः-छन्दः
 क्षुरो भृज्वाञ्छन्दः प्रच्छच्छन्दः पक्षः-छन्द एवः-छन्दो
 वरिवः-छन्दो वयः-छन्दो वयस्कृच्छन्दो विशालं छन्दो
 विष्वर्धाः-छन्दः छदिः-छन्दो दूरोहणं छन्दस्तन्द्रं
 छन्दो ऽङ्गाङ्गं छन्दः । 28

(अस्य - ङ्कुपञ्छन्द - स्त्रयस्त्रिंशच्च) (A12)

4.3.13.1

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद् द्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्र आहुतः ।
 त्वं सोमासि सत्यतिस्त्वं राजोत वृत्रहा । त्वं भद्रो असि क्रतुः ।
 भद्रा ते अग्ने स्वनीक संदृग्घोरस्य सतो विषुणस्य चारुः ।
 न यत् ते शोचिस्तमसा वरन्त न ध्वस्मानस्तनुवि रेप आ धुः ।
 भद्रं ते अग्ने सहसिन्ननीकमुपाक आ रोचते सूर्यस्य । 29

4.3.13.2

रु॒शद्-दृ॒शे द॒दृशे॑ न॒क्त॒या चि॒द॒रू॒क्षि॒तं दृ॒श आ रू॒पे अ॒न्नं ।
 सै॒नाऽनी॒केन॑ सु॒वि॒द॒त्रो अ॒स्मे य॒ष्टा दे॒वाꣳ आ॒य॒जि॒ष्ठः स्व॒स्ति ।
 अ॒द॒ब्धो गो॒पा उ॒त नः॑ प॒र॒स्या अ॒ग्ने द्यु॒म॒दु॒त रे॒वद् दि॒दी॒हि ।
 स्व॒स्ति नो॑ दि॒वो अ॒ग्ने पृ॒थि॒व्या वि॒श्वायु॑र्धे॒हि य॒ज॒थाय॑ दे॒व ।
 य॒थ् सी॒म॒हि दि॒वि॒जात॑ प्र॒श॒स्तं तद॒स्मासु॑ द्र॒वि॒णं धे॒हि चि॒त्रं ।
 य॒था हो॒त॒र्म॒नु॒षो - [] 30

4.3.13.3

दे॒व॒ता॒ता य॒ज्ञेभिः॑ सू॒नो स॒ह॒सो य॒जा॒सि ।
 ए॒वा नो॑ अ॒द्य स॒म॒ना स॒मा॒ना॒नु-श॒न्न॒ग्न उ॒श॒तो य॒क्षि दे॒वान् ।
 अ॒ग्नि॒मी॒डे पु॒रो॒हि॒तं य॒ज्ञस्य॑ दे॒वमृ॒त्वि॒जं । हो॒ता॒रꣳ र॒त्न॒धा॒त॒मं ।
 वृ॒षा सो॒म द्यु॒माꣳ अ॒सि वृ॒षा दे॒व वृ॒ष॒व्र॒तः ।
 वृ॒षा ध॒र्मा॒णि द॒धि॒षे । सा॒न्त॒प॒ना इ॒दꣳ ह॒वि॒र्म॒रु॒त॒स्त॒ज्जु॒जु॒ष्ट॒न ।
 यु॒ष्मा॒को॒ती रि॒शा॒द॒सः । यो नो॑ म॒र्तो व॒स॒वो दु॒र्ह॒णा॒यु॒स्ति॒रः
 स॒त्या॒नि म॒रु॒तो - [] 31

4.3.13.4

जि॒घाँ॑सात् ।

द्रु॒हः पा॒शं॑ प्र॒ति स मु॑ची॒ष्ट तपि॑ष्ठेन तप॒सा ह॑न्त॒ना तं॑ ।

सँ॒व॒थ्स॒रीणा॑ मरु॒तः स्व॑र्का उरु॒क्षयाः॑ सग॒णा मा॑नु॒षेषु॑ ।

तेऽ॒स्मत् पा॒शान् प्र मु॑ञ्चन्त्व॒हसः॑ सा॒न्त॒प॒ना म॑दि॒रा मा॑दयि॒ष्णावः॑ ।

पि॒प्री॒हि दे॒वाँ उ॒शतो॑ यवि॒ष्ठ वि॒द्वाँ ऋ॒तूँर्ऋ॒तुप॑ते यजे॒ह ।

ये दै॒व्या ऋ॒त्विज॒स्तेभि॑रग्ने त्व॒ँ हो॑तृ॒णाम॑स्यायजि॒ष्ठः ।

अग्ने॑ यद॒द्य वि॒शो अ॒ध्वर॑स्य हो॒तः पा॑वक – [] 32

4.3.13.5

शो॒चे वे॒ष्ट्वँ हि॑ यज्वा । ऋ॒ता य॑जासि म॒हिना॑ वि यद्भू॒र्ह॒व्या व॑ह

यवि॒ष्ठ या ते॑ अ॒द्य । अ॒ग्निना॑ रयि॒मश्न॑वत् पोष॒मेव॑ दि॒वेदि॑वे ।

य॒शसं॑ वी॒रव॑त्त॒मं । ग॒यस्फा॑नो अमी॒वहा॑ वसु॒वित् पु॑ष्टि॒वर्ध॑नः ।

सु॒मित्रः॑ सोम॒ नो भ॑व । गृ॒हमे॑धास आ ग॒त म॑रु॒तो मा॑ऽप भू॒तन॑ ।

प्रमु॑ञ्चन्तो नो अ॒हसः॑ । पू॒र्वीभि॑र्हि द॒दाशि॑म शर॒द्धिर्म॑रु॒तो व॑यं ।

म॒होभि॑ – [] 33

4.3.13.6

—श्चर्षणीनां ।

प्र॒बु॒ध्निया॑ ई॒रते॑ वो॒ महा॑ꣳसि प्र॒णामा॑नि प्र॒यज्य॑वस्तिरध्वं ।

स॒ह॒स्रि॒यं द॒म्यं भा॒गमे॑तं गृ॒हमे॑धीयं मरुतो जुषध्वं ।

उप॒ यमे॑ति यु॒वतिः॑ सु॒दक्षं॑ दो॒षा वस्तो॑र्ह॒विष्म॑ती घृ॒ताची॑ ॥

उप॒ स्वैन॑म॒रम॑तिर्व—सू॒युः । इ॒मो अ॑ग्ने वी॒तत॑मानि

ह॒व्या ऽज॑स्रो वक्षि दे॒वता॑तिमच्छ । प्र॒ति न ईꣳ सुर॑भीणि वियन्तु ।

क्री॒डं वः॑ श॒र्धो मा॑रुतमन॒र्वाणꣳ रथे॑ शु॒भं ॥ 34

4.3.13.7

क॒ण्वा अ॑भि प्र गायत । अ॒त्यासो॑ न ये म॒रुतः॑ स्व॒ञ्चो य॑क्षदृ॒शो

न शु॒भय॑न्त म॒र्याः । ते ह॑र्म्ये॒ष्टाः शि॑श॒वो न शु॒भ्रा व॑त्स्सासो न

प्र॒क्री॒डिनः॑ प॒योधाः॑ । प्रै॒षाम॑ज्मेषु वि॒थुरे॑व रेजते भू॒मिर्या॑मेषु यद्ध

यु॒ञ्जते॑ शु॒भे । ते क्री॒डयो॑ धु॒नयो॑ भ्राजदृष्टयः स्वयं म॒हित्वं

प॒नय॑न्त धू॒तयः॑ । उ॒प॒ह्वरे॑षु यद॒चिध्वं॑ य॒यिं वय॑ इव म॒रुतः॑ केन —[]35

4.3.13.8

चित् पथा ।

श्रोत॑न्ति को॒शा उप॑ वो रथे॒ष्वा घृ॑तमु॒क्षता॑ मधु॒वर्ण॑मर्चते ।

अ॒ग्निम॑ग्निं॒ हवी॑मभिः सदा हवन्त वि॒रपतिं॑ । ह॒व्यवा॑हं पुरु॒प्रियं॑ ।

तं॒ हि श॑श्वन्त ईडते सु॒चा दे॒वं घृ॑तश्रुता । अ॒ग्निं॒ ह॒व्याय॑ वोढवे ।

इन्द्रा॑ग्नी रो॒चना दि॒वः > [१], शन॑थद्वृत्र > [२],

मिन्द्रं॑ वो वि॒श्वत॑स्परी > [३], न्द्रं नरो > [४],

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानो॑ > [५], वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ > [६] । 36

(सूर्य॑स्य - मनु॑षो - मरु॑तः - पाव॑क - महो॑भी - रथे॑शुभ -
ङ्गेन॑ - षड्च॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A13)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 13 Anuvaakams :-

(अ॒पान्त्वे॑म - त्रयं॑ पु॒रो भु॒वः - प्रा॒ची - ध्रु॒वक्षि॑ - ति॒स्त्र्यवि॑ -
रिन्द्रा॑ग्नी मा छन्द - आ॒शुस्त्रि॒वृ - द॒ग्नेर्भा॑गो - ऽस्ये॑क - ये॒यमे॒व
सा या - ऽग्ने॑ जा॒ता - न॒ग्निर्वृ॒त्राणि॑ - त्रयो॑दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अ॒पान्त्वे॑ – न्द्रा॒ग्नी॑ – इ॒यमे॒व दे॒वता॑ता – षट्त्रि॑ंशत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of Kanda 4 :-

(अ॒पान्त्वे॑मन् – ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.3.1 Appendix

4.3.13.8–इन्द्रा॒ग्नी रो॒चना दि॒वः > ¹, इ॒नथ॑द्–वृ॒त्र > ²,

इन्द्रा॒ग्नी रो॒चना दि॒वः परि॒ वाज॑ेषु भूष॒थः । तद्वा॑ं चेति॒ प्रवी॑र्य ॥

इ॒नथ॑द्–वृ॒त्रमु॒त स॑नोति॒ वाज॑मिन्द्रा॒ यो अ॒ग्नी स॑हुरी स॒पर्या॑त् ।

इ॒रज्य॑न्ता वस॒व्यस्य॑ भू॒रेः स॑हस्त॒मा स॑हसा॒ वाज॑यन्ता ॥

(Appearing in TS 4.2.11.1)

4.3.13.8 मि॒न्द्रं॑ वो॒ विश्व॑त॒स्परी॑ > ³, न्द्रं॑ न॒रो॒ > ⁴,

इ॒न्द्रं॑ वो॒ विश्व॑त॒स्परी॑ ह॒वाम॑हे ज॒नै॒भ्यः॑ । अ॒स्माक॑मस्तु॒ के॒वलः॑ ॥

इ॒न्द्रं॑ न॒रो॒ नेम॑धि॒ता ह॒वन्ते॑ य॒त्पार्या॑ यु॒नज॑ते॒ धिय॑स्ताः ।

शू॒रो नृ॑षा॒ता श॑व॒सश्च॑का॒न आ गो॑म॒ति ब्र॑जे भ॒जा त्व॑न्नः ॥

(Appearing in TS 1.6.12.1)

4.3.13.8 वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानो॑ > ⁵,

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ > ⁶

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानः॑ स्व॒यं य॑ज॒स्व त॑नु॒वं जु॑षा॒णः ।

मु॒ह्यन्त्व॑न्ये अ॒भितः॑ स॒पत्ना॑ इ॒हास्मा॑कं म॒घवा॑ सू॒रिर॑स्तु ॥

वि॒श्वक॑र्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ त्रा॒तार॑मि॒न्द्रम॑कृ॒णो॒रव॑ध्यं ।

तस्मै॑ वि॒शः स॑म॒नम॑न्त॒ पूर्वी॑र॒यमु॑ग्रो वि॒हव्यो॑ य॒थास॑त् ॥

(Appearing in TS 4.6.2.6)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – पञ्चमचितिशेषनिरूपणं

4.4.1.1

रश्मिरसि क्षयाय त्वा क्षयं जिन्व प्रेतिरसि धर्माय त्वा धर्मं
जिन्वान्वितिरसि दिवे त्वा दिवं जिन्व सन्धिरस्यन्तरिक्षाय त्वाऽन्तरिक्षं
जिन्व प्रतिधिरसि पृथिव्यै त्वा पृथिवीं जिन्व विष्टंभोऽसि वृष्ट्यै त्वा
वृष्टिं जिन्व प्रवाऽस्यहे त्वाऽहर्जिन्वानु वाऽसि रात्रियै त्वा रात्रिं
जिन्वो शिगसि – [] 1

4.4.1.2

वसुभ्यस्त्वा वसूज्जिन्व प्रकेतोऽसि रुद्रेभ्यस्त्वा रुद्राज्जिन्व
सुदीतिरस्यादित्येभ्यस्त्वा ऽदित्याज्जिन्वौजोऽसि पितृभ्यस्त्वा
पितृज्जिन्व तन्तुरसि प्रजाभ्यस्त्वा प्रजा जिन्व पृतनाषाडसि
पशुभ्यस्त्वा पशूज्जिन्व रेवदस्योषधीभ्य-स्त्वौषधी-र्जिन्वाभिजिदसि
युक्तग्रावेन्द्राय त्वेन्द्रं जिन्वाधिपतिरसि प्राणाय – [] 2

4.4.1.3

त्वा प्राणं जिन्व यन्ताऽस्यपानाय त्वाऽपानं जिन्व सँसर्पोऽसि
चक्षुषे त्वा चक्षुर्जिन्व वयोधा असि श्रोत्राय त्वा श्रोत्रं जिन्व
त्रिवृदसि प्रवृदसि सँवृदसि विवृदसि सँरोहोऽसि नीरोहोऽसि
प्ररोहोऽस्यनुरोहोऽसि वसुकोऽसि वेषश्रिरसि वस्यष्टिरसि । 3

(उशिगसि - प्राणाय - त्रिचत्वारिंशच्च) (A1)

4.4.2.1

राज्यसि प्राची दिग्वसवस्ते देवा अधिपतयोऽग्निर्हेतीनां प्रतिधर्ता
त्रिवृत् त्वा स्तोमः पृथिव्याञ् श्रयत्वाज्य-मुक्थमव्यथयथ् स्तभ्नातु
रथन्तरञ् साम प्रतिष्ठित्यै विराडसि दक्षिणा दिगुद्रास्ते देवा
अधिपतय इन्द्रो हेतीनां प्रतिधर्ता पञ्चदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याञ्
श्रयतु प्र-उगमुक्थमव्यथयथ् स्तभ्नातु बृहथ् साम प्रतिष्ठित्यै
सम्राडसि प्रतीची दि- [] 4

4.4.2.2

गादित्यास्ते देवा अधिपतयः सोमो हेतीनां प्रतिधर्ता सप्तदशस्त्वा
स्तोमः पृथिव्याञ् श्रयतु मरुत्वतीय-मुक्थमव्यथयथ् स्तभ्नातु

वै॒रूप॑ꣳ साम॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ स्वरा॑डस्युदीची॒ दि॒ग्वि॑श्वे ते दे॒वा
अधि॑पतयो वरु॒णो हे॒तीनां॑ प्रति॒धर्तै॑ क॒विꣳश॑स्त्वा स्तोमः पृथि॒व्याꣳ
श्रय॑तु निष्के॒वल्य-मु॒क्थम॑व्यथयथ् स्त॒भ्नातु॑ वैराजꣳ साम॒ प्रति॑ष्ठित्या
अधि॑पत्यसि बृ॒हती॑ दिङ्म॒रुत॑स्ते दे॒वा अधि॑पतयो - [] 5

4.4.2.3

बृ॒हस्प॑तिर्हे॒तीनां॑ प्रति॒धर्ता॑ त्रि॒णव॑त्रयस्त्रिꣳशौ त्वा स्तोमौ
पृथि॒व्याꣳ श्रय॑तां वै॒श्वदे॑वाग्निमा॒रुते॑ उक्थे अ॒व्यथ॑यन्ती स्त॒भ्नीताꣳ
शा॒क्वरै॑वते साम॒नी प्रति॑ष्ठित्या अ॒न्तरि॑क्षायर्षयस्त्वा प्रथम॒जा
दे॒वेषु॑ दि॒वो मा॒त्रया॑ वरि॒णा प्र॑थन्तु वि॒धर्ता॑ चायमधि॒पति॑श्च
ते त्वा सर्वे सँ॒विदा॑ना नाकस्य पृ॒ष्ठे सु॒वर्गे लो॒के
यज॑मानं च सादयन्तु । 6

(प्र॒तीची॒ दिङ् - म॒रुत॑स्ते दे॒वा अधि॑पतय - श्र॒त्वारिꣳश॑च्च) (A2)

4.4.3.1

अयं पु॒रो हरि॑केशः सूर्य॑रश्मिस्तस्य॒ रथ॑गृथ्सश्च रथौ॒जाश्च॑ से॒नानि॑
ग्रा॒मण्यौ पु॒ञ्जि॒कस्थ॑ला च कृ॒तस्थ॑ला चा॒प्सर॑सौ यातु॒धाना॑ हे॒ती

रक्षा॑सि॒ प्रहे॑ति॒ रयं॑ दक्षि॒णा विश्व॑ कर्मा॒ तस्य॑ रथस्वनश्च
रथे॑चित्रश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ मेन॑का च॒ सहज॑न्या चा॒प्सरसौ॑
दङ्ष्ण॑वः पश॒वो हे॑तिः पौरु॒षेयो वधः॑ प्रहे॑ति॒ रयं॑ पश्चाद् विश्वव्य॒चा
स्तस्य॑ रथ॒ प्रोत॑श्चा-समरथश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ प्र॒म्लोच॑न्ती चा -[] 7

4.4.3.2

नु॒म्लोच॑न्ती-चा॒प्सरसौ॑ सर्पा॒ हेति॑ व्याघ्राः प्रहे॑ति॒ रय॑ मु॒त्तरा॑त् संयँद्-
वसु॑स्तस्य॒ सेन॑जिच्च॒ सुषे॑णश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ विश्वा॑ची च घृ॒ताची॑
चा॒प्सरसा॒ वापो॑ हे॒ति वा॑तः प्रहे॑ति॒ रय॑मु॒पर्य॒ वाग्व॑-सु॒स्तस्य॒ ताक्ष्य॑-
श्चा॒रिष्ट॑-नेमिश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्या वु॒र्वशी॑ च पू॒र्वचि॑त्तिश्चा-प्सरसौ॑
विद्यु॑द्धेति॒र-व॒स्पू॒र्जन् प्रहे॑ति॒ स्तेभ्यो॑ नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं -[] 8

4.4.3.3

द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं ँ॒वो जं॑भे दधा॒म्यायो॑स्त्वा॒ स॒दने॑ सादया॒म्यव॑तः
छा॒यायां॑ नमः॒ समु॑द्राय॒ नमः॑ समु॒द्रस्य॒ चक्ष॑से परमे॒ष्ठी त्वा॑ सादयतु
दिवः॒ पृ॒ष्ठे व्य॑चस्वतीं॒ प्रथ॑स्वतीं॒ वि॒भूम॑तीं॒ प्र॒भूम॑तीं॒ परि॒भूम॑तीं॒ दिवं॑
य॑च्छ दिवं॒ दृ॒ह दि॒वं मा हि॑सीर्वि॒श्वस्मै॑ प्रा॒णाय॑पानाय

व्या॒नायो॒दानाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ च॒रित्रा॑य सूर्य॒स्त्वाऽभि॑ पातु॒ मह्या॑ स्व॒स्त्या

() छ॒र्दिषा॑ श॒न्तमे॒न तया॑ दे॒वतया॑ऽङ्गि॒रस्वद्-ध्रु॒वा सी॑द ।

प्रो॒थद॑श्चो न यव॒से अ॒विष्य॑न् यदा॒ महः॑ सँव॒रणाद् व्य॑स्थात् ।

आद॑स्य वा॒तो अनु॑ वाति शो॒चिर॑ध स्म ते व्र॒जनं॑ कृ॒ष्णम॑स्ति । 9

(प्र॒म्लोच॑न्ती च - य७ - स्व॒स्त्या - ऽष्टा॒विंश॑तिश्च) (A3)

4.4.4.1

अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत् प॑तिः पृ॒थि॒व्या अ॒यं ।

अपा॑ँ रेता॑ँसि जि॒न्वति॑ । त्वा॒मग्ने॑ पु॒ष्करा॑दध्य॒थर्वा॑ नि॒रम॑न्थत ।

मू॒र्ध्नो वि॒श्वस्य॑ वा॒घतः॑ । अ॒यम॑ग्निः स॒हस्रि॑णो वा॒जस्य॑ श॒तिन॑स्पतिः ।

मू॒र्धा क॒वी र॑यी॒णां ।

भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ रज॒सश्च॑ ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्धिः॑ सच॒से शि॒वाभिः॑ ।

दि॒वि मू॒र्धानं॑ दधि॒षे सुव॑र्षां जि॒ह्वा॒मग्ने॑ च॒कृषे॑ ह॒व्यवा॑हं ।

अ॒बो॒ध्य॒ग्निः स॒मि॒धा ज॒नानां॑ - [] 10

4.4.4.2

प्रति॑ धे॒नुमि॑वा यती॒मुषा॑सं॑ ।
य॒ह्वा इ॒व प्र॒वया॑ मु॒ज्जिहा॑नाः प्र॒ भान॑वः सि॒स्रते॑ नाकम॒च्छ ।
अवो॑चाम॒ कव॑ये मे॒ध्याय॑ वचो॒ वन्दा॑रु वृष॒भाय॑ वृ॒ष्णे ।
गवि॑ष्ठिरो नम॒सा स्तोम॑मग्नौ दि॒वीव॑ रु॒क्ममु॑र्व्यञ्चम॒श्रेत् ।
जन॑स्य गो॒पा अ॒जनि॑ष्ट जा॒गृवि॑रग्निः सु॒दक्षः॑ सु॒विता॑य न॒व्यसे॑ ।
घृ॒तप्र॑तीको बृ॒हता॑ दि॒विस्पृ॑शा द्यु॒मद्वि॑ भाति॒ भर॑तेभ्यः शु॒चिः ।
त्वा॒मग्ने॑ अ॒ङ्गिर॑सो – [] 11

4.4.4.3

गु॒हा हि॒तम॑न्व-वि॒न्दज्छि॑श्रियाणं॑ व॒नेव॑ने ।
स जा॑यसे म॒थ्यमा॑नः स॒हो म॒हत् त्वा॑माहुः स॒हस॑स्पु॒त्रम॑ङ्गिरः ।
य॒ज्ञस्य॑ के॒तुं प्र॒थमं॑ पु॒रोहि॑तम॒ग्निं न॑रस्त्रिष॒धस्थे॑ समि॒न्धते॑ ।
इ॒न्द्रेण॑ दे॒वैः स॒रथ॑ꣳ स ब॒र्हिषि॑ सीदन्ति॒ होता॑ य॒जथा॑य सु॒क्रतुः॑ ।
त्वां चि॑त्रश्रवस्तम॒ हव॑न्ते वि॒क्षु ज॑न्तवः ।
शो॒चिष्के॑शं पु॒रुप्रि॑याग्ने॒ हव्या॑य वोढ॒वे ।
स॒खायः॑ स॒वः स॒म्यञ्च॑मिषꣳ – [] 12

4.4.4.4

स्तोमं॑ चा॒ग्नये॑ । वर्॒षि॒ष्ठाय॑ क्षि॒तीना॒मूर्जो॑ न॒प्त्रे स॒ह॒स्वते॑ ।
 स॒ꣳस॒मि॒द्युव॑से वृष॒न्न॒ग्ने वि॒श्वा॒न्य॒र्य आ ।
 इ॒ड॒स्पदे॑ स॒मि॒ध्य॒से स नो॑ व॒सू॒न्या भ॑र ।
 ए॒ना वो॑ अ॒ग्निं न॑म॒सोर्जो॑ न॒पा॒त॒मा हु॑वे ।
 प्रि॒यं चे॒ति॒ष्ठम॑रतिꣳ स्व॒ध्वरं॑ वि॒श्वस्य॑ दू॒त॒म॒मृतं॑ ।
 स यो॑ज॒ते अ॒रु॒षो वि॒श्वभो॑ज॒सा स दु॑द्र॒व॒थ् स्वा॑हु॒तः ।
 सु॒ब्र॒ह्मा य॒ज्ञः सु॒शमी॑ – [] 13

4.4.4.5

व॒सूनां॑ दे॒वꣳ रा॒धो ज॑ना॒नां । उ॒द॒स्य शो॒चिर॑स्था॒दा-जु॒ह्वा॒नस्य॑ मी॒ढुषः॑ ।
 उ॒द्द॒हूमा॑सो अ॒रु॒षासो॑ दि॒वि॒स्पृ॒शः स॒म॒ग्नि॒मि॒न्ध॒ते नरः॑ ।
 अ॒ग्ने वा॒जस्य॑ गो॒मत॑ ई॒शानः॑ स॒ह॒सो य॑हो । अ॒स्मे धे॑हि जा॒तवे॑दो
 म॒हि श्र॑वः । स इ॒धा॒नो व॑सु॒ष्क॒वि-र॒ग्नि॒री॒डे॒न्यो गि॒रा ।
 रे॒वद॑स्मभ्यं पु॒र्वणी॑क दी॒दि॒हि । क्ष॒पो रा॑ज॒न्नु॒त त्म॑नाऽग्ने
 व॒स्तो॒रु॒तोष॑सः । स ति॒ग्म॒जंभ॑ – [] 14

4.4.4.6

र॒क्ष॒सो॑ द॒ह॒ प्र॒ति॑ । आ ते॑ अ॒ग्न इ॒धी॒महि॑ द्यु॒मन्तं॑ दे॒वाज॑रं ।
यद्ध॑ स्या ते॒ पनी॑यसी॒ समिद्-दी॑दयति॒ द्यवी॑षः॒ स्तोतृ॑भ्य आ॒ भर॑ ।
आ ते॑ अ॒ग्न ऋ॒चा ह॒विः शु॒क्रस्य॑ ज्योतिषस्पते । सु॒श्र॒न्द्र द॒स्म
वि॒स्पते॑ ह॒व्यवा॑द् तु॒भ्यः॒ हूय॑त इ॒षः॒ स्तोतृ॑भ्य आ॒ भर॑ ।
उ॒भे सु॒श्र॒न्द्र सर्पि॑षो॒ दर्वी॑ श्रीणीष आ॒सनि॑ ।
उ॒तो न॒ उत् पु॑पूर्या- [] 15

4.4.4.7

उ॒क्थे॑षु श॒वस॑स्पत इ॒षः॒ स्तोतृ॑भ्य आ॒ भर॑ ।
अ॒ग्ने त॒मद्या॑श्वं न स्तो॒मैः क्र॑तुं न भ॒द्रः॒ ह॒दिस्पृ॑शं ।
ऋ॒ध्या॒मा त ओ॒हैः । अ॒था ह्य॒ग्ने क्र॑तो॒र्भद्र॑स्य दक्षस्य सा॒धोः ।
र॒थीर्ऋ॒तस्य॑ बृ॒हतो॑ ब॒भूथ॑ । आ॒भिष्टे॑ अ॒द्य गी॒र्भिर्गृ॑णन्तो॒ऽग्ने दा॑शेम ।
प्र ते॑ दि॒वो न॒ स्तन॑यन्ति शु॒ष्माः ।
ए॒भिर्नो॑ अ॒र्कैर्भ॑वा नो अ॒र्वाङ्ग् - [] 16

4.4.4.8

सु॒व॒र्न॒ ज्यो॒तिः॑ । अ॒ग्ने॒ वि॒श्वे॑भिः सु॒म॒ना॒ अनी॑कैः ।
 अ॒ग्नि॒ꣳ हो॒तारं॑ म॒न्ये दा॒स्व॒न्तं॑ व॒सोः॑ सु॒नु॒ꣳ स॒ह॒सो जा॑तवे॒दसं॑ ।
 वि॒प्रं न जा॑तवे॒दसं॑ । य ऊ॒र्ध्वया॑ स्व॒ध्वरो॑ दे॒वो दे॒वाच्या॑ कृ॒पा ।
 घृ॒तस्य॑ वि॒भ्राष्टि॑म॒नु शु॒क्रशो॑चिष आ॒जुह्वा॑नस्य सर्पि॑षः ।
 अ॒ग्ने त्वं नो॑ अ॒न्तमः॑ । उ॒त त्रा॑ता शि॒वो भ॑व वरू॒थ्यः॑ ।
 तं त्वा शो॑चिष्ठ दी॒दिवः॑ । सु॒म्नाय॑ नू॒नमी॑महे स॒खिभ्यः॑ ।
 वसु॑र॒ग्निर्वसु॑श्रवाः () । अ॒च्छा नक्षि॑ द्यु॒मत्त॑मो रयिं दाः । 17
 (ज॒ना॒ना - म॒ङ्गिर॑स - इ॒षꣳ - सु॒शमी॑ - ति॒गम॑जंभ - पु॒पूर्वा -
 अ॒र्वाङ् - वसु॑श्रवाः - प॒ञ्च च) (A4)

4.4.5.1

इ॒न्द्रा॒ग्निभ्यां॑ त्वा स॒युजा॑ यु॒जा यु॒नज्म्या॑ घा॒राभ्यां॑ तेज॒सा वर्च॑सो
 क्थे॒भिः स्तो॑मेभिः छ॒न्दो॑भी रय्यै पोषा॒य स॒जा॒तानां॑ म॒ध्यम॑स्थेया॒य
 मया॑ त्वा स॒युजा॑ यु॒जा यु॒नज्यं॑बा दु॒ला नि॒तलि॑ र॒भ्रय॑न्ती मे॒घय॑न्ती
 व॒र्षय॑न्ती चु॒पुणी॑का ना॒मासि॑ प्र॒जाप॑तिना त्वा वि॒श्वाभि॑र्धी॒भिरु॑प

द॒धामि॑ पृ॒थिव्यु॑द॒पुरम॑न्नेन वि॒ष्टा म॒नुष्या॑स्ते गो॒प्तारो॑ ऽग्निर्विय॑त्तोऽस्यां
ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा - [] 18

4.4.5.2

मे श॒र्म च॑ वर्म॒ चास्त्व॑धि द्यौरन्तरि॑क्षं ब्र॒ह्मणा॑ वि॒ष्टा म॒रुत॑स्ते गो॒प्तारो॑
वा॒युर्विय॑त्तोऽस्यां ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा मे श॒र्म च॑ वर्म॒ चास्तु॑
द्यौर॑पराजिताऽमृ॒तेन॑ वि॒ष्टाऽऽदि॑त्यास्ते गो॒प्तारः॑ सू॒र्यो विय॑त्तोऽस्यां
ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा मे श॒र्म च॑ वर्म॒ चास्तु॑ । 19

(सा - ऽष्टाच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A5)

4.4.6.1

बृ॒हस्प॑तिस्त्वा सादय॑तु पृ॒थिव्याः॑ पृ॒ष्ठे ज्यो॑तिष्मतींँ विश्व॑स्मै
प्रा॒णाया॑पानाय॒ विश्वं॑ ज्योतिर्य॑च्छा- ग्निस्तेऽधि॑पति॒ विश्व॑कर्मा॒ त्वा
सादय॑त्वन्तरि॑क्षस्य पृ॒ष्ठे ज्यो॑तिष्मतींँ विश्व॑स्मै प्रा॒णाया॑पानाय॒ विश्वं॑
ज्योतिर्य॑च्छ वा॒युस्तेऽधि॑पतिः प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादय॑तु दि॒वः पृ॒ष्ठे
ज्योतिष्मतींँ विश्व॑स्मै प्रा॒णाया॑पानाय॒ विश्वं॑ ज्योतिर्य॑च्छ परमे॑ष्ठी
तेऽधि॑पतिः पु॒रोवा॑तस॒निर॑स्य भ्र॒सनि॑रसि वि॒द्युथ्स॑नि - [] 20

4.4.6.2

—रसि स्तनयि॑नु॒सनि॑रसि वृ॒ष्टिस॑नि॒रस्य॑—ग्नेर्या॑न्यसि वो॒नाम॑ग्ने॒यान्य॑सि
वा॒यो॒र्या॑न्यसि दे॒वानां॑ वा॒यो॒यान्य॑स्यन्तरि॒क्षस्य॑ या॒न्यसि॑ दे॒वानां॑—
मन्तरि॒क्षया॑न्यस्य—न्तरि॒क्षम॑स्यन्तरि॒क्षाय॑ त्वा स॒लिला॑य त्वा स॒र्णीका॑य
त्वा स॒तीका॑य त्वा के॒ताय॑ त्वा प्र॒चेत॑से त्वा वि॒वस्व॑ते त्वा दि॒वस्त्वा
ज्योति॑ष आ॒दित्ये॑भ्यस्त्वर्चे॒ त्वा रु॒चे त्वा द्यु॒ते त्वा () भा॒से त्वा
ज्योति॑षे त्वा य॒शोदां॑ त्वा य॒शसि॑ ते॒जोदां॑ त्वा ते॒जसि॑ प॒योदां॑ त्वा
प॒यसि॑ वर्चो॒दां त्वा वर्च॑सि द्र॒विणो॑दां त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑
तेन॑र्षि॒णा तेन॑ ब्र॒ह्मणा॑ तया॑ दे॒वतया॑ऽङ्गि॒रस्वद् ध्रु॒वा सी॑द । 21

(विद्यु॑त्स - नि॒द्युते॑ त्वै - का॒न्न त्रि॒श॒च्च) (A6)

4.4.7.1

भू॒यस्कृ॑दसि वरि॒वस्कृ॑दसि प्रा॒च्यस्यू॑र्ध्वाऽस्य—न्तरि॒क्षस॑दस्य—न्तरि॒क्षे
सी॑दा—फ॒सुष॑दसि श्ये॒नस॑दसि गृ॒ध्रस॑दसि सु॒पर्ण॑सदसि ना॒कस॑दसि
पृ॒थिव्या॑स्त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयाम्य॑—न्तरि॒क्षस्य॑ त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑
दि॒वस्त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑ दि॒शां त्वा द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑ द्र॒विणो॑दां त्वा
द्र॒विणे॑ सा॒दयामि॑ प्रा॒णं मे॑ पा॒ह्य—पा॒नं मे॑ पा॒हि व्या॒नं मे॑ — [] 22

4.4.7.2

पा॒ह्यायु॑र्मे पा॒हि वि॒श्वायु॑र्मे पा॒हि सर्वा॑युर्मे पा॒ह्यग्ने॑ यत् ते पर॑ ह॒न्नाम॑
तावे॒हि स॑ र॒भाव॑है पाञ्च॑ ज॒न्येष्व॑-प्ये॒ध्यग्ने॑ या॒वा अया॑वा ए॒वा
ऊ॒माः स॒ब्दः स॒गरः सु॒मेकः । 23 (व्या॒नं मे॑ - द्वा॒त्रिंश॑च्च) (A7)

4.4.8.1

अ॒ग्निना॑ वि॒श्वाषा॑ट् सू॒र्येण॑ स्वर॑ाट् कृ॒त्वा श॑ची॒पति॑र् ऋ॒षभे॑ण त्व॒ष्टा
य॒ज्ञेन॑ म॒घवान् दक्षि॑णया सु॒वर्गो॑ म॒न्युना॑ वृ॒त्रहा॑ सौहा॒र्द्येन॑ त॒नूधा॑
अ॒न्नेन॑ ग॒यः पृ॒थिव्या॑ऽस॒नो दृ॒ग्भिर॑न्नादो व॒षट्का॑रेणर्द्धः सा॒म्ना त॒नूपा॑
वि॒राजा॑ ज्योति॒ष्मान् ब्र॑ह्म॒णा सो॒मपा॑ गो॒भिर्य॑ज्ञं दा॒धार क्ष॑त्रेण
म॒नुष्या॑-नश्चे॒न च र॑थे॒न च व॒ज्र्य॑तुभिः प्र॒भुः सँव॑त्सरेण परि॒भू
स्त॒पसा॑ऽनाधृष्टः सू॒र्यः सन् त॒नूभिः । 24

(अ॒ग्नि - रै॒कान्न॑ पञ्चा॒शत्) (A8)

4.4.9.1

प्रजापतिर्मनसा ऽन्धोऽच्छेतो धाता दीक्षायां सविता भृत्यां पूषा
 सोमक्रयण्यां वरुण उपनद्धो ऽसुरः क्रीयमाणो मित्रः क्रीतः
 शिपिविष्ट आसादितो नरंधिषः प्रोह्यमाणो ऽधिपतिरागतः प्रजापतिः
 प्रणीयमानो ऽग्निराग्नीध्रे बृहस्पतिराग्नीध्रात् प्रणीयमान इन्द्रो
 हविर्धाने ऽदितिरासादितो विष्णुरुपावहियमाणो ऽथर्वोपोत्तो
 यमोऽभिषुतो ऽपूतपा आधूयमानो वायुः पूयमानो मित्रः क्षीरश्रीर्मन्थी
 सक्तुश्रीर्वैश्वदेव उन्नीतो रुद्र () आहुतो वायुरावृत्तो नृचक्षाः
 प्रतिख्यातो भक्ष आगतः पितृणां नाराशंसो ऽसुरात्तः सिन्धुर-
 वभृथमवप्रयन्थ् समुद्रो ऽवगतः सलिलः प्रप्लुतः सुवरुदृचं गतः ।

25 (रुद्र - एकविंशतिश्च) (A9)

4.4.10.1

कृत्तिका नक्षत्र-मग्निर्देवताऽग्ने रुचः स्थ प्रजापतेर्धातुः
 सोमस्यर्चे त्वा रुचे त्वा द्युते त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा रोहिणी
 नक्षत्रं प्रजापतिर्देवता मृगशीर्षं नक्षत्रं सोमो देवता ऽऽर्द्रा नक्षत्रं

रु॒द्रो दे॒वता पु॒नर्व॒सू नक्ष॑त्रमदि॒तिर्दे॒वता – ति॒ष्यो नक्ष॑त्रं बृ॒हस्प॑तिर्दे॒वता॑
 ऽऽश्रे॑षा नक्ष॑त्रं सर्पा दे॒वता म॒घा नक्ष॑त्रं पि॒तरो दे॒वता फ॒ल्गुनी
 नक्ष॑त्र – [] 26

4.4.10.2

–म॒र्यमा दे॒वता फ॒ल्गुनी नक्ष॑त्रं भ॒गो दे॒वता ह॒स्तो नक्ष॑त्रं स॒विता
 दे॒वता चि॒त्रा नक्ष॑त्रमिन्द्रो दे॒वता स्वा॑ती नक्ष॑त्रं वा॒युर्दे॒वता वि॒शाखे
 नक्ष॑त्रमिन्द्रा॒ग्नी दे॒वता ऽनू॒राधा नक्ष॑त्रं मि॒त्रो दे॒वता रोहि॑णी
 नक्ष॑त्रमिन्द्रो दे॒वता वि॒चृ॒तौ नक्ष॑त्रं पि॒तरो दे॒वता ऽषा॑ढा नक्ष॑त्रमा॒पो
 दे॒वता ऽषा॑ढा नक्ष॑त्रं वि॒श्वे दे॒वा दे॒वता श्रो॑णा नक्ष॑त्रं वि॒ष्णुर्दे॒वता
 श्र॒वि॒ष्ठा नक्ष॑त्रं व॒सवो – [] 27

4.4.10.3

दे॒वता श॒तभि॑षङ् नक्ष॑त्रमिन्द्रो दे॒वता प्रो॑ष्ठप॒दा नक्ष॑त्रम॒ज एक॑पाद्
 दे॒वता प्रो॑ष्ठप॒दा नक्ष॑त्रमहि॒र्बु॒ध्नियो दे॒वता रे॒वती नक्ष॑त्रं पू॒षा दे॒वता
 ऽश्व॑यु॒जौ नक्ष॑त्रम॒श्विनौ दे॒वता ऽप॑भर॒णीर्नक्ष॑त्रं य॒मो दे॒वता,
 पूर्णा प॒श्चाद्¹, यत् ते दे॒वा अ॑दधुः >² । 28

(फ॒ल्गुनी नक्ष॑त्रं – व॒सव – स्त्र॑यस्त्रि॒ंशच्च) (A10)

4.4.11.1

मधु॑श्च मा॒धवश्च॑ वा॒सन्ति॑कावृ॒तू शु॒क्रश्च॑ शु॒चिश्च॑ ग्रै॒ष्मावृ॒तू
नभ॑श्च नभ॒स्यश्च॑ वा॒र्षिका॑वृ॒तू इ॒षश्चो॑र्जश्च॑ शा॒रदा॑वृ॒तू
सह॑श्च सह॒स्यश्च॑ है॒मन्ति॑कावृ॒तू तप॑श्च तप॒स्यश्च॑ शै॒शिरा॑वृ॒तू
अ॒ग्नेर॑न्तः श्ले॒षोऽसि॑ क॒ल्पेतां॑ द्यावा॑पृथि॒वी क॒ल्पन्ता॑माप ओष॑धीः
क॒ल्पन्ता॑म॒ग्नयः॑ पृथ॒ङ्मम॑ ज्यैष्ठ्य॑य स॒व्रता॑- [] 29

4.4.11.2

येऽ॒ग्नयः॑ स॒मन॑सोऽन्तरा॑ द्यावा॑पृथि॒वी शै॒शिरा॑वृ॒तू अ॒भि क॒ल्पमा॑ना
इन्द्र॑मिव दे॒वा अ॒भि सँ॑वि॒शन्तु॑ सँ॒यच्च॑ प्र॒चेता॑श्चा॒ग्नेः सोम॑स्य
सूर्य॑स्यो-ग्रा च भी॒मा च॑ पि॒तृणां॑ य॒मस्येन्द्र॑स्य ध्रु॒वा च॑ पृथि॒वी च॑
दे॒वस्य॑ स॒वितु॑र्म॒रुतां॑ व॒रुण॑स्य ध॒र्त्री च॑ ध॒रित्री॑ च मि॒त्राव॑रुणयो
मि॒त्रस्य॑ धा॒तुः प्रा॒ची च॑ प्र॒तीची॑ च व॒सूना॑ रु॒द्राणा॑ - [] 30

4.4.11.3

—मा॒दि॒त्यानां॑ ते तेऽधि॑प॒तय॑स्तेभ्यो नमस्ते नो मृ॒डय॑न्तु ते यं द्वि॒ष्मो
यश्च॑ नो द्वेष्टि॑ तं वो॒ जंभे॑ दधामि॒ सह॑स्रस्य प्र॒मा असि॑ सह॒स्रस्य॑
प्र॒ति॒मा असि॑ सह॒स्रस्य॑ वि॒मा असि॑ सह॒स्रस्यो॑न्मा असि॑ सा॒हस्रो॑ऽसि
सह॒स्राय॑ त्वे॒मा मे॑ अ॒ग्न इ॒ष्टका॑ धे॒नवः॑ स॒न्त्वेका॑ च श॒तं च॑ सह॒स्रं
चा॒युतं॑ च — [] 31

4.4.11.4

नि॒युतं॑ च प्र॒युतं॑ चा॒र्बुदं॑ च न्य॒र्बुदं॑ च स॒मुद्र॑श्च म॒ध्यं चान्त॑श्च
प॒रार्ध॑श्चे॒मा मे॑ अ॒ग्न इ॒ष्टका॑ धे॒नवः॑ स॒न्तु ष॑ष्टिः सह॒स्रम॑युत—
मक्षी॑यमाणा ऋ॒तस्था॑ स्थ॒र्तावृ॑धो घृ॒तश्रु॑तो मधु॒श्रुत॑ ऊ॒र्जस्व॑तीः
स्व॒धावि॑नीस्ता मे॒ अ॒ग्न इ॒ष्टका॑ धे॒नवः॑ स॒न्तु वि॒राजो॑ नाम
का॒मदु॑घा अ॒मुत्रा॑मुष्मिन् लो॒के । 32

(स॒व्रता॑ — रु॒द्राणा॑ — म॒युतञ्च॑ — पञ्च॑च॒त्वारि॑ञ्शच्च) (A11)

4.4.12.1

स॒मिद्-दि॒शामा॒शया॑ नः सु॒वर्वि॒न्मधो॑रतो मा॒धवः॑ पा॒त्वस्मान् ।
 अ॒ग्निर्दे॒वो दु॒ष्टरी॑तु॒रदा॑भ्य इ॒दं क्ष॒त्रं र॑क्षतु पा॒त्वस्मान् ।
 रथ॑न्तरं साम॒भिः पा॒त्वस्मान् गाय॑त्री छन्द॒सां विश्व॑रूपा ।
 त्रि॒वृ॒न्नो वि॒ष्टया॑ स्तोमो अ॒ह्नां स॒मुद्रो॑ वा॒त इ॒दमो॑जः पि॒प॒र्तु ।
 उ॒ग्रा दि॒शाम॒भि-भू॑तिर्वयो॒धाः शु॒चिः शु॒क्रे अ॒हन्यो॑ज॒सीना॑ ।
 इन्द्रा॑धिपतिः पि॒पृता॑दतो नो म॒हि - [] 33

4.4.12.2

क्ष॒त्रं विश्व॑तो धा॒रये॑दं । बृ॒हत् साम॑ क्ष॒त्रभृद्-वृ॒द्ध वृ॑ष्णियं
 त्रि॒ष्टुभौ॑जः शु॒भित॑ मु॒ग्रवी॑रं । इन्द्र॑ स्तोमे॒न पञ्च॑द॒शेन॑ म॒ध्यमि॑दं
 वा॒तेन॑ स॒गरे॑ण रक्ष । प्रा॒ची दि॒शां स॒हय॑शा य॒शस्व॑ती विश्वे॑ दे॒वाः
 प्रा॒वृषा॑ ऽह्नां सु॒वर्व॑ती । इ॒दं क्ष॒त्रं दु॒ष्टर॑म॒स्त्वो॒जो ऽना॑धृष्टं
 स॒हस्रि॑यं स॒हस्व॑त् । वै॒रूपे॑ साम॒न्निह॑ तच्छ॒केम॑ जग॒त्यैनं॑ विश्वा
 वे॒शया॑मः । विश्वे॑ दे॒वाः स॒प्तद॑शेन - [] 34

4.4.12.3

वर्च॑ इ॒दं क्ष॒त्रञ् स॒लिल॑वा॒तमु॒ग्रं । ध॒र्त्री दि॒शां क्ष॒त्रमि॒दं
 दा॒धारो॒पस्था॑ऽऽशा॒नां मि॒त्रव॑दस्त्वो॒जः ।
 मि॒त्राव॑रुणा शर॒दाऽह्नां॑ चि॒कित्वा॑ अ॒स्मै रा॒ष्ट्राय॑ म॒हि श॒र्म य॑च्छतं ।
 वैरा॒जे सा॒मन्न॑धि मे म॒नीषा॑ऽनु॒ष्टुभा॑ संभृतं वी॒र्यञ् सहः॑ ।
 इ॒दं क्ष॒त्रं मि॒त्रव॑दार्द्र॒दानु॑ मि॒त्राव॑रुणा रक्ष॒त-मा॑धिपत्यैः ।
 स॒म्राट् दि॒शाञ् स॒हसा॑म्नी स॒हस्व॑त्यृ॒तुर्हे॒मन्तो॑ वि॒ष्टया॑ नः पि॒पर्तु॑ ।
 अ॒वस्यु॑वा॒ता - [] 35

4.4.12.4

बृ॒हती॑र्नु श॒क्वरी॑रिमं य॒ज्ञम॑वन्तु नो घृ॒ताचीः॑ ।
 सु॒वर्व॑ती सु॒दुघा॑ नः प॒यस्व॑ती दि॒शां दे॒व्यव॑तु नो घृ॒ताचीः॑ ।
 त्वं गो॒पाः पु॒रए॒तोत॑ प॒श्चाद् बृ॑ह॒स्पते॑ या॒म्यां यु॒ङ्ग्धि॒ वाचं॑ ।
 ऊ॒र्ध्वा दि॒शाञ् र॒न्तिरा॑शौष॒धीना॑ञ् सँव॒त्सरे॑ण स॒विता॑ नो अ॒ह्नां ।
 रे॒वथ् सा॑मा॒ति छ॒न्दा उ॑ छ॒न्दोऽजा॑त श॒त्रुः स्यो॒ना नो॑ अस्तु ।
 स्तो॒मत्र॑यस्त्रि॒ंशे भु॑वनस्य प॒त्नि वि॑वस्व॒द्वाते॑ अ॒भि नो॑ - [] 36

4.4.12.5

गृणाहि । घृतवती सवितराधिपत्यैः पयस्वती रन्तिराशा नो अस्तु ।
 ध्रुवा दिशां विष्णुपत्न्यघोराऽस्येशाना सहसो या मनोता ।
 बृहस्पति मातरिश्वोत वायुः सन्धुवाना वाता अभि नो गृणन्तु ।
 विष्टंभो दिवो धरुणः पृथिव्या अस्येशाना जगतो विष्णुपत्नी ।
 विश्वव्यचा इषयन्ती सुभूतिः शिवा नो अस्त्वदितिरुपस्थे ।
 वैश्वानरो न ऊत्या>³, पृष्टो दिव्य>⁴,
 नु नो () ऽद्यानुमति>⁵, रन्विदनुमते त्वं >⁶,
 कया नश्चित्र आभुवत्>⁷, को अद्य युङ्क्ते >⁸ । 37
 (महि - सप्तदशेना - ऽवस्युवाता - अभि नो - ऽनु न -
 श्वतुर्दश च) (A12)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(रश्मिरसि - राज्यस्य - यं पुरो हरिकेशो - ऽग्निर्मूर्ध -
 न्द्राग्निभ्यां - बृहस्पति - भूयस्कृद - स्यग्निना विश्वाषाट् -
 प्रजापतिर्मनसा - कृत्तिका - मधुश्च - समिदिशां - द्वादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(र॒श्मि॒र॒सि॒ – प्र॒ति॒ धे॒नु॒ – म॒सि॒ स्त॒न॒यि॒नु॒स॒नि॒र – स्या॒दि॒त्या॒ना॒ –
स॒प्त॒त्रि॒ंश॒त्)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of Kandam 4 :-

(र॒श्मि॒र॒सि॒ – को॒ अ॒द्य॒ यु॒ङ्गे)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.4.1 Appendix

4.4.10.3 – पूर्णा पश्चाद् > ¹ यत् ते देवा अदधुः > ²

पूर्णा पश्चादुत् पूर्णा पुरस्तादुन्मध्यतः पौर्णमासी जिगाय ।
तस्यान् देवा अधि सँवसन्त उत्तमे नाक् इह मादयन्तां ॥

यत्ते देवा अदधु भार्गधेयममावास्ये सँवसन्तो महित्वा ।
सानो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे रयिं नो धेहि सुभगे सुवीरं ॥

(Appearing in TS 3.5.1.1)

4.4.12.5 – वै॒श्वान॑रो न॒ ऊ॒त्या> ³, पृ॒ष्टो दि॒व्य> ⁴

वै॒श्वान॑रो न॒ ऊ॒त्याऽऽ प्र या॒तु परा॒वतः॑ । अ॒ग्नि॒रु॒क्थेन॑ वा॒हसा॑ ॥

पृ॒ष्टो दि॒वि पृ॒ष्टो अ॒ग्निः पृ॒थि॒व्यां पृ॒ष्टो वि॒श्वा ओष॑धी॒रा वि॒वेश॑ ।
वै॒श्वान॑रः स॒हसा॑ पृ॒ष्टो अ॒ग्निः स॒नो दि॒वा स रि॒षः पा॒तु न॑क्तं ॥

(Appearing in TS 1.5.11.1)

4.4.12.5 – नु॒ नो॒ द्या॒नुम॑ति> ⁵, र॒न्वि॒दनु॑म॒ते त्वं > ⁶

अ॒नु नो॒ऽद्याऽनु॑म॒तिर्य॑ज्ञं दे॒वेषु॑ म॒न्यतां॑ ।

अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्यवा॑हनो भ॒वतां॑ दा॒शुषे॑ म॒यः ॥

अ॒न्वि॒दनु॑म॒ते त्वं॑ म॒न्यासै॑ श॒ञ्चनः॑ कृ॒धि ।

क्र॒त्वे द॑क्षाय नो हि॒नु प्र॒ण आ॒यूँषि॑ ता॒रिषः॑ ॥

(Appearing in TS 3.3.11.4)

4.4.12.5 – क॒या न॒श्चि॒त्र आ॒भुव॑त्> ⁷, को॒ अ॒द्य यु॒ङ्गे > ⁸

क॒या न॒श्चि॒त्र आ॒भुव॑दू॒ती स॒दा वृ॑धः स॒खा । क॒या श॒चि॒ष्ठया॑ वृ॒ता ॥

को अद्य युङ्क्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्हणायून् ।
आसन्निषून् हृथस्वसो मयोभून् य एषां भृत्यामृणधथ् स जीवात् ॥

(Appearing in TS 4.2.11.3)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4.5 चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः – होमविधिनिरूपणं

4.5.1.1

नमस्ते रु॒द्र म॒न्यव॑ उ॒तो॒त इ॒षवे॑ नमः ।
नमस्ते अस्तु॑ ध॒न्वने॑ बा॒हुभ्या॑मु॒त ते॒ नमः॑ ।
या त इ॒षुः शि॒वत॑मा शि॒वं ब॒भूव॑ ते ध॒नुः ।
शि॒वा श॒रव्या॑ या तव॒ तया॑ नो रु॒द्र मृ॒डय॑ ।
या ते रु॒द्र शि॒वा त॒नूर॑घो॒रा ऽपा॑पकाशिनी ।
तया॑ नस्त॒नुवा॑ श॒न्तम॑या गि॒रिश॑न्ताभि चा॒कशी॑हि ।
यामि॑षुं गि॒रिश॑न्त ह॒स्ते – [] 1

4.5.1.2

बि॒भर्ष्य॑स्तवे । शि॒वां गि॒रित्र॑ तां कु॒रु मा हि॑ँसीः पु॒रुषं॑ जगत् ।
शि॒वेन॑ वच॒सा त्वा॑ गि॒रि॒शाच्छा॑ वदामसि ।
यथा॑ नः॒ सर्व॑मि-ज्जगद॒यक्ष्मँ॑ सु॒मना॑ असत् ।

अ॒ध्य॒वो॒च॒दधि॒वक्ता॑ प्र॒थ॒मो दै॒व्यो भि॒षक् ।
 अ॒ही॒श्च॑ सर्वा॒न् जं॒भय॒न्थ् सर्वा॑श्च या॒तु धा॒न्यः ।
 अ॒सौ य॒स्ताम्रो॑ अ॒रुण॑ उ॒त ब॒भ्रुः सु॒मङ्ग॑लः ।
 ये चे॒मा॒ रु॒द्रा अ॒भितो॑ दि॒क्षु - [] 2

4.5.1.3

श्रि॒ताः स॒हस्र॑शो ऽवै॒षा॒ हे॒ड ई॒महे॑ ।
 अ॒सौ यो॑ ऽव॒सर्प॑ति नी॒लग्री॑वो वि॒लो॒हितः॑ ।
 उ॒तैनं॑ गो॒पा अ॒दृश॑न्-न॒दृश॑न्-नु॒दहा॑र्यः ।
 उ॒तैनं॑ वि॒श्वा भू॒तानि॑ स दृ॒ष्टो मृ॒डया॑ति नः ।
 न॒मो अ॒स्तु नी॒लग्री॑वाय स॒हस्रा॑क्षाय मी॒ढुषे॑ ।
 अथो॑ ये अ॒स्य स॒त्वानो॑ऽहं ते॒भ्यो ऽक॑रन्न॒मः ।
 प्र॒मु॒ञ्च ध॒न्व॒नस्त्व॑ मु॒भयो॑-रा॒र्त्तियो॑र्ज्या ।
 याश्च॑ ते ह॒स्त इ॒षवः॑ - [] 3

4.5.1.4

परा॑ ता॒ भग॑वो वप ।

अ॒वत॑त्य॒ धनु॑स्त्व॒ꣳ स॒हस्रा॑क्ष॒ शते॑षु॒धे ।

नि॒शीर्य॑ श॒ल्यानां॑ मु॒खा शि॑वो नः सु॒मना॑ भव ।

विज्यं॑ धनुः॒ कप॑र्दिनो वि॒शल्यो॑ बा॒णवा॑ꣳ उ॒त ।

अने॑शन्नस्येष॒व आ॒भुर॑स्य निषङ्ग॒थिः ।

या ते॑ हे॒ति-मी॑दुष्ट॒म ह॑स्ते ब॒भूव॑ ते धनुः॒ ।

तया॑ऽस्मान् वि॒श्वत॑ स्त्व॒मय॑क्ष्मया परि॒ब्भुज॑ ।

नम॑स्ते अ॒स्त्वायु॑धाया-ना॒तता॑य धृ॒ष्णवे॑ ।

उ॒भाभ्या॑ () मु॒त ते॒ नमो॑ बा॒हुभ्यां॑ तव धन्व॑ने ।

परि॑ ते धन्व॑नो हे॒तिर॑स्मान् वृ॒णक्तु॑ वि॒श्वतः॑ ।

अथो॒ य इ॑षु॒धिस्त॑वारे अ॒स्म-न्नि॑धेहि तं । 4

(ह॒स्ते - दि॒क्ष्वि - ष॒व - उ॒भाभ्यां॑ - द्वावि॑ꣳशतिश्च) (A1)

4.5.2.1

नमो॑ हि॒रण्य॑बा॒हवे॑ से॒नान्ये॑ दि॒शांच॑ प॒तये॑ नमो॒

नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ हरि॒केशे॑भ्यः प॒शूनां॑ प॒तये॑ नमो॒

नमः॑ स॒स्पि॒ज्ज॒राय॑ त्वि॒षी॒मते॑ प॒थी॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ ब॒भ्लु॒शाय॑ वि॒व्या॒धिने॑-ऽन्ना॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ ह॒रि॒केशा॑यो-प॒वी॒तिने॑ पु॒ष्टा॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ भ॒वस्य॑ हे॒त्यै ज॒गतां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ रु॒द्राया॑-त॒तावि॑ने क्षे॒त्राणां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमः॑ सू॒ताया॑-ह॒न्त्याय॑ व॒ना॒नां प॒तये॑ नमो॒ नमो॒ - [] 5

4.5.2.2

रो॒हि॒ताय॑ स्थ॒पतये॑ वृ॒क्षाणां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ म॒न्त्रि॒णे वा॒णि॒जाय॑ क॒क्षाणां॑ प॒तये॑ नमो॒
 नमो॑ भु॒वन्तये॑ वा॒रि॒वस्कृ॑ता-यौष॒धी॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नम॑ उ॒च्चै-घो॑षाया क्र॒न्दय॑ते प॒त्ती॒नां प॒तये॑ नमो॒
 नमः॑ कृ॒थ॒स्नवी॑ताय धा॒वते॑ स॒त्त्व॒नां प॒तये॑ नमः॑ । 6

(व॒ना॒नां प॒तये॑ नमो॒ नम॑ - ए॒कान्न॑ त्रि॒ंशच्च॑) (A2)

4.5.3.1

नमः॑ सह॒मानाय॑ नि॒व्याधि॑न आ॒व्याधि॑नी॒नां प॑तये॒ नमो॑
 नमः॑ ककु॒भाय॑ नि॒षङ्गि॑णो स्ते॒नानां॑ प॑तये॒ नमो॑
 नमो॑ नि॒षङ्गि॑ण इ॒षुधि॑मते॒ तस्करा॑णां प॑तये॒ नमो॑
 नमो॑ वञ्च॒ते परि॑वञ्च॒ते स्तायू॑नां प॑तये॒ नमो॑
 नमो॑ नि॒चेर॑वे परि॒चरा॑यार॒ण्यानां॑ प॑तये॒ नमो॑
 नमः॑ सृ॒कावि॑भ्यो जिघा॑स्सद्भ्यो मु॒ष्णातां॑ प॑तये॒ नमो॑
 नमो॑ ऽसि॒मद्भ्यो॑ न॒क्तं च॑रद्भ्यः प्र॒कृन्त॑ानां प॑तये॒ नमो॑
 नम॑ उ॒ष्णीषि॑णो गि॒रिच॑राय॒ कुलु॑ञ्चानां प॑तये॒ नमो॑ नम॑ – [] 7

4.5.3.2

इ॒षुम॑द्भ्यो ध॒न्वावि॑भ्यश्च वो॒ नमो॑
 नम॑ आ॒तन्वा॑नेभ्यः प्र॒तिद॑धानेभ्यश्च वो॒ नमो॑
 नम॑ आ॒यच्छ॑द्भ्यो वि॒सृज॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॑
 नमो॑ ऽस्य॑द्भ्यो वि॒ध्यद्भ्य॑श्च वो॒ नमो॑
 नम॑ आ॒सीने॑भ्यः श॒याने॑भ्यश्च वो॒ नमो॑

नमः॑ स्वपद्भ्यो॑ जाग्रद्भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमस्तिष्ठद्भ्यो॑ धावद्भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ सभाभ्यः॑ सभापतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ अश्वेभ्यो॑ ऽश्वपतिभ्य॑ () श्च॑ वो॒ नमः॑ । 8

(कुलुञ्चानां॑ पतये॑ नमो॑ नमो॑ - ऽश्वपतिभ्य॑ - स्त्रीणि॑ च) (A3)

4.5.4.1

नम॑ आव्याधिनी॑भ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नम॑ उगणाभ्य-स्तृ॑हतीभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ गृथ्सेभ्यो॑ गृथ्सपतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ ब्रातै॑भ्यो ब्रातपतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ गणेभ्यो॑ गणपतिभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ विरूपेभ्यो॑ विश्वरूपेभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ महद्भ्यः॑ क्षुल्लकेभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ रथिभ्यो॑-ऽरथेभ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ रथै॑भ्यो - [] 9

4.5.4.2

रथ॑पति॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ से॒ना॒भ्यः॑ से॒ना॒नि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ क्ष॒त्त॒भ्यः॑ सं॒ग्र॒ही॒त॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नम॑स्तक्ष॒भ्यो रथ॑का॒रे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ कु॒ला॒ले॒भ्यः॑ क॒म॒रि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ पु॒ञ्जि॒ष्टे॒भ्यो नि॒षा॒दे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नम॑ इ॒षु॒कृ॒द्भ्यो॑ ध॒न्व॒कृ॒द्भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ मृ॒ग॒यु॒भ्यः॑ श्व॒नि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ श्व॒भ्यः॑ श्व॒प॒ति॒भ्यश्च॑ () वो॒ नमः॑ । 10
 (रथे॑भ्यः - श्व॒प॒ति॒भ्यश्च॑ - द्वे च॑) (A4)

4.5.5.1

नमो॑ भ॒वाय॑ च रु॒द्राय॑ च नमः॑ श॒र्वाय॑ च प॒शु॒प॒तये॑ च
 नमो॑ नी॒ल॒ग्री॒वाय॑ च शि॒ति॒क॒ण्ठाय॑ च नमः॑ क॒प॒र्दि॒ने॑ च व्यु॒प्त॒के॒शाय॑ च
 नमः॑ स॒ह॒स्रा॒क्षाय॑ च श॒त॒ध॒न्व॒ने॑ च नमो॑ गि॒रि॒शाय॑ च शि॒पि॒वि॒ष्टाय॑ च

नमो॑ मी॒दुष्ट॑माय॒ चेषु॑मते॒ च नमो॑ ह्र॒स्वाय॑ च॒ वाम॑नाय॒ च
नमो॑ बृ॒हते॒ च वर्षी॑यसे॒ च नमो॑ वृ॒द्धाय॑ च सँवृ॑ध्वने॒ च - [] 11

4.5.5.2

नमो॑ अ॒ग्रिया॑य च॒ प्रथ॑माय॒ च नम॑ आ॒शवे॑ चाजि॒राय॑ च
नमः॑ शी॒घ्रिया॑य च॒ शी॒भ्याय॑ च॒ नम॑ ऊ॒र्म्याय॑ चाव॒स्वन्या॑य च॒
नमः॑ स्रो॒तस्या॑य च॒ द्वी॒प्याय॑ च । 12

(सँवृ॑ध्वने॒ च - पञ्च॑वि॒ंशति॑श्च) (A5)

4.5.6.1

नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ च॒ कनि॑ष्ठाय॒ च नमः॑ पूर्॒वजा॑य चाप॒रजा॑य च॒
नमो॑ म॒ध्यमा॑य चाप॒गल्भा॑य च॒ नमो॑ जघ॒न्याय॑ च॒ बु॒ध्निया॑य च॒
नमः॑ सो॒भ्याय॑ च॒ प्र॒तिस॑र्याय च॒ नमो॑ या॒म्याय॑ च॒ क्षे॒म्याय॑ च॒
नम॑ उ॒र्वर्या॑य च॒ ख॒ल्याय॑ च॒ नमः॑ श्लो॒क्याय॑ चाव॒सान्या॑य च॒
नमो॑ व॒न्याय॑ च॒ कक्ष्या॑य च॒ नमः॑ श्र॒वाय॑ च॒ प्र॒तिश्र॑वाय च- [] 13

4.5.6.2

नम॑ आ॒शुषे॑णाय चा॒शुर॑थाय च॒ नमः॑ शू॒राय॑ चाव॒भिन्द॑ते च॒
नमो॑ वर्मि॒णे च॒ वरू॑थिने॒ च नमो॑ बि॒ल्मि॑ने च॒ कव॑चिने॒ च

नमः॑ श्रु॒ताय॑ च श्रु॒तसे॒नाय॑ च । 14

(प्रति॑श्रवाय॑ च – पञ्चवि॑ंशतिश्च) (A6)

4.5.7.1

नमो॑ दु॒न्दु॒भ्याय॑ चा॒हन॒न्याय॑ च नमो॑ धृ॒ष्णावे॑ च प्र॒मृ॒शाय॑ च
नमो॑ दू॒ताय॑ च प्र॒हि॒ताय॑ च नमो॑ नि॒षङ्गि॑णे॒ चेषु॑धि॒मते॑ च
नम॑ स्ती॒क्ष्णेष॑वे चा॒यु॒धिने॑ च नमः॑ स्वा॒यु॒धाय॑ च सु॒धन्व॑ने च
नमः॑ सु॒त्याय॑ च प॒थ्याय॑ च नमः॑ का॒त्याय॑ च नी॒प्याय॑ च
नमः॑ सू॒द्याय॑ च सर॒स्याय॑ च नमो॑ ना॒द्याय॑ च वै॒श॒न्ताय॑ च –[] 15

4.5.7.2

नमः॑ कू॒प्याय॑ चा॒व॒त्याय॑ च नमो॑ वर्ष्पा॑य चा॒व॒र्ष्याय॑ च
नमो॑ मे॒घ्याय॑ च वि॒ध्यु॒त्याय॑ च नम॑ ई॒ध्रिया॑य चा॒त॒प्याय॑ च
नमो॑ वा॒त्याय॑ च रे॒ष्मिया॑य च नमो॑ वा॒स्त॒व्याय॑ च वा॒स्तु॒पाय॑ च । 16

(वै॒श॒न्ताय॑ च – त्रि॑ंशच्च) (A7)

4.5.8.1

नमः॑ सो॒माय॑ च रु॒द्राय॑ च नमः॑ स्ता॒म्राय॑ चा॒रु॒णाय॑ च
 नमः॑ श॒ङ्गाय॑ च प॒शुप॑तये च नमः॑ उ॒ग्राय॑ च भी॒माय॑ च
 नमो॑ अ॒ग्रेव॑धाय च दू॒रेव॑धाय च नमो॑ ह॒न्त्रे च ह॒नीय॑से च
 नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ हरि॒केशे॑भ्यो नमः॑ स्ता॒राय॑
 नमः॑ शं॒भवे॑ च म॒योभ॑वे च नमः॑ श॒ङ्करा॑य च म॒यस्करा॑य च
 नमः॑ शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय च – [] 17

4.5.8.2

नमः॑ स्ती॒र्थ्याय॑ च कू॒ल्याय॑ च नमः॑ पा॒र्याय॑ चा॒वार्या॑य च
 नमः॑ प्र॒तर॑णाय चो॒त्तर॑णाय च नमः॑ आ॒तार्या॑य चा॒लाद्या॑य च
 नमः॑ श॒ष्याय॑ च फे॒न्याय॑ च नमः॑ सि॒कत्या॑य च प्र॒वाह्या॑य च । 18
 (शि॒वत॑राय च – त्रि॒श॒च्च) (A8)

4.5.9.1

नमः॑ इ॒रि॒ण्याय॑ च प्र॒प॒थ्याय॑ च नमः॑ कि॒शिला॑य च क्ष॒य॒णाय॑ च
 नमः॑ क॒पर्दि॑ने च पु॒लस्त॑ये च नमो॑ गो॒ष्ठ्याय॑ च गृ॒ह्याय॑ च
 नमः॑ स्त॒ल॒प्याय॑ च गे॒ह्याय॑ च नमः॑ का॒त्याय॑ च ग॒ह्वरे॑ष्ठाय च

नमो॑ हृ॒दय्या॑य च नि॒वे॒ष्या॑य च नमः॑ पा॒ञ्च॒सव्या॑य च रज॒स्या॑य च
नमः॑ शु॒ष्क्या॑य च हरि॒त्या॑य च नमो॑ लो॒प्या॑य चो॒लप्या॑य च-[] 19

4.5.9.2

नम॑ ऊ॒र्व्या॑य च सू॒र्म्या॑य च नमः॑ प॒र्ण्या॑य च प॒र्णश॑द्याय च
नमो॑ऽप॒गुर॑मा॒णाय॑ चाभि॒घ्नते॑ च नम॑ आ॒क्खि॑दते च प्र॒क्खि॑दते च
नमो॑ वः कि॒रि॒केभ्यो॑ दे॒वाना॑ञ् हृ॒दये॑भ्यो नमो॑ वि॒क्षी॒णके॑भ्यो
नमो॑ वि॒चि॒न्व॒त्के॑भ्यो नम॑ आ॒निर्ह॑तेभ्यो नम॑ आ॒मीव॑त्केभ्यः । 20

(उ॒लप्या॑य च - त्रय॑स्त्रि॒ञ्शच्च॑) (A9)

4.5.10.1

द्रा॒पे अ॒न्धस॑स्प॒ते दरि॑द्र॒न्नील॑लो॒हित ।
ए॒षां पु॒रुषा॑णामे॒षां प॒शूनां॑ मा भे॒र्माऽरो॑ मो ए॒षां किञ्च॑नाम॒मत् ।
या ते॑ रु॒द्र शि॒वा त॒नूः शि॒वा वि॒श्वाह॑भेष॒जी ।
शि॒वा रु॒द्रस्य॑ भेष॒जी तया॑ नो मृ॒ड जी॒वसे॑ ।
इ॒माञ् रु॒द्राय॑ तव॒से क॒प॒र्दि॒ने क्षय॑द्वी॒राय॑ प्र॒भ॒राम॑हे म॒तिं ।
यथा॑ नः॒ शम॑सद् द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पदे॑ वि॒श्वं पु॒ष्टं ग्रा॑मे अ॒स्मि - [] 21

4.5.10.2

न॒नातु॑रं । मृ॒डा नो॑ रु॒द्रो त॒नो म॒यस्कृ॑धि क्ष॒यद्वी॑राय नम॒सा वि॒धेम ते॑ ।
यच्छं॑ च योश्च॑ म॒नुराय॑जे पि॒ता तद॑श्याम तव॑ रु॒द्र प्र॒णीतौ॑ ।
मा नो॑ म॒हान्त॑मु॒त मा नो॑ अ॒र्भकं॑ मा न उ॒क्षन्त॑मु॒त मा न उ॒क्षितं॑ ।
मा नो॑ व॒धीः पि॒तरं॑ मो॒त मा॒तरं॑ प्रि॒या मा न॑स्त॒नुवो॑ – [] 22

4.5.10.3

रु॒द्र री॑रिषः ।
मा न॑स्तो॒के त॒नये॑ मा न आयु॑षि मा नो गो॑षु मा नो अ॒श्वेषु॑ री॒रिषः॑ ।
वी॒रान् मा॒नो रु॒द्र भामि॑तो व॒धी-ह॑विष्मन्तो नम॒सा वि॒धेम ते॑ ।
आ॒रा॒त्ते गो॒घ्न उ॒त पू॒रुष॑घ्ने क्ष॒यद्वी॑राय सु॒म्नम॑स्मे ते अस्तु ।
र॒क्षा च नो॑ अ॒धि च दे॒व ब्रू॑ह्य॒धा च नः॑ शर्म॑ यच्छ॒ द्वि॒र्बर्हाः॑ ।
स्तु॒हि – [] 23

4.5.10.4

श्रु॒तं ग॒र्त्तस॑दं यु॒वानं॑ मृ॒गं न भी॑म-मु॒पह॑न्तु-मु॒ग्रं ।
मृ॒डा ज॒रि॒त्रे रु॒द्र स्त॒वानो॑ अ॒न्यन्ते॑ अ॒स्मन्नि॑वपन्तु से॒नाः ।
प॒रि॒णो रु॒द्रस्य॑ हे॒ति वृ॑णक्तु प॒रित्वे॑षस्य दु॒र्मति॑रघा॒योः ।

अव॑ स्थि॒रा म॒घव॑द्भ्य-स्तनु॒ष्व मी॒द्वस्तो॒काय॑ तनयाय मृडय ।
मी॒दुष्ट॑म शिव॒तम शिवो॑ नः सु॒मना॑ भव ।
पर॑मे वृ॒क्ष आयु॑धं नि॒धाय॑ कृ॒त्तिं व॑सान आच॒र पिना॑कं - [] 24

4.5.10.5

बिभ्र॑दागहि । वि॒किरि॑द विलो॒हित न॑मस्ते अस्तु भगवः ।
यास्ते॑ सह॒स्रं हे॒तयो॑ऽन्य-मस्मन्नि वप॑न्तु ताः ।
सह॑स्राणि सह॒स्रधा॑ बा॒हुवो॑स्तव हे॒तयः॑ ।
तासा॑मी॒शानो॑ भगवः परा॒चीना॑ मु॒खा कृ॑धि । 25 (अस्मि॒ -
स्तनु॑वः - स्तु॒हि - पिना॑क - मे॒कान्न त्रि॑श॒च्च) (A10)

4.5.11.1

सह॑स्राणि सह॒स्रशो॑ ये रु॒द्रा अधि॑ भू॒म्यां॑ ।
तेषा॑ऽ सह॒स्रयो॑जने ऽव॒धन्वा॑नि तन्मसि ।
अस्मिन्-म॒ह॒त्य॒र्णवे॑-ऽन्तरि॒क्षे भ॒वा अधि॑ ।
नील॑ग्रीवाः शि॒तिक॑ण्ठाः श॒र्वा अधः॑ क्ष॒माच॑राः ।
नील॑ग्रीवाः शि॒तिक॑ण्ठा दि॒वः रु॒द्रा उप॑श्रिताः ।

ये वृक्षेषु सस्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः ।
 ये भूताना-मधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ।
 ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबतो जनान् ।
 ये पथां पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः । ये तीर्थानि - [] 26

4.5.11.2

प्रचरन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणः ।
 य एतावन्तश्च भूयाँसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे ।
 तेषाँ सहस्रयोजने ऽवधन्वानि तन्मसि ।
 नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां यैँऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं
 वातो वर्षमिषवस्तेभ्यो दश प्राची दशदक्षिणा दशप्रतीची
 दशोदीची दशोर्ध्वा-स्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च
 () नो द्वेष्टि तं वाँ जंभे दधामि । 27

(तीर्थानि - यश्च - षट् च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(नमस्ते रु॒द्र – नमो॑ हि॒र॒ण्य॒बा॒हवे॑ – नमः॑ स॒ह॒मा॒नाय॑ – नमो॑
आ॒व्या॒धिनी॑भ्यो – नमो॑ भ॒वाय॑ – नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ – नमो॑ दु॒न्दु॒भ्याय॑
– नमः॑ सो॒माय॑ – नमो॑ इ॒रि॒ण्याय॑ – द्रा॒पे – स॒हस्रा॑ – ण्येका॑दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(नमस्ते रु॒द्र – नमो॑ भ॒वाय॑ – द्रा॒पे – स॒प्तविं॑शतिः)

First and Last Padam of Fifth Prasnam of Kandam 4:-

(नमस्ते रु॒द्र – तं॑ वो॒ जं॒भे द॒धामि॑)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः – परिषेचन-संस्काराभिधानं

4.6.1.1

अ॒श्म॒न्नूर्जं॑ प॒र्व॒ते शि॒श्रि॒याणां॑ वा॒ते प॒र्जन्ये॑ व॒रु॒णस्य॑ शु॒ष्मे ।
अ॒द्भ्य ओष॑धी॒भ्यो व॒नस्प॑ति॒भ्योऽधि॑ संभृ॒तां तां न॑ इ॒षमूर्जं॑
ध॒त्त म॒रुतः॑ स॒ꣳ र॒राणाः॑ । अ॒श्म॒स्ते क्षु॒दमुं॑ ते शु॒गृच्छ॑तु यं द्वि॒ष्मः ।
स॒मु॒द्रस्य॑ त्वाऽ*वा॒कया॑ऽग्ने परि॑ व्य॒याम॑सि । पा॒व॒को अ॒स्मभ्य॑ꣳ
शि॒वो भ॑व । हि॒मस्य॑ त्वा ज॒रायु॑णाऽग्ने परि॑ व्य॒याम॑सि । पा॒व॒को
अ॒स्मभ्य॑ꣳ शि॒वो भ॑व । उप – [] 1

4.6.1.2

–ज्म॒न्नुप॑ वे॒तसे॑ऽव॒त्तरं॑ न॒दीष्वा॑ । अ॒ग्ने पि॒त्तम॑पा॒मसि॑ ।
मण्डू॑कि॒ ताभि॑रा ग॒हि से॒मं नो॑ य॒ज्ञं । पा॒व॒कव॑र्णꣳ शि॒वं कृ॑धि ।
पा॒व॒क आ चि॑त॒यन्त्या॑ कृ॒पा । क्षा॒मन् रुरु॑च उ॒षसो॑ न भा॒नुना॑ ॥

तूर्वन् न यामन्नेतशस्य नू रण आ यो घृणे । न ततृषाणो अजरः ।
अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया । आ देवान् - [] 2

4.6.1.3

वक्षि यक्षि च । स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाँ इहाऽऽ वह ।
उप यज्ञँ हविश्च नः । अपामिदं न्ययनँ समुद्रस्य निवेशनं ।
अन्यं ते अस्मत् तपन्तु हेतयः पावको अस्मभ्यँ शिवो भव ।
नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्ते अस्त्वर्चिषे । अन्यं ते अस्मत् तपन्तु
हेतयः पावको अस्मभ्यँ शिवो भव । नृषदे वड - [] 3

4.6.1.4

-प्सुषदे वड् वनसदे वड् बर्हिषदे वट् सुवर्विदे वट् ।
ये देवा देवानाँ यज्ञिया यज्ञियानाँ सँवथ् सरीणमुप भागमासते ।
अहुतादो हविषो यज्ञे अस्मिन्थ् स्वयं जुहुध्वं मधुनो घृतस्य ।
ये देवा देवेष्वधि देवत्वमायन् ये ब्रह्मणः पुर एतारो अस्य ।
येभ्यो नर्ते पवते धाम किं चन न ते दिवो न पृथिव्या अधि स्नुषु ।
प्राणदा - [] 4

4.6.1.5

अ॒पा॒न॒दा॒ व्या॒न॒दा॒श्च॒क्षु॒र्दा॒ व॒र्चो॒दा॒ व॒रि॒वो॒दाः ।
 अ॒न्यं ते॑ अ॒स्मत् तप॑न्तु हे॒तयः॑ पा॒व॒को अ॒स्मभ्य॑ꣳ शि॒वो भ॑व ।
 अ॒ग्नि॒स्ति॒ग्मेन॑ शो॒चिषा॑ यꣳस॒द्वि॒श्वं न्य॑त्रि॒णं ।
 अ॒ग्नि॒र्नो वꣳस॑ते र॒यिं । सै॒नाऽनी॑केन सु॒वि॒द॒त्रो अ॒स्मे य॑ष्टा
 दे॒वाꣳ आ॑यजिष्ठः स्व॒स्ति ।
 अ॒द॒ब्धो गो॒पा उ॒त नः॑ प॒र॒स्या अ॒ग्ने द्यु॒म॒दु॒त रे॒वद्-दि॑दीहि । 5
 (उ॒प - दे॒वान् - व॒ट् - प्रा॒ण॒दा - श्रु॒तुश्च॒त्वारिꣳश॑च्य) (A1)

4.6.2.1

य इ॒मा वि॒श्वा भु॑व॒नानि॑ जु॒ह्व॒दृषि॑र्हो॒ता नि॒ष॒सा॒दा पि॒ता नः॑ ।
 स आ॒शिषा॑ द्र॒वि॒णमि॑च्छ॒मानः॑ प॒र॒म॒च्छ॒दो व॒र आ॑ वि॒वेश॑ ।
 वि॒श्व॒क॒र्मा म॒न॒सा यद्वि॑हा॒या धा॒ता वि॒धा॒ता प॒र॒मो॒त स॒न्दृक् ।
 तेषा॑मि॒ष्टानि॑ स॒मिषा॑ म॒दन्ति॑ यत्र स॒प्तर्षी॑न् प॒र ए॒क॒मा॒हुः ।
 यो नः॑ पि॒ता ज॒नि॒ता यो वि॒धा॒ता यो नः॑ स॒तो अ॒भ्या स॒ज्ज॒जान॑ । 6

4.6.2.2

यो दे॒वानां॑ नाम॒धा एक॑ ए॒व त॒ꣳ संप्र॑श्नं भुव॑ना यन्त्य॒न्या ।
त आ॒ऽयज॑न्त द्र॒विण॑ꣳ सम॒स्मा ऋ॑षयः पूर्वे॑ ज॒रितारो॑ न भू॒ना ।
अ॒सूर्ता॑ सू॒र्ता रज॑सो वि॒माने॑ ये भू॒तानि॑ सम॒कृण्व॑न्नि॒मानि॑ ।
न तं वि॑दाथ य इ॒दं ज॒जाना॑न्यद् युष्माक॑मन्तरं भ॒वाति॑ ।
नी॒हारेण॑ प्रावृ॒ता ज॒ल्प्या चा॒सुतृ॑प उक्थ॑ शासश्चरन्ति ।
परो॑ दि॒वा पर॑ ए॒ना – [] 7

4.6.2.3

पृ॒थि॒व्या परो॑ दे॒वेभि॑रसुरैर्गुहा॑ यत् ।
कꣳ स्वि॒द्रर्भं॑ प्रथ॒मं दध्र॑ आपो यत्र दे॒वाः सम॑गच्छन्त विश्वे॑ ।
तमि॒द्रर्भं॑ प्रथ॒मं दध्र॑ आपो यत्र दे॒वाः सम॑गच्छन्त विश्वे॑ ।
अज॑स्य नाभा॒वध्येक॑-मर्पितं यस्मिन्नि॒दं विश्वं॑ भुव॑नमधि श्रि॒तं ।
वि॒श्वकर्मा॑ ह्यज॒निष्ट॑ दे॒व आदि॑-गन्ध॒र्वो अ॑भवद् द्वि॒तीयः॑ ।
तृ॒तीयः॑ पि॒ता ज॒नितौ॑षधी॒ना – [] 8

4.6.2.4

—मपां॑ गर्भं॑ व्य॑दधात् पुरु॒त्रा । चक्षु॑षः
 पि॒ता मन॑सा हि धी॒रो घृ॑तमे॒ने अ॒जन॑न्नन्माने ।
 यदे॒दन्ता॑ अद॒दृह॑न्त पूर्वं आदि॑द् यावा॑पृथि॒वी अ॒प्रथे॑तां ।
 वि॒श्वत॑—श्चक्षु॑रुत वि॒श्वतो॑मुखो वि॒श्वतो॑हस्त उ॒त वि॒श्वत॑स्पात् ।
 सं बा॒हुभ्यां॑ नम॑ति सं प॒तत्रै॑ द्यावा॑पृथि॒वी ज॒नय॑न् दे॒व एकः॑ ।
 किञ्च॑ स्वि॒दासी॑—दधि॒ष्ठान॑—मा॒रंभ॑णं क॒तम॑त् स्वि॒त् किमा॑सीत् ।
 यदी॑ भू॒मिं ज॒नय॑न् — [] 9

4.6.2.5

वि॒श्वक॑र्मा वि द्यामौ॑र्णो॒न् म॒हिना॑ वि॒श्वच॑क्षाः ।
 किञ्च॑ स्वि॒द्वनं॑ क उ स वृ॒क्ष आ॑सीद्यतो द्यावा॑पृथि॒वी नि॒ष्टत॑क्षुः ।
 मनी॑षिणो मन॑सा पृ॒च्छते॑दु तद्य॒दध्य॑तिष्ठद् भुव॑नानि धा॒रय॑न् ।
 या ते धा॒मानि॑ प॒रमा॑णि याऽव॒मा या म॑ध्य॒मा वि॒श्वक॑र्मन्नु॒तेमा॑ ।
 शि॒क्षा स॒खिभ्यो॑ ह॒विषि॑ स्वधा॒वः स्व॒यं य॑जस्व त॒नुवं जु॑षाणः ।
 वा॒चस्प॑तिं वि॒श्वक॑र्माणमू॒तये॑ — [] 10

4.6.2.6

मनो॒युजं॑ वा॒जे अ॒द्या हु॒वेम॑ ।
 स नो॑ नेदि॒ष्टा ह॒वनानि॑ जोषते विश्व॑शंभू॒रव॑से साधु॒क॑र्मा ।
 विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानः॑ स्वयं॑ य॒जस्व॑ तनु॒वं जु॒षाणः॑ ।
 मुह्य॑न्त्व॒न्ये अ॒भितः॑ सप॒त्ना इ॒हास्माकं॑ म॒घवा॑ सू॒रिर॑स्तु ।
 विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ त्रा॒तार॑मिन्द्र-म॒कृ॒णो॒रव॑ध्यं ।
 तस्मै॑ वि॒शः स॑मनमन्त॒ पूर्वी॑रयमु॒ग्रो वि॒हव्यो॑ यथाऽसत् ।
 स॒मु॒द्राय॑ व॒युना॑य सिन्धू॒नां प॑तये नमः () ।
 नदी॒नां सर्वा॑सां पि॒त्रे जु॒हुता॑ विश्व॑कर्मणे विश्वाऽहाम॑र्त्य ह॒विः । 11
 (ज॒जानै॑ - नौ - ष॒धीनां॑ - भूमिं॑ ज॒नय॑ - न्रू॒तये॑ - नमो॑
 - नव॑ च) (A2)

4.6.3.1

उदे॑नमुत्तरां न॒याग्ने॑ घृ॒तेनाऽऽहु॑त ।
 रा॒यस्पोषे॑ण स॒ सृ॒ज प्र॒जया॑ च ध॒नेन॑ च ।
 इ॒न्द्रेमं॑ प्र॒तरां॑ कृ॒धि स॒जा॒ताना॑-मसद्व॒शी ।
 स॒मेनं॑ व॒र्चसा॑ सृ॒ज दे॒वेभ्यो॑ भा॒गधा॑ असत् ।

यस्य कु॒र्मो ह॒विर्गृ॒हे तम॒ग्ने वर्ध॑या त्वं ।

तस्मै॑ दे॒वा अ॒धि ब्र॒वन्न॒यं च ब्र॒ह्म॒णस्प॑तिः ।

उ॒दु त्वा वि॒श्वे दे॒वा – [] 12

4.6.3.2

अ॒ग्ने भ॑रन्तु चि॒त्ति॑भिः । स नो॑ भव शि॒वत॑मः सु॒प्रती॑को वि॒भाव॑सुः ।

पञ्च दि॒शो दै॒वीर्य॑ज्ञम॒वन्तु दे॒वीर॑पाम॒तिं दु॒र्म॒तिं बा॑धमा॒नाः ।

रा॒यस्प॑ोषे य॒ज्ञप॑ति-मा॒भज॑न्तीः ।

रा॒यस्प॑ोषे अ॒धि य॒ज्ञो अ॑स्था॒त् समि॑द्धे अ॒ग्नाव॑धि मा॒महा॑नः ।

उ॒क्थ॑प॒त्र ई॒ड्यो गृ॒भीत॑स्त॒प्तं घ॒र्मं प॑रिगृ॒ह्याय॑जन्त ।

ऊ॒र्जा यद्-य॒ज्ञम॑शमन्त दे॒वा दै॒व्याय॑ ध॒र्त्रे जो॑ष्ट्रे ।

दे॒वश्रीः॑ श्रीम॒णाः श॒तप॑याः – [] 13

4.6.3.3

प॒रिगृ॑ह्य दे॒वा य॒ज्ञमा॑यन् ।

सू॒र्यर॑श्मिर्.ह॒रिके॑शः पु॒रस्ता॑त् स॒विता॑ ज्योति॒रुद॑याँ अ॒जस्रं॑ ।

तस्य॑ पू॒षा प्र॑स॒वं या॑ति दे॒वः संप॑श्यन् वि॒श्वा भु॑वनानि गो॒पाः ।

दे॒वा दे॒वेभ्यो॑ अध्व॒र्यन्तो॑ अ॒स्थुर्वी॑तँ श॒मित्रे॑ श॒मिता॑ य॒जध्यै॑ ।

तु॒री॒यो य॒ज्ञो यत्र॑ ह॒व्यमे॒ति ततः॑ पा॒वका॑ आ॒शिषो॑ नो जुषन्तां ।
 वि॒मान॑ ए॒ष दि॒वो म॒ध्य आ॒स्त आप॑प्रि॒वान् रो॒दसी॑ अ॒न्तरि॑क्षं ।
 स वि॒श्वाची॑र॒भि - [] 14

4.6.3.4

च॒ष्टे घृ॒ताची॑रन्तरा पूर्॒वम॑प॒रं च॑ के॒तुं ।
 उ॒क्षा स॒मुद्रो॑ अ॒रुणः॑ सु॒पर्णः॑ पूर्॒वस्य॑ यो॒निं पि॒तुरा॑ वि॒वेश ।
 म॒ध्ये दि॒वो नि॒हितः॑ पृ॒श्नि॒रश्मा॑ वि च॒क्रमे॑ र॒जसः॑ पा॒त्यन्तौ॑ ।
 इ॒न्द्रं वि॒श्वा अ॒वीवृ॑धन्त् स॒मुद्र॑व्यच॒सं गि॒रः ।
 र॒थीत॑म॒ञ् र॒थीनां॑ वा॒जाना॑ञ् स॒त्यतिं॑ प॒तिं ।
 सु॒म्नहू॑र्य॒ज्ञो दे॒वाञ् आ च॑ व॒क्षद्य॑क्ष॒दग्नि॑र्दे॒वो दे॒वाञ् आ च॑ व॒क्षत् ।
 वा॒जस्य॑ () मा प्र॒सवे॑नोद्-ग्रा॒भेणो॑-द॒ग्रभी॑त् ।
 अ॒था स॒पत्ना॑ञ् इ॒न्द्रो मे॑ नि॒ग्राभे॑णाध॒राञ् अ॒कः ।
 उ॒द्ग्रा॒भं च॑ नि॒ग्राभं॑ च ब्र॒ह्म दे॒वा अ॒वीवृ॑धन् ।
 अ॒था स॒पत्नानि॑न्द्रा॒ग्नी मे॑ वि॒षूची॑नान् व्य॒स्यतां॑ । 15

(दे॒वाः - श॒तप॑या - अ॒भि - वा॒जस्य॑ - षड्वि॑ञ्शतिश्च) (A3)

4.6.4.1

आशुः शिशानो वृषभो न युध्मो घनाघनः क्षोभण-श्चर्षणीनां ।
 संक्रन्दनोऽनिमिष एक वीरः शतं सेना अजयथ् साकमिन्द्रः ।
 संक्रन्दनेना निमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ॥
 तदिन्द्रेण जयत तथ् सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा ॥
 स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वशी सऽस्रष्टा स युध इन्द्रो गणेन ।
 सऽसृष्टजिथ् सोमपा बाहु शर्ध्यूर्ध्वधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥
 बृहस्पते परि दीया- [] 16

4.6.4.2

रथेन रक्षोहा मित्रां अप बाधमानः ।
 प्रभंजन्थ् सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माक-मेध्यविता रथानां ।
 गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयन्तमज्म प्रमृणन्त-मोजसा ।
 इमं सजाता अनुवीर-यध्वमिन्द्रं सखायोऽनु स रभध्वं ।
 बलविज्ञायः-स्थविरः प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः ।
 अभिवीरो अभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ।
 अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदायो- [] 17

4.6.4.3

वी॒रः श॒तम॑न्युरिन्द्रः ।
 दु॒श्च॒यव॑नः पृ॒तना॑षाड यु॒ध्यो॑-स्माकं॑ से॒ना अव॑तु प्र यु॒थ्सु ।
 इन्द्र॑ आसां-ने॒ता बृ॒हस्प॑ति॒र्दक्षि॑णा य॒ज्ञः पु॒र ए॒तु सो॒मः ।
 दे॒वसे॑नानां-म॒भिभ॑ज्जती॒नां ज॑यन्ती॒नां म॒रुतो॑ यन्त्व॒ग्रे ।
 इन्द्र॑स्य वृ॒ष्णो व॑रुणस्य रा॒ज्ञ आ॑दि॒त्यानां॑ म॒रुता॑ श॒र्द्ध उ॒ग्रं ।
 म॒हाम॑नसां भु॒वन॑च्य॒वानां॑ घो॒षो दे॒वानां॑ ज॑यता मु॒दस्था॑त् ।
 अ॒स्माक॑-मिन्द्रः॑ स॒मृते॑षु ध्व॒जेष्व॑स्माकं॑ या इ॒षव॑स्ता ज॑यन्तु । 18

4.6.4.4

अ॒स्माकं॑ वी॒रा उत्त॑रे भव॒न्त्वस्मा॑नु दे॒वा अव॑ता ह॒वेषु॑ ।
 उ॒द्धर्ष॑य म॒घव॑न्ना-यु॒धान्-न्यु॑त्स॒त्वनां॑ मा॒मका॑नां म॒हासि॑ ।
 उ॒द्ध॒त्रह॑न् वा॒जिनां॑ वा॒जिना॑न्युद्-र॒थानां॑ ज॑यतामे॒तु घो॑षः ।
 उप॑ प्रेत॒ जय॑ता नरः॒स्थिरा॑ वः स॒न्तु बा॑हवः ।
 इन्द्रो॑ वः श॒र्म य॑च्छ त्वना-धृ॒ष्या य॑थास॒थ ।
 अ॒वसृ॑ष्टा प॒रा प॒त श॑रव्ये ब्र॒ह्म स॑ञ्शिता । ग॒च्छा॒मित्रा॑न् प्र- [] 19

4.6.4.5

वि॒श॒ मै॒षां॒ कञ्च॒नोच्छि॑षः ।

म॒र्मा॒णि॒ ते॒ वर्म॑भिश्छादयामि सोम॑स्त्वा॒ राजा॑ ऽमृते॑नाभि-वस्तां ।

उ॒रोर्व॑री॒यो व॑रिवस्ते अस्तु॒ जय॑न्तं त्वामनु॒ मद॑न्तु दे॒वाः ।

यत्र॑ बा॒णाः संप॑तन्ति कु॒मारा॑ वि॒शिखा॑ इव ।

इन्द्रो॑ न॒स्तत्र॑ वृ॒त्रहा॑ वि॒श्वाहा॑ शर्म॒ यच्छ॑तु । 20

(दी॒या - ऽदा॒यो - ज॑यन्त्व - मि॒त्रान् प्र - च॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A4)

4.6.5.1

प्रा॒चीम॑नु प्रा॒दिशं॑ प्रेहि॒ विद्वान॑ग्नेरग्ने॒ पुरो॑ अ॒ग्निर्भवे॑ह ।

वि॒श्वा आ॒शा दी॒द्यानो॑ वि॒ भाह्यू॑र्जं नो धेहि॒ द्विप॑दे चतु॒ष्पदे॑ ।

क्रम॑ध्वम॒ग्निना॑ नाक॒मुख्यं॑ ह॒स्तेषु॑ बिभ्रतः ।

दि॒वः पृ॒ष्ठं सु॑वर्ग॒त्वा मि॒श्रा दे॒वेभि॑राद्ध्वं ।

पृ॒थि॒व्या अ॒हमु॑दन्तरि॒क्ष-मा॑ऽरुह-मन्तरि॒क्षाद् दि॒वमा॑ऽरुहं ।

दि॒वो ना॒कस्य॑ पृ॒ष्ठाथ् सु॑व॒ज्योति॑रगा- [] 21

4.6.5.2

म॒हं । सु॒व॒र्य॒न्तो नापै॑क्षन्त आ द्या॒ꣳ रो॑हन्ति रोद॒सी ।
य॒ज्ञं यै॑ वि॒श्वतो॑धा॒रꣳ सु॒वि॒द्वाꣳसो॑ वि॒तेनि॑रे ।
अ॒ग्ने प्रे॑हि प्रथ॒मो दे॒वय॑तां चक्षु॑र्दे॒वाना॑मु॒त म॒र्त्यानां॑ ।
इ॒यक्ष॑माणा भृ॒गुभिः॑ स॒जोषाः॑ सु॒व॒र्य॒न्तु य॑ज॒मानाः॑ स्व॒स्ति ।
न॒क्तोषा॑सा स॒मन॑सा वि॒रूपे॑ धा॒पये॑ते शि॒शुमे॑कꣳ स॒मीची॑ ।
द्या॒वा क्षा॑मा रु॒क्मो अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्र॒विणो॑दाः ।
अ॒ग्ने स॒हस्रा॑क्ष - [] 22

4.6.5.3

श॒तमूर्ध॑ञ्छतं ते प्रा॒णाः स॒हस्र॑मपा॒नाः ।
त्वꣳ सा॒हस्र॑स्य रा॒य ई॒शिषे॑ तस्मै॒ ते वि॒धेम॑ वा॒जाय॑ स्वाहा ॥
सु॒पर्णो॑ऽसि ग॒रुत्मा॑न् पृ॒थि॒व्याꣳ सी॑द पृ॒ष्ठे पृ॒थि॒व्याः
सी॑द भा॒साऽन्तरि॑क्ष॒मा पृ॒ण ज्यो॑तिषा दि॒वमु॑त्त॒भान॑ तेज॒सा दि॒श उ॒द्
दृ॒ह । आ॒जुह्वा॑नः सु॒प्रती॑कः पु॒रस्ता॑द॒ग्ने स्वां॑ यो॒निमा॑ सी॒द सा॒ध्या ।
अ॒स्मिन्त्-स॒धस्थे॑ अ॒ध्युत्तर॑स्मिन् वि॒श्वे दे॒वा - [] 23

4.6.5.4

यज॑मानश्च॒ सीद॑त । प्रे॒द्धो॑ अ॒ग्ने दी॑दिहि॒ पुरो॑ नोऽज॑स्रया॒ सूर्या॑ यविष्ठ ।
 त्वा॑ ऽश॒श्चन्त॑ उप॒ यन्ति॑ वा॒जाः ॥
 वि॒धेम॑ ते पर॒मे जन्म॑न्न॒ग्ने वि॒धेम॑ स्तोमै॒रवरे॑ स॒धस्थे॑ ।
 यस्मा॑द्-योने॒रुदारि॑था॒ यजे॒ तं प्र॒त्वे ह॒वी ऽषि॑ जुहु॒रे समि॑द्धे ।
 ता॑ ऽस॒वितु॑र्वरेण्यस्य चि॒त्रामा॑ऽहं वृ॒णे सु॒मतिं॑ वि॒श्वज॑न्यां ।
 याम॑स्य क॒ण्वो अ॒दुह॑त् प्रपी॒ना ऽस॒हस्र॑धारां - [] 24

4.6.5.5

पय॑सा म॒हीं गां॑ ।
 स॒प्त ते॑ अ॒ग्ने स॒मिधः॑ स॒प्त जि॒ह्वाः स॒प्तर॑षयः स॒प्त धाम॑ प्रि॒याणि॑ ।
 स॒प्त हो॒त्राः स॒प्तधा॑ त्वा यजन्ति स॒प्त यो॒नीरा॑ पृ॒णस्वा॑ घृ॒तेन॑ ।
 ई॒दृङ् चान्या॑दृङ् चै॒तादृ॑ङ् च प्र॒तिदृ॑ङ् च मि॒तश्च॑ संमि॒तश्च॑ स॒भराः॑ ।
 शु॒क्रज्यो॑तिश्च चि॒त्रज्यो॑तिश्च स॒त्यज्यो॑तिश्च ज्योति॑ष्मा ऽश्च
 स॒त्यश्च॑र्त॒पाश्चा॑त्य ऽहाः । 25

4.6.5.6

ऋ॒तजि॒च्च॒ स॒त्यजि॒च्च॒ से॒नजि॒च्च॒ सु॒षेण॑श्चा॒न्त्यमि॒त्रश्च॑ दू॒रेअ॑मि॒त्रश्च॑
गणः॑ । ऋ॒तश्च॑ स॒त्यश्च॑ ध्रु॒वश्च॑ ध॒रुण॑श्च॒ धर्ता॑ च॒ वि॒धर्ता॑ च॒ वि॒धारयः॑ ।
ई॒दृक्षा॑स ए॒तादृक्षा॑स ऊ॒ षुणः॑ स॒दृक्षा॑सः प्र॒तिस॑दृक्षा॒स ए॒तन॑ ।
मि॒तास॑श्च॒ संमि॑तासश्च॒ न ऊ॒तये॑ स॒भर॑सो म॒रुतो॑ य॒ज्ञे अ॒स्मिन्नि॒न्द्रं
दै॒वीर्वि॑शो म॒रुतो॑ऽनु॒वर्त्मानो॑ () यथे॒न्द्रं दै॒वीर्वि॑शो म॒रुतो॑ऽनु॒वर्त्मानि॑
ए॒वमि॑मं य॒जमा॑नं दै॒वीश्च॑ वि॒शो मा॑नु॒षीश्चा॒नुव॑र्त्मानो भवन्तु । 26

(अगा॒ - सह॒स्राक्ष॑ - दे॒वाः - सह॒स्रधा॑रा - म॒त्य॒हा -
अ॒नुव॑र्त्मानः - षोड॒श च॑) (A5)

4.6.6.1

जी॒मूत॑स्ये॒व भ॑वति प्र॒तीकं॑ य॒द्वर्मी॑ याति॒ सम॑दा॒मुप॑स्थे॒ ॥
अ॒नावि॑द्धया त॒नुवा॑ जय॒ त्व॒ स त्वा॑ वर्म॒णो म॒हिमा॑ पि॒पर्तु॑ ।
ध॒न्वना॑ गा ध॒न्वना॑ऽऽजिं॑ ज॒येम॑ ध॒न्वना॑ ती॒व्राः स॒मदो॑ ज॒येम॑ ।
ध॒नुः श॒त्रो॒रप॑का॒मं कृ॑णोति॒ धन्व॑ना॒ सर्वाः॑ प्र॒दिशो॑ ज॒येम॑ । ।
व॒क्ष्यन्ती॑वे॒दा ग॒नीग॑न्ति॒ कर्णं॑ प्रि॒य॒ सखा॑यं प॒रिष॑स्वजा॒ना ।
यो॒षेव॑ शि॒ङ्गे वि॒तता॑ऽधि॒ धन्व॑न् - [] 27

4.6.6.2

ज्या इ॒यञ् सम॑ने पा॒रय॑न्ती ।
 ते आ॒चर॑न्ती सम॑ने॒व योषा॑ मा॒ते॒व पु॒त्रं बि॑भृतामुपस्थै ॥
 अप॒ शत्रू॑न् वि॒ध्यता॑ सँवि॒दाने आ॒र्त्नी इ॒मे वि॑ष्फुरन्ती अ॒मित्रा॑न् ।
 ब॒ह्वीनां॑ पि॒ता ब॒हुर॑स्य पु॒त्रश्चि॑श्वा कृ॒णोति॑ सम॑नाऽव॒गत्य॑ ।
 इ॒षुधिः॑ स॒ङ्काः॑ पृ॒तना॑श्च सर्वाः पृ॒ष्ठे नि॑नद्धो जयति प्र॒सूतः॑ ।
 रथे॑ तिष्ठन् नयति वा॒जिनः॑ पु॒रो य॑त्रयत्र का॒मय॑ते सु॒षार॑थिः ।
 अ॒भीशू॑नां म॒हिमा॑नं – [] 28

4.6.6.3

प॒नाय॑त मनः प॒श्चाद॑नु यच्छन्ति र॒श्मयः॑ ।
 ती॒व्रान् घो॑षान् कृ॒ण्वते॑ वृषपा॒णयो॑ऽश्वा रथे॑भिः सह वा॒जय॑न्तः ।
 अ॒वक्रा॑मन्तः प्र॒पदै॑रमि॒त्रान् क्षि॑णन्ति शत्रू॑रनप॒व्यय॑न्तः ।
 रथ॑वाहनञ् ह॒विर॑स्य ना॒म य॑त्राऽऽयु॒धं नि॑हितमस्य वर्म ।
 तत्रा॑ रथमुप श॒ग्मञ् स॑देम वि॒श्वाहा॑ वयञ् सु॒मन॑स्यमा॒नाः ।
 स्वा॒दुषञ् स॑दः पि॒तरो॑ वयो॒धाः कृ॑च्छ्रे॒श्रितः॑ श॒क्तीव॑न्तो ग॒भीराः॑ ।

चि॒त्र॒से॒ना इ॒षु॒ब॒ला अ॒मृ॒ध्राः स॒तो॒वी॒रा उ॒र॒वो व्रा॒तसा॒हाः ।

ब्रा॒ह्म॒णा॒सः – [] 29

4.6.6.4

पि॒तरः॑ सो॒म्या॒सः शि॒वे नो॑ द्या॒वापृ॒थि॒वी अ॒ने॒हसा॑ ॥

पू॒षा नः॑ पा॒तु दु॒रि॒तादृ॒तावृ॒धो र॒क्षा मा॒कि॒र्नो अ॒घ॒श॒स ई॒शत॑ ।

सु॒पर्णं॑ व॒स्ते मृ॒गो अ॒स्या द॒न्तो गो॒भिः सन्न॑द्धा प॒तति॑ प्र॒सू॒ता ।

यत्रा॑ नरः॒ सं च॒ वि च॒ द्रव॑न्ति तत्रा॒स्मभ्य॑मिष॒वः शर्म॑ य॒ सन्न॑ ।

ऋ॒जी॒ते परि॑ वृ॒ड्धि॒न्ध नोऽश्मा॑ भवतु नस्त॒नूः ।

सो॒मो अ॒धि ब्रवी॑तु नोऽदि॒तिः – [] 30

4.6.6.5

शर्म॑ यच्छतु । आ ज॒ङ्घ॒न्ति सान्वे॑षां ज॒घना॑ उप॒ जिघ्न॑ते ।

अश्वा॑जनि प्र॒चेत॑सोऽश्वा॒न्थ् स॒मथ्सु॑ चोदय ।

अ॒हि॒रि॒व भो॒गैः पर्ये॑ति बा॒हुं ज्या॒या हे॒तिं परि॑बा॒धमा॑नः ।

ह॒स्त॒घ्नो वि॒श्वा व॒यु॒नानि॑ वि॒द्वान् पु॒मान् पु॒मा॒सं परि॑ पा॒तु वि॒श्वतः॑ ।

व॒न॒स्प॒ते वी॒ड्व॒ङ्गो हि॑ भू॒या अ॒स्मथ् स॒खा प्र॒तर॑णः सु॒वी॒रः ।

गो॒भिः स॒न्नद्धो॑ अ॒सि वी॒डय॑स्वाऽऽस्था॒ता ते ज॑यतु॒ जे॒त्वानि॑ ।

दि॒वः पृ॑थि॒व्याः पर्यो॑- [] 31

4.6.6.6

-ज॒ उद्-भृ॑तं व॒नस्प॑ति॒भ्यः पर्या॑भृ॒तं सहः॑ ।

अ॒पा॒मो॒ज्मा॒नं परि॑ गो॒भिरा॑वृ॒तमि॑न्द्र॒स्य वज्रं॑ ह॒विषा॑ रथं॒ यज॑ ।

इ॒न्द्र॒स्य वज्रो॑ म॒रुता॑मनी॒कं मि॒त्रस्य॑ गर्भो॒ वरु॑ण॒स्य ना॑भिः ।

से॒मां नो॑ ह॒व्यदा॑तिं जुषा॒णो दे॒व रथ॑ प्रति॒ हव्या॑ गृ॒भाय॑ ।

उप॑ श्वा॒सय॑ पृथि॒वीमु॑त द्यां पु॒रुत्रा॑ ते म॒नुतां॑ वि॒ष्टितं॑ जगत् ।

स दु॑न्दु॒भे स॒जूरि॑न्द्रेण दे॒वैर्दू॒रा- [] 32

4.6.6.7

द्वी॒यो अप॑से॒ध शत्रू॑न् ।

आ क्र॑न्द॒य ब॒लमो॑जो न आ धा नि॒ष्टनि॑हि दु॒रिता॑ बा॒धमा॑नः ।

अप॑ प्रोथ दु॒न्दुभे॑ दु॒च्छुना॑ इ॒त इ॒न्द्रस्य॑ मु॒ष्टिर॑सि वी॒डय॑स्व ।

आऽमू॑रज प्र॒त्याव॑र्तये॒माः के॑तु॒मद् दु॑न्दु॒भिर्वा॑वदीति ।

सम॑श्च॒पर्णाश्च॑रन्ति नो नरोऽस्माक॑मिन्द्र॒ रथि॑नो जयन्तु । 33

(धन्वन् - महिमानं - ब्राह्मणासो - ऽदितिः - पृथिव्याः परि -
दूरा - देकचत्वारिंशच्च) (A6)

4.6.7.1

यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्त् समुद्रादुत वा पुरीषात् ।
श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुत्यं महि जातं ते अर्वन् ।
यमेन दत्तं त्रित एनमायुनगिन्द्र एणं प्रथमो अध्यतिष्ठत् ।
गन्धर्वो अस्य रशनाम-गृभ्णाथ् सूरदश्वं वसवो निरतष्ट ।
असि यमो अस्यादित्यो अर्वन्नसि त्रितो गुह्येन व्रतेन ।
असि सोमेन समया विपृक्त - [] 34

4.6.7.2

आहुस्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि ।
त्रीणि त आहुर्दिवि बन्धनानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः समुद्रे ।
उतेव मे वरुणश्छन्त् स्यर्वन् यत्रा त आहुः परमं जनित्रं ।
इमा ते वाजिन्नवमार्जनानीमा शफानां सनितुर्निधाना ।
अत्रा ते भद्रा रशना अपश्यमृतस्य या अभिरक्षन्ति गोपाः ।
आत्मानं ते मनसाऽऽरादजानामवो दिवा - [] 35

4.6.7.3

प॒तय॑न्तं प॒तङ्गं॑ । शि॒रो॑ अ॒पश्यं॑ प॒थिभिः॑ सु॒गेभि॑रेणुभिर्जे॒हमा॑नं प॒तत्रि॑ ।
 अ॒त्रा ते॑ रू॒पमु॑त्त॒मम॑पश्यं॒ जिगी॑षमा॒णमि॑ष आ प॒दे गोः॑ ।
 य॒दा ते॑ म॒र्तो॒ अनु॑ भो॒गमा॑न॒डादि॑द् ग्र॒सिष्ठ॑ ओष॒धीर॑जी॒गः ।
 अनु॑ त्वा र॒थो अनु॑ म॒र्यो अ॒र्वन्न॑नु गा॒वोऽनु॑ भ॒गः क॑नीनां॑ ।
 अनु॑ व्रा॒तास॑स्तव स॒ख्यमी॑यु॒रनु॑ दे॒वा म॑मिरे वी॒र्यं॑ – [] 36

4.6.7.4

ते । हि॒रण्य॑शृ॒ङ्गोऽयो॑ अ॒स्य पा॒दा म॑नो॒जवा॑ अ॒वर॑ इन्द्र॒ आसी॑त् ।
 दे॒वा इ॒दस्य॑ ह॒विर॑द्य॒माय॑न् यो अ॒र्वन्तं॑ प्र॒थमो॑ अ॒ध्यति॑ष्ठत् ।
 ई॒र्मा॒न्ता॒सः सि॒लिक॑म॒ध्यमा॑सः स॒ञ् शू॑र॒णासो॑ दि॒व्यासो॑ अ॒त्याः॑ ।
 ह॒ञ्सा॑ इ॒व श्रे॑णि॒शो य॑तन्ते य॒दाक्षि॑षु॒र्दिव्य॑-म॒ज्मम॑श्वाः ।
 तव॑ शरी॒रं प॑तयि॒ष्णव॑र्वन् तव॒ चित्तं॑ वा॒त इ॒व ध्र॑जी॒मान् ।
 तव॑ शृ॒ङ्गाणि॑ वि॒ष्टिता॑ पु॒रुत्रा॑ऽर॒ण्येषु॑ ज॒र्भुरा॑णा चरन्ति । उप – [] 37

4.6.7.5

प्रा॒गा॒च्छ॒सनं॑ वा॒ज्यर्वा॑ दे॒वद्री॑चा म॒नसा॑ दी॒ध्या॒नः ।
 अ॒जः पु॒रो नी॑यते नाभि॒रस्या॑नु प॒श्चात् क॒वयो॑ यन्ति रे॒भाः ।

उप प्रागात् परमं यथ सधस्थमर्वाञ् अच्छा पितरं मातरं च ।
 अद्या देवान् जुष्टतमो हि गम्या अथाऽऽशास्ते दाशुषे वार्याणि । 38
 (विपृ॑क्तो - दि॒वा - वी॒र्य - मु॒पै - का॒न्नच॑त्वारि॒ञ्शच्च॑) (A7)

4.6.8.1

मा नो मि॒त्रो वरु॑णो अ॒र्यमाऽऽयु॑रिन्द्र ऋ॒भुक्षा मरु॑तः परि ख्यन् ।
 यद्-वा॒जिनो दे॒वजा॑तस्य सप्तैः प्रवक्ष्यामो विदथे वी॒र्या॑णि ।
 यन्नि॒र्णिजा रे॒क्णसा प्रा॑वृतस्य रा॒तिं गृ॒भीतां मुख॑तो नयन्ति ।
 सु॒प्राङ्जो मे॒म्यद् विश्व॑रूप इन्द्रा॒पूष्णोः प्रि॒यमप्ये॑ति पाथः ।
 ए॒ष च्छा॑गः पु॒रो अ॒श्वेन वा॒जिना पू॒ष्णो भा॒गो नी॑यते विश्वदे॒व्यः ।
 अ॒भिप्रि॒यं यत् पु॒रोडा॑शमर्वता त्वष्टे - [] 39

4.6.8.2

-दे॒नञ् सौ॒श्रव॑साय जिन्वति ।
 यद्धवि॒ष्यमृ॑तुशो दे॒वयानं॑ त्रि॒र्मानु॑षाः पर्यश्वं नयन्ति ।
 अत्रा पू॒ष्णः प्र॒थमो भा॒ग ए॒ति य॒ज्ञं दे॒वेभ्यः॑ प्र॒तिवे॑दयन्नजः ।
 हो॒ताऽध्व॑र्यु॒रावया॑ अ॒ग्निमि॒न्धो ग्रा॒वग्रा॒भ उ॒त श॒स्ता सु॒विप्रः॑ ।

तेन॑ य॒ज्ञेन॑ स्वरं॑कृतेन॑ स्वि॒ष्टेन॑ व॒क्षणा॑ आ पृ॒णध्वं॑ ।
यू॒प॒त्र॒स्का॒ उ॒त ये॑ यू॒प॒वा॒हाश्च॑षालं॑ ँये॑ अ॒श्वयू॒पाय॑ तक्ष॑ति ।
ये चा॒र्व॒ते प॒च॒न॒ꣳ सं॒भ॒र॒न्त्यु॒तो - [] 40

4.6.8.3

तेषा॑-म॒भि॒गू॒र्तिर्न॑ इ॒न्वतु॑ ।
उ॒प प्रा॒गा॒थ् सु॒म॒न्मे॑ऽधा॒यि म॒न्म दे॒वा॒ना॒मा॒शा उ॒प वी॒त पृ॒ष्ठः ।
अ॒न्वे॒नं वि॒प्रा ऋ॒षयो॑ म॒द॒न्ति दे॒वा॒नां पु॒ष्टे च॑कृ॒मा सु॒ब॒न्धुं ।
यद्-वा॒जिनो॑ दा॒म सं॒दा॒न॒मर्व॑तो॒ या शी॒र्ष॒ण्या र॒श॒ना र॒ज्जु॒रस्य॑ ।
यद्वा॑ घा॒स्य प्र॑भृ॒त॒मा॒स्ये तृ॒ण॒ꣳ सर्वा॑ ता ते॒ अपि॑ दे॒वेष्व॑स्तु ।
यद॑श्च॒स्य क्र॒वि॒षो - [] 41

4.6.8.4

म॒क्षि॒काऽऽश॑ यद्वा॒ स्वरौ॑ स्व॒धितौ॑ रि॒प्तम॑स्ति ।
यद्ध॑स्त॒योः श॒मितु॑र्य॒न्न॒खेषु॑ सर्वा॑ ता ते॒ अपि॑ दे॒वेष्व॑स्तु ।
यदू॑व॒ध्यमु॒दर॑स्याप॒वाति॑ य आ॒मस्य॑ क्र॒वि॒षो ग॒न्धो अ॑स्ति ।
सु॒कृ॒ता तच्छ॑मि॒तारः॑ कृ॒ण्वन्तू॑त मे॒ध॒ꣳ शृ॒त॒पाकं॑ प॒चन्तु॑ ।

यत् ते गात्रादग्निना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति ।
 मा तद्-भूम्यामा श्रिष ()-न्मा तृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो
 रातमस्तु । 42 (इ - दुतो - क्रविषः - श्रिषथ् - सप्त च) (A8)

4.6.9.1

ये वाजिनं परिपश्यन्ति पक्वं य ईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति ।
 ये चार्वतो माऽसभिक्षामुपासत उतो तेषामभिगूर्तिर्न इन्वतु ।
 यन्नीक्षणं माऽस्पचन्या उखाया या पात्राणि यूष्ण आसेचनानि ।
 ऊष्मण्याऽपिधाना चरूणामङ्गाः सूनाः परि भूषन्त्यश्वं ।
 निक्रमणं निषदनं विवर्तनं यच्च पड्बीशमर्वतः ।
 यच्च पपौ यच्च घासिं -[] 43

4.6.9.2

जघास सर्वा ता ते अपि देवेष्वस्तु ।
 मा त्वाऽग्नि-ध्वनयिद्-धूमगन्धिर्मोखा भ्राजन्त्यभि वित्त जघ्निः ।
 इष्टं वीतमभिगूर्तं वषट्कृतं तं देवासः प्रति गृभ्णन्त्यश्वं ।
 यदश्वाय वास उपस्तृणन्त्यधीवासं या हिरण्यान्यस्मै ।
 सन्दानमर्वन्तं पड्बीशं प्रिया देवेष्वा यामयन्ति ।

यत् ते सादे महसा शूकृतस्य पार्ष्णि॒या वा कश॑या – [] 44

4.6.9.3

वा तुतो॑द । सु॒चे॒व ता ह॒विषो॑ अध्व॒रेषु॑ सर्वा॒ ता ते ब्र॑ह्मणा॒ सूद॑यामि ।

चतु॑स्त्रि॒ंशद्-वा॒जिनो॑ दे॒वब॑न्धो-र्व॒ङ्क्री-र॑श्चस्य॒ स्वधि॑तिः॒ समे॑ति ।

अच्छि॑द्रा गात्रा॒ वयु॑ना कृ॒णोत॑ परु॒ष्यरु॑नुघु॒ष्या वि श॑स्त ।

एक॑स्त्वष्टु॒रश्च॑स्या वि॒शस्ता॑ द्वा य॒न्तारा॑ भव॒तस्त॑थर्तुः ।

या ते गा॒त्राणामृ॑तु॒था कृ॒णोमि॑ ताता॒ पिण्डा॑नां प्र जु॒होम्य॑ग्नौ ।

मा त्वा त॑पत् – [] 45

4.6.9.4

प्रि॒य आ॒त्माऽपि॑यन्तं॒ मा स्व॑धि॒तिस्त॑नुव॒ आ ति॑ष्ठिपत् ते ।

मा ते गृ॒ध्नु-र॑वि॒शस्ताऽति॑हाय॒ छिद्रा॑ गा॒त्राण्य॑सिना॒ मिथू॑ कः ।

न वा उ॒वेत॑न्मि॒यसे॑ न रि॒ष्यसि॑ दे॒वा इ॒देषि॑ प॒थिभिः॑ सु॒गेभिः॑ ।

हरी॑ ते यु॒ञ्जा पृ॑षती॒ अभू॑तामुपा॒स्थाद्-वा॒जी धु॑रि रा॒सभ॑स्य ।

सु॒गव्यं॑ नो वा॒जी स्व॑श्चि॒यं पु॒ंसः पु॒त्रा उ॒त वि॑श्वापु॒ष र॑यिं () ।

अ॒नागा॑स्त्वं नो अ॒दितिः॑ कृ॒णोतु॑ क्ष॒त्रं नो॑ अ॒श्वो व॑नता॒

ह॒विष्मान् । 46

(घा॒सिं॑ – क॒शया॑ – तप॒द् – रयिं॑ – नव॑ च) (A9)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 9 Anuvaakams :-

(अ॒श्मन् – य इ॒मो – दे॒न – मा॒शुः – प्रा॒चीं॑ – जी॒मू॒त॒स्य॑ –
यद॒क्र॒न्दो॑ – मा नो॑ मि॒त्रो – ये वा॒जिनं॑ – नव॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अ॒श्मन् – म॒नो॒यु॒जं – प्रा॒ची॒म॒नु – श॒र्म य॒च्छ॒तु – तेषा॑म॒भि॒गू॒र्तिः॑
– षट्च॑त्वारि॒ंशत्)

First and Last Padam of Sixth Prasam of Kaandam 4 :-

(अ॒श्मन् – ह॒वि॒ष्मान्॑)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने , श्री महागणपतये नमः ,
श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4.7 चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः – वसोर्धारादिशिष्ट

संस्काराभिधानं

4.7.1.1

अ॒ग्नावि॑ष्णू॒ स॒जोष॑से॒मा वर्ध॑न्तु॒ वां गिरः॑ । ध्यु॒नैर्वा॑जेभि॒रा ग॑तं ।
वा॒जश्च॑ मे प्र॒सव॑श्च मे प्र॒यति॑श्च मे प्र॒सिति॑श्च मे
धी॒तिश्च॑ मे क्र॒तुश्च॑ मे स्वर॑श्च मे श्लो॒कश्च॑ मे
श्राव॑श्च मे श्रु॒तिश्च॑ मे ज्यो॒तिश्च॑ मे सु॒वश्च॑ मे
प्रा॒णश्च॑ मे ऽपान॑ – [] 1

4.7.1.2

–श्च॑ मे व्या॒नश्च॑ मे ऽसु॑श्च मे चि॒त्तं च॑ म आ॒धीतं॑ च मे वाक्च॑ मे
मन॑श्च मे चक्षु॑श्च मे श्रो॒त्रं च॑ मे दक्ष॑श्च मे बलं॑ च म
ओज॑श्च मे सह॑श्च म आयु॑श्च मे जरा॑ च म आ॒त्मा च॑ मे

त॒नू॒श्च॒ मे॒ () श॒र्म च॒ मे॒ व॒र्म च॒ मे॒ ऽङ्गानि॑ च॒ मे॒ ऽस्थानि॑ च॒ मे॒
प॒रू॒षि च॒ मे॒ शरी॑राणि च॒ मे॒ । 2

(अ॒पान॑ - स्त॒नू॒श्च॒ मे॒ - ऽष्टा॑दश च) (A1)

4.7.2.1

ज्यै॒ष्ठ्यं च॒ म॒ आधि॑पत्यं च॒ मे॒ म॒न्युश्च॑ मे॒ भाम॑श्च॒ मे॒
ऽम॑श्च॒ मे॒ ऽभ॑श्च॒ मे॒ जे॒मा च॒ मे॒ महि॑मा च॒ मे॒ वरि॑मा च॒ मे॒
प्र॒थि॒मा च॒ मे॒ वर्॒ष्मा च॒ मे॒ द्राघु॑या च॒ मे॒ वृ॒द्धं च॒ मे॒
वृ॒द्धिश्च॑ मे॒ स॒त्यं च॒ मे॒ श्र॒द्धा च॒ मे॒ जग॑च्च - [] 3

4.7.2.2

-मे॒ धनं॑ च॒ मे॒ व॒शश्च॑ मे॒ त्विषि॑श्च॒ मे॒ क्री॒डा च॒ मे॒
मोद॑श्च॒ मे॒ जा॒तं च॒ मे॒ ज॒निष्य॑माणं च॒ मे॒ सू॒क्तं च॒ मे॒
सु॒कृतं॑ च॒ मे॒ वि॒त्तं च॒ मे॒ वे॒द्यं च॒ मे॒ भू॒तं च॒ मे॒ भ॒विष्य॑च्च॒ मे॒
सु॒गं च॒ मे॒ सु॒पथं॑ च॒ म॒ ऋ॒द्धं च॒ म॒ ऋ॒द्धि () च॒ मे॒ क्लृ॑प्तं च॒ मे॒
क्लृ॑प्तिश्च॒ मे॒ म॒तिश्च॑ मे॒ सु॒मति॑श्च॒ मे॒ । 4

(जग॑च्च - र्द्धि - श्चतु॑र्दश च) (A2)

4.7.3.1

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मे ऽनुकामश्च मे कामश्च मे
 सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे
 यशश्च मे भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे
 क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च - [] 5

4.7.3.2

मे महश्च मे सँविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे
 सीरं च मे लयश्च म ऋतं च मे ऽमृतं च मे ऽयक्ष्मं च मे
 ऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मे ऽनमित्रं च मे
 ऽभयं च मे सुगं च मे शयनं () च मे सूषा च मे सुदिनं च मे । 6
 (विश्वं च - शयन - मष्टौ च) (A3)

4.7.4.1

ऊर्क्च मे सूनृता च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधु च मे
 सग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्भिध्यं
 च मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च - [] 7

4.7.4.2

मे प्र॒भु च॑ मे बहु॑ च॑ मे भू॒यश्च॑ मे पूर्ण॑ च॑ मे पूर्ण॑तरं च॑ मे
 ऽक्षि॑तिश्च॑ मे कू॒यवाश्च॑ मेऽन्नं॑ च॑ मे ऽक्षु॑च्च मे व्री॒हयश्च॑ मे
 ॥ यवा॑श्च॑ मे मा॒षाश्च॑ मे ति॒लाश्च॑ मे मु॒द्गाश्च॑ मे ख॒ल्वाश्च॑ मे
 गो॒धूमा॑श्च॑ मे म॒सुरा॑- () -श्च॑ मे प्रि॒यंग॑वश्च॑ मे ऽण॑वश्च॑ मे
 श्या॒माका॑श्च॑ मे नी॒वारा॑श्च॑ मे । 8

(वि॒भु च॑ - म॒सुरा॑ - श्चतु॑र्दश च॑) (A4)

4.7.5.1

अ॒श्मा च॑ मे मृ॒त्तिका॑ च॑ मे गि॒रय॑श्च॑ मे पर्व॑ताश्च॑ मे सि॒कता॑श्च॑ मे
 वन॑स्पतयश्च॑ मे हि॒रण्यं॑ च॑ मे ऽय॑श्च॑ मे सी॒सं च॑ मे त्रपु॑श्च॑ मे
 श्या॒मं च॑ मे लो॒हं च॑ मेऽग्नि॑श्च॑ म आप॑श्च॑ मे वी॒रुध॑श्च॑ म
 ओष॑धयश्च॑ मे कृ॒ष्टप॑च्यं च॑ -[] 9

4.7.5.2

मे ऽकृ॑ष्टपच्यं च॑ मे ग्रा॒याश्च॑ मे प॒शव॑ आ॒रण्या॑श्च॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पन्तां
 ॥ वि॒त्तं च॑ मे वि॒त्तिश्च॑ मे भू॒तं च॑ मे भू॒तिश्च॑ मे वसु॑ च॑ मे वस॑तिश्च॑ मे

कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे । 10

(कृष्टपच्यं चा - ऽष्टाचत्वारिंशच्च) (A5)

4.7.6.1

अग्निश्च म इन्द्रश्च मे सोमश्च म इन्द्रश्च मे
सविता च म इन्द्रश्च मे सरस्वती च म इन्द्रश्च मे
पूषा च म इन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च म इन्द्रश्च मे
मित्रश्च म इन्द्रश्च मे वरुणश्च म इन्द्रश्च मे त्वष्टा च - [] 11

4.7.6.2

म इन्द्रश्च मे धाता च म इन्द्रश्च मे
विष्णुश्च म इन्द्रश्च मे ऽश्विनौ च म इन्द्रश्च मे
मरुतश्च म इन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रश्च मे
पृथिवी च म इन्द्रश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रश्च मे
द्यौश्च म () इन्द्रश्च मे दिशश्च म इन्द्रश्च मे
मूर्ध्ना च म इन्द्रश्च मे प्रजापतिश्च म इन्द्रश्च मे । 12

(त्वष्टा च - द्यौश्च म एकविंशतिश्च) (A6)

4.7.7.1

अ॒ञ्शु॒श्च॑ मे॒ र॒श्मि॒श्च॑ मे॒ ऽदा॒भ्य॒श्च॑ मे॒ ऽधि॒पति॑श्च॒ म
उपा॒ञ्शु॒श्च॑ मे॒ ऽन्तर्या॑मिश्च॒ म ऐ॒न्द्रवा॒यव॑श्च॒ मे
मै॒त्रावरु॑णश्च॒ म आ॒श्विन॑श्च॒ मे प्र॒तिप्र॒स्थान॑श्च॒ मे शु॒क्रश्च॑ मे
म॒न्थी च॑ म आ॒ग्रय॑णश्च॒ मे वै॒श्वदे॒वश्च॑ मे॒ ध्रु॒वश्च॑ मे
वै॒श्वान॒रश्च॑ म ऋ॒तुग्र॑हाश्च॒ [] 13

4.7.7.2

मे॒ ऽति॒ग्राह्या॑श्च॒ म ऐ॒न्द्राग्न॑श्च॒ मे वै॒श्वदे॒वश्च॑ मे
म॒रुत्व॑तीयाश्च॒ मे मा॒हेन्द्र॑श्च॒ म आ॒दित्य॑श्च॒ मे सा॒वित्र॑श्च॒ मे
सा॒रस्व॑तश्च॒ मे पौ॒ष्णश्च॑ मे पा॒त्नीव॑तश्च॒ मे हा॒रियो॒जन॑श्च॒ मे । 14

(ऋ॒तुग्र॑हाश्च॒ - च॒तुस्त्रि॑ञ्श्च॒) (A7)

4.7.8.1

इ॒ध्मश्च॑ मे॒ ब॒र्हि॒श्च॑ मे॒ वे॒दि॒श्च॑ मे॒ धि॒ष्णि॒याश्च॑ मे॒
सु॒चश्च॑ मे॒ च॒मसा॑श्च॒ मे ग्रा॒वाण॑श्च॒ मे स्वर॑वश्च॒ म
उ॒पर॑वाश्च॒ मे ऽधि॒षव॑णे च॒ मे द्रो॒णक॑लशश्च॒ मे
वा॒यव्या॑नि च॒ मे पू॒तभृ॑च्च॒ म आ॒धव॑नीयश्च॒ म आ॒ग्नी॒ध्रं च॑ मे

ह॒वि॒र्धा॒नं॑ च॒ मे॒ गृ॒हाश्च॑ () मे॒ स॒दश्च॑ मे॒ पु॒रो॒डा॒शाश्च॑ मे॒
प॒च॒ताश्च॑ मे॒ऽव॒भृ॒थश्च॑ मे॒ स्व॒गा॒का॒रश्च॑ मे॒ । 15

(गृ॒हाश्च॑ – षोड॒श च॑) (A8)

4.7.9.1

अ॒ग्नि॒श्च॑ मे॒ घ॒र्मश्च॑ मे॒ऽर्क॑श्च॑ मे॒ सूर्य॑श्च॑ मे॒
प्रा॒णश्च॑ मे॒ ऽश्व॑मे॒धश्च॑ मे॒ पृ॒थि॒वी च॑ मे॒ ऽदि॒तिश्च॑ मे॒
दि॒तिश्च॑ मे॒ द्यौश्च॑ मे॒ श॒क्व॒री॒रङ्गु॒लयो॑ दि॒शश्च॑ मे॒
य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒न्ता- मृ॒क्च॑ मे॒ सा॒म च॑ मे॒ स्तो॒मश्च॑ मे॒
य॒जुश्च॑ मे॒ दी॒क्षा () च॑ मे॒ त॒पश्च॑ म॒ ऋ॒तुश्च॑ मे॒ व्र॒तं च॑ मे॒
ऽहो॒रा॒त्रयो॑ वृ॒ष्ट्या॑ बृ॒ह॒द्र॒थ॒न्त॒रे च॑ मे॒ य॒ज्ञेन॑ क॒ल्पे॒तां । 16

(दी॒क्षाऽ- षा॒द॒श च॑) (A9)

4.7.10.1

ग॒र्भा॒श्च॑ मे॒ व॒थ्सा॑श्च॑ मे॒ त्र्य॒वि॒श्च॑ मे॒ त्र्य॒वी च॑ मे॒ दि॒त्य॒वाट् च॑ मे॒
दि॒त्यौ॒ही च॑ मे॒ प॒ञ्चा॒वि॒श्च॑ मे॒ प॒ञ्चा॒वी च॑ मे॒ त्रि॒व॒थ्सश्च॑ मे॒ त्रि॒व॒थ्सा॑
च॑ मे॒ तु॒र्य॒वाट् च॑ मे॒ तु॒र्यौ॒ही च॑ मे॒ प॒ष्ठ॒वाट् च॑ मे॒ प॒ष्ठौ॒ही च॑ म॒ उ॒क्षा॑
च॑ मे॒ व॒शा च॑ म॒ ऋ॒ष॒भश्च॑ - [] 17

4.7.10.2

मे वे॒ह॒च्च॒ मे ऽन॒ड्वां च॑ मे धे॒नुश्च॑ म॒ आयु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पतां प्रा॒णो
य॒ज्ञेन॑ कल्पता-म॒पानो॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां व्या॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां
चक्षु॑-र्य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒ञ् श्रोत्रं॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां मनो॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां वाग्
य॒ज्ञेन॑ कल्पता-मा॒त्मा य॒ज्ञेन॑ कल्पतां य॒ज्ञो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां । 18

(ऋषभश्च - चत्वारिंशच्च) (A10)

4.7.11.1

एका॑ च मे ति॒स्रश्च॑ मे प॒ञ्च च॑ मे स॒प्त च॑ मे
न॒व च॑ म॒ एका॑दश च मे त्रयो॑दश च मे प॒ञ्चद॑श च मे
स॒प्तद॑श च मे न॒वद॑श च म॒ एक॑विंशतिश्च मे
त्रयो॑विंशतिश्च मे प॒ञ्चवि॑ंशतिश्च मे स॒प्तवि॑ंशतिश्च मे
न॒ववि॑ंशतिश्च म॒ एक॑त्रिंशच्च मे त्रय॑स्त्रिंशच्च- [] 19

4.7.11.2

मे च॒त॒स्रश्च॑ मे ऽष्टौ च॑ मे द्वा॒दश च॑ मे
षोड॑श च मे विं॒शतिश्च॑ मे च॒तुर्वि॑ंशतिश्च मे
ऽष्टा॑विंशतिश्च मे द्वा॒त्रिं॑शच्च मे षट्-त्रिं॑शच्च मे

च॒त्वारि॒ंश॒च्च॒ मे॒ चतु॑श्चत्वारि॒ंश॒च्च॒ मे॒ ऽष्टा॑चत्वारि॒ंश॒च्च॒ मे॒
वा॒ज॒श्च॒ प्र॒स॒व॒श्चा-पि॒ज॒श्च॒ क्र॒तु॒श्च॒ सु॒व॒श्च॒ मूर्धा॑ च॒
व्य॒ङ्गि॒ज्य॒श्चा- () -न्त्या॑यनश्चा- न्त्य॑श्च॒ भौ॒वन॑श्च॒
भु॒वन॑श्चा-धि॒पति॑श्च । 20

(त्रय॑स्त्रि॒ंश॒च्च॒ - व्य॒ङ्गि॒ज्य॒ - ए॒का॒द॒श॒ च॒) (A11)

4.7.12.1

वा॒जो॑ नः स॒प्त प्र॒दि॒श॒श्च॒त॒स्रो॑ वा॒ प॒रा॒व॒तः॑ ।
वा॒जो॑ नो॒ वि॒श्वे॑र्दे॒वै-र्ध॑नसा॒तावि॒हाव॑तु ।
वि॒श्वे॑ अ॒द्य म॒रुतो॑ वि॒श्व ऊ॒ती वि॒श्वे॑ भ॒वन्त्व॒ग्नयः॑ स॒मि॒द्धाः॑ ।
वि॒श्वे॑ नो॒ दे॒वा अ॒वसा॑ऽऽ ग॒मन्तु॑ वि॒श्वम॑स्तु॒ द्र॒वि॒णं॑ वा॒जो॑ अ॒स्मे ।
वा॒जस्य॑ प्र॒स॒वं दे॒वा रथै॑र्या॒ता हि॒र॒ण्य॒यैः॑ ।
अ॒ग्निरि॒न्द्रो बृ॒हस्प॑ति॒र्म॒रुतः॑ सोम॒पी॒तये॑ ।
वा॒जे॒वा॒जे ऽव॑त वा॒जिनो॑ नो॒ ध॒नेषु॑ - [] 21

4.7.12.2

वि॒प्रा अ॒मृता ऋ॒तज्ञाः ।

अ॒स्य म॒ध्वः पि॒बत मा॒दय॑ध्वं तृ॒प्ता या॑त प॒थिभि॑र्दे॒वयानैः॑ ।

वा॒जः पु॒रस्ता॑दु॒त म॒ध्यतो॑ नो वा॒जो दे॒वाः ऋ॒तुभिः॑ कल्पयाति ।

वा॒जस्य॑ हि प्र॒सवो॑ नन्नमीति वि॒श्वा आ॒शा वा॒जप॑तिर्भवेयं ।

प॒यः पृ॒थिव्यां॑ प॒य ओष॑धीषु प॒यो दि॒व्यन्त॑रिक्षे प॒यो धां॑ ।

प॒यस्व॑तीः प्र॒दिशः॑ सन्तु॒ मह्यं॑ ।

सं मा॑ सृ॒जामि॑ प॒यसा॑ घृ॒तेन॑ सं मा॑ सृ॒जाम्यप॑ – [] 22

4.7.12.3

ओष॑धीभिः । सोऽहं वा॒जः स॒नेय॑मग्ने ।

न॒क्तोषा॑सा स॒मन॑सा वि॒रूपे॑ धा॒पये॑ते शि॒शुमे॑कः स॒मीची॑ ।

द्या॒वा क्षा॑मा रु॒क्मो अ॒न्तर्वि॑ भाति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्र॒विणो॑दाः ।

स॒मुद्रो॑ऽसि न॒भस्वा॑ना॒र्द्रदानुः॑ शंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ वा॒हि स्वा॑हा

मा॒रुतो॑ऽसि म॒रुतां॑ ग॒णः शंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ वा॒हि स्वा॑हा

ऽव॒स्युर॑सि दु॒वस्वा॑ज्छंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ () वा॒हि स्वा॑हा । 23

(धने॑ – ष्वपो – दु॒वस्वा॑ज्छंभूर्म॒योभू॑रभि मा॑ – द्वे च॑) (A12)

4.7.13.1

अ॒ग्निं॑ यँ॒नज्मि॑ श॒वसा॑ घृ॒तेन॑ दि॒व्यं॑ सु॒पर्णं॑ वँ॒यसा॑ बृ॒हन्तं॑ ।
 तेन॑ व॒यं प॑तेम ब्र॒ध्नस्य॑ वि॒ष्टपं॑ सु॒वो रु॒हाणा॑ अधि॒ नाकं॑ उ॒त्तमे॑ ।
 इ॒मौ ते॑ प॒क्षाव॑ज॒रौ प॑त॒त्रिणो॑ या॒भ्यां॑ र॒क्षां॑-स्य॒पह॑-स्य॒ग्ने ।
 ता॒भ्यां॑ प॑तेम सु॒कृता॑मु॒ लोकं॑ यँ॒त्रर्ष॑यः प्र॒थम॑जा ये पु॒राणाः॑ ।
 चि॒दसि॑ स॒मुद्र॑यो॒निरि॑न्दु॒र्दक्षः॑ श्ये॒न ऋ॒तावा॑ ।
 हि॒रण्य॑पक्षः श॒कुनो॑ भु॒रण्यु-॑र्म॒हान्त् स॒धस्थे॑ ध्रु॒व - [] 24

4.7.13.2

आ निष॑त्तः ।
 नम॑स्ते अस्तु॒ मा मा॑ हि॒ंसी॒र्विश्व॑स्य मूर्ध॒न्नधि॑ तिष्ठ॒सि श्रि॒तः ।
 स॒मुद्रे॑ ते हृ॒दय॑-म॒न्तरा॑यु-र्द्या॒वापृ॑थि॒वी भु॒वने॑ष्वर्पि॒ते ।
 उ॒द्नो द॑त्तो॒दधिं॑ भि॒न्त दि॒वः प॒र्जन्या॑द॒न्तरि॑क्षात् पृ॒थिव्या॑स्ततो॒ नो
 वृ॒ष्ट्या॑वत । दि॒वो मूर्धा॑ऽसि पृ॒थिव्या॑ नाभि॒रूर्ग॑पा॒मोष॑धी॒नां ।
 वि॒श्वायुः॑ शर्म॒ सप्र॑था॒ नम॑स्प॒थे । येन॑र्ष॒यस्त॑पसा॒ सत्र॑ - [] 25

4.7.13.3

मा॒स॒ते॒न्धा॒ना अ॒ग्नि॒ꣳ सु॒व॒रा॒भर॒न्तः ।
तस्मि॒न्न॒हं नि द॒धे ना॒के अ॒ग्नि॒मे॒तं य॒माहु॒र्म॒न॒व स्ती॒र्ण॒ब॒र्हिषं ।
तं प॒त्नी॒भि॒रनु॑ ग॒च्छे॒म दे॒वाः पु॒त्रैर्भ्रा॑तृ॒भि॒रु॒त वा हि॒र॒ण्यैः ।
नाकं॑ गृ॒ह्णा॒नाः सु॒कृ॒त॒स्य लो॒के तृ॒तीये॑ पृ॒ष्ठे अ॒धि रो॒च॒ने दि॒वः ।
आ वा॒चो म॒ध्य-म॒रु॒हद्-भु॒र॒ण्यु॒रय॑-म॒ग्निः स॒त्प॒तिश्चे॒कि॒तानः ।
पृ॒ष्ठे पृ॒थि॒व्या नि॒हि॒तो द॒वि॒द्यु॒त॒द॒ध॒स्प॒दं कृ॑णु॒ते - [] 26

4.7.13.4

ये पृ॒त॒न्य॒वः ।
अ॒य॒म॒ग्नि॒र्वी॒र॒त॒मो व॒यो॒धाः स॒ह॒स्रि॒यो दी॒प्य॒ता॒म॒प्र॒यु॒च्छन् ।
वि॒भ्रा॒ज॒मा॒नः स॒रि॒र॒स्य म॒ध्य उ॒प प्र या॑त दि॒व्या॒नि धा॒म ।
सं प्र च्य॑व॒ध्वम॒नु सं प्र या॑ता॒ग्ने प॒थो दे॒व॒या॒ना॒न् कृ॑णु॒ध्वं ।
अ॒स्मि॒न्थ् स॒ध॒स्थे अ॒ध्यु॒त्त॒र॒स्मिन् वि॒श्वे दे॒वा य॑ज॒मा॒नश्च॑ सी॒द॒त ।
ये॒ना स॒ह॒स्रं व॑ह॒सि ये॒नाग्ने॑ स॒र्व॒वे॒द॒सं ।
ते॒ने॒मं य॑ज्ञं नो वह दे॒व॒या॒नो य - [] 27

4.7.13.5

उत्तमः ।

उद्-बुध्यस्वाग्ने॑ प्रति॑ जागृ॒ह्येन॑ मि॒ष्टापूर्ते॑ सꣳ सृ॒जेथा॑मयं च ।
पुनः॑ कृ॒ण्वꣳस्त्वा पि॒तरं॑ यु॒वान-म॒न्वाताꣳसीत्॑ त्वयि॑ तन्तु॑मेतं ।
अयं॑ ते योनि॑र्ऋ॒त्वियो॑ यतो॑ जा॒तो अरो॑चथाः ।
तं जा॒नन्न॒ग्न आ रो॑हाथा नो वर्ध॑या रयिं । 28

(ध्रुवः - सत्रं - कृणुते - यः - सप्तत्रिंशच्च) (A13)

4.7.14.1

ममा॑ग्ने॒ वर्चो॑ वि॒हवेष्व॑स्तु वयं॑ त्वे॒न्धा॒ना स्त॒नुवं॑ पु॒षेम॑ ।
मह्यं॑ नमन्तां प्रदि॑शश्चत॒स्र स्त्वया॑-ऽद्ध्य॒क्षेण॑ पृ॒तना॑ जयेम ।
मम॑ दे॒वा वि॒हवे॑ सन्तु॑ सर्व॑ इन्द्रा॑वन्तो म॒रुतो॑ विष्णु॑र॒ग्निः ।
ममा॑न्तरि॒क्ष मुरु॑ गो॒पम॑स्तु मह्यं॑ वा॒तः पव॑तां का॒मै अ॒स्मिन् ।
मयि॑ दे॒वा द्र॒विण॑ मा॒यज॑न्तां म॒य्या शी॑रस्तु मयि॑ दे॒वहू॑तिः ।
दै॒व्या हो॑तारा वनि॑षन्त - [] 29

4.7.14.2

पूर्वे ऽरि॑ष्टाः स्याम॑ त॒नुवा॑ सु॒वीराः॑ ।
 मह्यं॑ यँजन्तु॑ मम॑ या॒नि ह॒व्याऽऽकू॑तिः स॒त्या मन॑सो मे अस्तु ।
 ए॒नो मा॒निगां॑ क॒तम॑च्च॒नाहं॑ वि॒श्वे दे॒वासो॑ अधि॒वोच॑ ता मे ।
 दे॒वीः ष॒डुर्वी॑रु॒रुणः॑ कृ॒णोत॑ वि॒श्वे दे॒वा स॒ इह॑ वी॒रय॑द्ध्वं ।
 माहा॑स्महि प्र॒जया॑ मा त॒नूभि॒र्मा र॑धाम द्वि॒षते॑ सोम॒ राजन् ।
 अ॒ग्निर्म॒न्युं प्र॑ति॒नुदन्॑ पु॒रस्ता॑- [] 30

4.7.14.3

द॒द॒ब्धो गो॒पाः परि॑पाहि न॒स्त्वं ।
 प्र॒त्यञ्चो॑ यन्तु नि॒गुतः॑ पु॒नस्ते॑ ऽमै॒षां चि॒त्तं प्र॑बु॒धा वि॒ने॒शत् ।
 धा॒ता धा॒तृणां॑ भु॒वन॑स्य यस्पति॑ दे॒वꣳ स॒वि॒तार॑म॒भि मा॒ति॒षाहं॑ ।
 इ॒मं यँ॑ज म॒श्विनो॒भा बृ॒हस्प॑ति॑ दे॒वाः पा॑न्तु यज॑मानन् न्य॒र्त्थात् ।
 उ॒रुव्य॑चा नो म॒हिषः॑ शर्म॑ यꣳ स॒दस्मिन्॑ ह॒वे पु॒रुहू॑तः पु॒रुक्षु॑ ।
 स नः॑ प्र॒जायै॑ हर्यश्च मृ॒डये॑न्द्र मा - [] 31

4.7.14.4

नो॑ री॒रिषो॑ मा॒ परा॑ दाः ।

ये नः॑ स॒पत्ना॑ अ॒पते॑ भव॒न्त्विन्द्रा॑-ग्नि॒भ्याम॑व बा॒धाम॑हे तान् ।

वस॑वो रु॒द्रा आ॒दित्या॑ उ॒परि॑ स्पृ॒शं मो॒ग्रं चे॒त्तार॑मधि॒ राज॑म॒क्रन् ।

अ॒र्वाञ्च॑ मि॒न्द्रम॑मु॒तो ह॒वाम॑हे यो गो॒जिद्-ध॒न-जि॒दश्च॑-जि॒द्यः ।

इ॒मन्नो॑ य॒ज्ञं वि॒हवे॑ जुष॒स्वास्य॑ कु॒र्मो ह॒रिवो॑ मे॒दिनं॑ त्वा । 32

(व॒नि॒षन्त॑ - पु॒रस्ता॑न् - मा - त्रि॒च॒त्वारि॑ञ्च) (A14)

4.7.15.1

अ॒ग्नेर्म॑न्वे प्रथ॒मस्य॑ प्र॒चेत॑सो यं पाञ्च॒जन्यं॑ ब॒हवः॑ स॒मिन्धते॑ ॥

वि॒श्वस्यां॑ वि॒शि प्र॑वि॒विशि॒वाञ् समी॑महे स नो॑ मुञ्च॒त्वञ् ह॒सः ।

यस्ये॒दं प्रा॒णन्नि॑मिषद् यदे॒जति॑ यस्य॒ जातं॑ ज॒नमा॑नं च के॒वलं॑ ।

स्तौ॒म्यग्निं॑ ना॒थितो॑ जो॒हवी॑मि स नो॑ मुञ्च॒त्वञ् ह॒सः ।

इ॒न्द्रस्य॑ म॒न्ये प्रथ॑मस्य प्र॒चेत॑सो वृ॒त्रघ्नः॑ स्तो॒मा उप॑ मामु॒पागुः॑ ।

यो दा॒शुषः॑ सु॒कृतो॑ ह॒वमु॑प गन्ता - [] 33

4.7.15.2

स नो॑ मुञ्च॒त्व॒ ह॒सः ।
यः स॑ंग्रामं॒ नय॑ति सँ व॒शी यु॒धे यः पु॒ष्टानि॑ स॒सृज॑ति त्रयाणि ।
स्तौमीन्द्रं॑ नाथि॒तो जो॑हवीमि स नो॑ मुञ्च॒त्व॒ ह॒सः ।
मन्वे॑ वां मि॒त्रा वरु॑णा तस्य॒ वित्त॑ स॒त्यौज॑सा दृ॒हणा॒ यं नु॑देथे॑ ।
या राजा॑न॒ सर॑थं या॒थ उ॒ग्रा ता नो॑ मुञ्च॒तमा॑गसः ।
यो वा॒ रथ॑ ऋजुर॒ग्निमिः॑ स॒त्यध॑र्मा मिथु॒ श्रन्त॑-मुप॒याति॑ दूषयन् ।
स्तौमि॑ - [] 34

4.7.15.3

मि॒त्रावरु॑णा नाथि॒तो जो॑हवीमि तौ नो॑ मुञ्च॒तमा॑गसः ।
वायोः॑ स॒वितु॑ वि॒दथानि॑ मन्महे॒ यावा॑त्मन्वद्-बिभृ॒तो यौ च॑ रक्षतः ।
यौ विश्व॑स्य परिभू॒ बभू॑वतुस्तौ नो॑ मुञ्च॒तमा॑गसः ।
उप॑ श्रेष्ठान॒ आशि॑षो दे॒वयो॑र्धमे॒ अस्थि॑रन् ।
स्तौमि॑ वा॒यु स॒वितारं॑ नाथि॒तो जो॑हवीमि तौ नो॑ मुञ्च॒तमा॑गसः ।
रथी॑तमौ रथी॒नाम॑ह्व ऊ॒तये॑ शु॒भं ग॑मिष्ठौ सु॒यमे॑-भिर॒श्वैः ।
ययो॑ - [] 35

4.7.15.4

-वाँ देवौ दे॒वेष्व-नि॒शित॑-मो॒जस्तौ॑ नो॒ मुञ्च॑तमा॒गसः॑ ।
 यद॒यातं॑ वँ॒हतु॑ꣳ सूर्या॒या-स्त्रि॒चक्रे॑ण सꣳ सद॒मिच्छ॑मानौ ।
 स्तौमि॑ दे॒वा व॒श्विनौ॑ नाथि॒तो जो॑हवीमि॒ तौ नो॑ मुञ्च॑तमा॒गसः॑ ।
 मरु॒तां मन्वे॑ अधि॒नो ब्रु॑वन्तु॒ प्रेमां॑ वाचं॒ विश्वा॑ मवन्तु॒ विश्वे॑ ।
 आ॒शून् हु॑वे सु॒यमा॑नू॒तये॒ ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 ति॒ग्ममा॑युधं वी॒डित॑ꣳ सह॒स्वद् दि॒व्यꣳ श॒र्द्धः॑ - [] 36

4.7.15.5

पृ॒तना॑सु जि॒ष्णु ।
 स्तौमि॑ दे॒वान् मरु॑तो॒ नाथि॒तो जो॑हवीमि॒ ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 दे॒वानां॑ मन्वे॑ अधि॒नो ब्रु॑वन्तु॒ प्रेमां॑ वाचं॒ विश्वा॑मवन्तु॒ विश्वे॑ ।
 आ॒शून् हु॑वे सु॒यमा॑नू॒तये॒ ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 यद॒िदं मा॑भि॒शोच॑ति पौ॒रुषे॑येण॒ दैव्ये॑न ।
 स्तौमि॑ वि॒श्वान् दे॒वान् नाथि॒तो जो॑हवीमि॒ ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ ।
 अनु॑नोऽद्या॒नुम॑ति > ¹, रन्वि - [] 37

4.7.15.6

द॒नु॒म॒ते त्वं > [2], वै॒श्वान॒रो न ऊ॒त्या > [3], पृ॒ष्ठो दि॒वि > [4] ।
 ये अ॒प्र॒थे॒ता-म॒मि॒ते॒भि रो॒जो॒भि र्ये॒ प्रति॒ष्ठे अ॒भ॒व॒तां व॒सू॒नां ।
 स्तौ॒मि द्या॒वा पृ॒थि॒वी ना॒थि॒तो जो॒ह॒वी॒मि ते नो॒ मुञ्च॒त॒म॒ ह॒सः ।
 उ॒र्वी रो॒द॒सी व॒रि॒वः कृ॒णो॒तं क्षे॒त्र॒स्य प॒त्नी अ॒धि नो ब्रू॒या॒तं ।
 स्तौ॒मि द्या॒वा पृ॒थि॒वी ना॒थि॒तो जो॒ह॒वी॒मि ते नो॒ मुञ्च॒त॒म॒ ह॒सः ।
 यत् ते व॒यं पु॒रु॒ष॒त्रा य॒वि॒ष्ठा वि॒द्वाँ॒सश्च॒क॒मा क॒च्च ना - [] 38

4.7.15.7

ऽऽ*गः । कृ॒धी स्व॒स्माँ अ॒दि॒ते॒र॒ना॒गा व्ये॒नाँ॒सि शि॒श्र॒थो वि॒ष्व॒ग॒ग्ने ।
 यथा॒ ह तद् व॒स॒वो गौ॒र्यं चि॒त् प॒दि॒षि॒ता म॒मुञ्च॒ता य॒ज॒त्राः ।
 ए॒वा त्व॒म॒स्मत् प्र॒मुञ्चा॒ व्यँ॒हः प्रा॒ता॒र्य॒ग्ने प्र॒त॒रा॒न्न आ॒युः । 39
 (ग॒न्ता - दू॒ष॒य॒न्थ् स्तौ॒मि - य॒योः - श॒र्द्धोँ॒ - नु॒म॒ति॒र॒नु - च॒न
 - च॒तु॒स्त्रिँ॒श्च॒) (A15)

Special Korvai for Anuvaakam A-15

(अग्ने॑र्मन्वे॑ - यस्ये॑द- मिन्द्र॑स्य - यः॑ सं॑ ग्रा॒ममिन्द्र॑ - स नो॑
मुञ्च॑त्व ह॒सः । मन्वे॑ वा॒न्ता नो॑ मुञ्च॑तमा॒गसः॑ ।
यो वां॑ - वा॒यो- रु॒प - रथी॑तमौ - यदया॑त-मश्चि॒नौ - तौ नो॑
मुञ्च॑तमा॒गसः॑ । मरु॑ता॒न्- ति॒ग्मं - मरु॑तो - दे॒वानां॑ - य॒दिदं॑
वि॒श्वान् - ते नो॑ मुञ्च॑न्त्वे॒नसः॑ । अनु॑ न - उ॒र्वी - द्या॒वापृ॑थि॒वी
- ते नो॑ मुञ्च॑तम॒हसो॑ य॒तै । च॒तुर ह॒सः षा॒डाग॑सश्चतु॒रेन॑सो
द्वि॒र ह॒सः ।

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 15 Anuvaakams :-

अ॒ग्नावि॑ष्णू - ज्यै॑ष्ठय - श॒ञ्चो - क्वा॑र्चा - ऽ॒श्मा चा॑ - ग्निश्चा॑-
ऽ॒शु - श्वे॑द्ध॒मश्चा॑ - ऽ॒ग्निश्च॑ घ॒र्मा - गर्भा॑ - श्रै॒का च॑ - वा॒जो नो॑
- अ॒ग्निं यु॑न॒ज्मि - म॒मा॒ग्ने - अ॒ग्नेर्मन्वे॑ - पञ्च॑द॒श ।

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अ॒ग्नावि॑ष्णू - अ॒ग्निश्च॑ - वा॒जो नो॑ - अ॒द॒ब्धो गो॑पा -
न॒व॒त्रि॒ंशत्)

First and Last Padam of Seventh Prasnam of Kandam 4:-

(अ॒ग्ना॒वि॒ष्णू॒ – प्र॒त॒रा॒न्न॒ आ॒युः॒)

Kaanda Korvai with starting Padams of 7 Prasanas of Kandam 4:-

(यु॒ञ्जानो॑ – वि॒ष्णो॑ – र॒पा – र॒श्मि – न॒मो – ऽश्म॑ –
अ॒ग्ना॒वि॒ष्णू॒ – स॒प्त)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥

॥ इति चतुर्थ काण्डं ॥

4.7.1 Appendix

4.7.15.5 – अनु॑नोऽद्यानु॑मति॑ > ¹, रन्वि॑दनु॒मते॒ त्वं > ²

अनु॑ नोऽद्यानु॑मति॑र्यज्ञं दे॒वेषु॑ मन्यतां ।

अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्यवा॑हनो भवतां दा॒शुषे॑ मयः ॥

अन्वि॑दनु॒मते॒ त्वं म॒न्यासै॑ शञ्चनः कृधि ।

क्र॒त्वे द॑क्षाय नो हिनु प्रण आयूँषि तारिषः ॥

(Appearing in TS 3.3.11.3 and 3.3.11.4)

4.7.15.6 – वै॒श्वान॑रो न ऊ॒त्या> ³, पृ॒ष्टो दि॒वि> ⁴

वै॒श्वान॑रो न ऊ॒त्या ऽऽ प्र यातु परावतः । अ॒ग्निरु॒क्थेन॑ वाहसा ॥

पृ॒ष्टो दि॒वि पृ॒ष्टो अ॒ग्निः पृ॒थिव्यां॑ पृ॒ष्टो वि॒श्वा ओष॑धीरा विवेश ।

वै॒श्वान॑रः सहसा पृ॒ष्टो अ॒ग्निः स॒नो दि॒वा स रि॒षः पातु॑ नक्तं ॥

(Appearing in TS 1.5.11.1 and 1.5.11.2)

Details of Anuvakam, Panchati and Padam for Kandam 4

	Anuvakam	Panchati	Padams
Prasna 1	11	46	2293
Prasna 2	11	48	2498
Prasna 3	13	36	1844
Prasna 4	12	37	1887
Prasna 5	11	27	1234
Prasna 6	9	46	2331
Prasna 7	15	39	2008
Total	82	279	14095

4.1.1.1